

Univerzita Pardubice

Fakulta chemicko-technologická

Gadolinium v životním prostředí

Disertační práce

2024

Ing. Frederika Černíková

Prohlašuji:

Práci s názvem Gadolinium v životním prostředí jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 20.12.2024

Ing. Frederika Černíková v. r.

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych vyjádřila své poděkování vedoucí práce, doc. Ing. Anně Krejčové, Ph.D., za její odborné vedení, vědecké nasměrování k fascinujícímu tématu a za cenné rady, trpělivost a podporu nejen během vypracovávání disertační práce, ale i během celého studia. Mé poděkování patří také školiteli specialistovi, Ing. Janu Patočkovi, Ph.D., za jeho pomoc při měření vzorků a za sdílení praktických zkušeností. Dále bych ráda poděkovala všem, kteří mi poskytli vzorky pro výzkum, a těm, kteří mi pomáhali při laboratorní práci, zejména tedy paní laborantce Dagmar Kopicové.

Velké díky náleží mé rodině za její neustálou podporu, jak psychickou, tak finanční, a za to, že mi umožnila splnit si mé životní sny. Mimořádné poděkování patří mému manželovi Ondřejovi Černíkovi za jeho nekonečnou psychickou podporu, neúnavnou motivaci a lásku, která mi pomohla překonat i ty nejtěžší chvíle na cestě za mými cíli. Nakonec bych chtěla poděkovat svým přátelům, doktorandům a doktorům, kteří se podíleli na tom, že závěr mých studijních let byl radostný a inspirující.

Poděkování patří také finanční podpoře výzkumné části této práce, a to studentskému grantu Univerzity Pardubice, projekty č. SGSFChT_2021_003, SGSFChT_2022_001, SGSFChT_2023_002 a SGS_2024_003.

Děkuji Vám všem!

ANOTACE

Práce se zaměřuje na gadolinium, jehož přítomnost v životním prostředí a potravním řetězci je důsledkem jak přírodních procesů, tak antropogenní činnosti. Práce představuje gadolinium jako potencionální kontaminant s narůstajícím environmentálním významem. V teoretické části je podrobně rozebrána jeho charakteristika a využití, zejména v kontrastních látkách na bázi gadolinia (GdCA) používaných při magnetické rezonanci (MRI). Diskutovány jsou také regulace a doporučení pro minimalizaci jeho environmentálního znečištění. Práce zároveň poukazuje na jeho toxické účinky na vodní organismy a kontaminaci potravního řetězce. Důraz je kladen na vztah mezi environmentálními podmínkami a toxicitou gadolinia. Experimentální část zahrnuje optimalizaci analytických metod a jejich aplikaci pro stanovení gadolinia, kdy byla použita hmotnostní spektrometrie s ionizací v indukčně vázaném plazmatu a optická emisní spektrometrie s buzením v indukčně vázaném plazmatu. Významnou částí experimentů bylo také sledování bilance hmotnostního toku GdCA na MRI pracovištích. Byla vypočtena gadoliniové anomálie, která slouží k identifikaci vstupu gadolinia do prostředí v důsledku lidské činnosti. Výsledky práce prokazují přítomnost gadolinia v potravním řetězci a jeho akumulaci v různých ekosystémech. Zároveň ukazují na potřebu důkladné kontroly odpadu z MRI pracovišť, která mohou přispívat k šíření gadolinia v prostředí. Tato práce přináší nový pohled na problematiku gadolinia jako environmentálního kontaminantu a nabízí postupy pro jeho monitorování a hodnocení vlivů na zdravé ekosystémů.

KLÍČOVÁ SLOVA

gadolinium, potencionální kontaminant, potravní řetězec, kontrastní látky, ekotoxicita

TITLE

Gadolinium in the environment

ANNOTATION

The work focuses on gadolinium, whose presence in the environment and food chain results from natural and anthropogenic activities. The work presents gadolinium as an emerging contaminant with increasing environmental significance. The theoretical part discusses in detail its characteristics and uses, especially in gadolinium-based contrast agents (GdCA) used in magnetic resonance imaging (MRI). Regulations and recommendations for minimising environmental pollution are also discussed. The work also points out its toxic effects on aquatic organisms and contamination of the food chain. Emphasis is placed on the relationship between environmental conditions and gadolinium toxicity. The experimental part includes the optimisation of analytical methods and their application for the determination of gadolinium, utilising inductively coupled plasma mass spectrometry and inductively coupled plasma optical emission spectrometry. A significant part of the experiments was also the monitoring of the mass flow balance of GdCA at MRI facilities. The gadolinium anomaly was calculated to identify the entry of gadolinium into the environment as a result of human activity. The results of the work demonstrate the presence of gadolinium in the food chain and its accumulation in various ecosystems. At the same time, they point to the need for thorough control of waste from MRI facilities, which can contribute to the spread of gadolinium in the environment. This work brings a new perspective on the issue of gadolinium as an environmental contaminant and offers procedures for its monitoring and assessment of the effects on ecosystem health.

KEYWORDS

gadolinium, emerging contaminant, food chain, contrast agents, ecotoxicity

OBSAH

SEZNAM ILUSTRACÍ	8
SEZNAM TABULEK	9
SEZNAM ZKRATEK	10
ÚVOD	14
CÍLE PRÁCE	15
TEORETICKÁ ČÁST	16
1 GADOLINIUM – POTENCIONÁLNÍ KONTAMINANT	16
1.1 Charakteristika gadolinia a jeho využití	16
1.2 Kontrastní látky na bázi gadolinia	19
1.3 Gadolinium jako environmentální kontaminant	22
1.4 Regulace a doporučení pro minimalizaci znečištění	24
2 ANTROPOGENNÍ GADOLINIUM V PROSTŘEDÍ	26
2.1 Gadolinium a jeho vliv na vodní organismy	26
2.2 Vliv environmentálních podmínek na toxicitu gadolinia	33
2.3 Kontaminace potravního řetězce	34
EXPERIMENTÁLNÍ ČÁST	37
3 PŘÍSTROJOVÉ VYBAVENÍ	37
3.1 Přehled přístrojového vybavení	37
3.2 oaTOF-ICP-MS spektrometr OptiMass 9500	38
3.3 ICP-OES spektrometr Integra 6000	40
3.4 Mikrovlnné zařízení Speedwave XPERT	41
4 MATERIÁLY A VZORKY	44
4.1 Chemikálie, testovací organismy a příprava roztoků	44
4.1.1 Živné médium pro kultivaci	45
4.1.2 Testovací organismy – sladkovodní zelené mikrořasy	45

4.1.3	Roztoky $Gd(NO_3)_3$ a kontrastních látek na bázi gadolinia	46
4.1.4	Kalibrační roztoky	47
4.1.5	Roztok 2M HNO_3	47
4.2	Vzorky a jejich úprava před analýzou.....	47
4.2.1	Potraviny.....	47
4.2.2	Kontrastní látky na bázi gadolinia	49
4.3	Referenční materiály	51
5	EXPERIMENTÁLNÍ POSTUPY	52
5.1	Optimalizace a validace metod	52
5.1.1	Ověření spolehlivosti ICP-MS a ICP-OES metod.....	52
5.1.2	Optimalizace postupu výplachů odpadních ampulí GdCA.....	54
6	VÝSLEDKY A DISKUZE	57
6.1	Literární průzkum přítomnosti gadolinia v potravním řetězci	57
6.2	Gadolinium v potravním řetězci.....	63
6.2.1	Gadoliniová anomálie a antropogenní gadolinium v potravinách a nápojích	66
6.3	Bilance hmotnostního toku GdCA na MRI pracovištích	69
6.3.1	ICP-OES analýza výplachů odpadních ampulí GdCA	70
6.3.2	Dotazníkové šetření na MRI pracovištích	72
6.3.3	Bilance odpadních GdCA na MRI pracovištích	74
6.4	Studium environmentálních dopadů gadolinia na vodní organismy.....	77
6.4.1	Test inhibice růstu sladkovodních zelených řas	78
	ZÁVĚR	83
	POUŽITÁ LITERATURA	84
	PŘÍLOHY	100

SEZNAM ILUSTRACÍ

Obrázek 1 Globální produkce oxidů vzácných zemin v průběhu let 1900–2020.....	17
Obrázek 2 Kontrastní látky na bázi gadolinia a jejich rozdělení dle struktury	20
Obrázek 3 Grafické zobrazení toku a tří zástupců kontrastních látek na bázi gadolinia.....	21
Obrázek 4 Graf normalizovaných koncentrací prvků vzácných zemin (REE) vztažených ke geologickému standardu PAAS	24
Obrázek 5 Nepřímý vstup GdCA do lidského těla prostřednictvím potravinového řetězce ...	35
Obrázek 6 oaTOF-ICP-MS spektrometr OptiMass 9500	40
Obrázek 7 ICP-OES spektrometr Integra 6000	40
Obrázek 8 Mikrovlnné zařízení Speedwave EXPERT.....	42
Obrázek 9 Schéma systému Multi-Tubes pro nádoby DAC-100S.....	43
Obrázek 10 Mikrořasy <i>Chlorella vulgaris</i> (a) a <i>Raphidocelis subcapitata</i> (b)	46
Obrázek 11 Drcení vzorku rýže na prášek v hmoždíři	48
Obrázek 12 Vybrané druhy sesbíraných kontrastních látek na bázi gadolinia (Gadovist, Dotarem, ProHance, Primovist).....	51
Obrázek 13 Optimalizace počtu výplachů odpadních ampulí ProHance 279,3 mg mL ⁻¹ , 20 mL	56
Obrázek 14 Gadoliniová anomálie pro analyzované vzorky potravin a nápojů.....	66
Obrázek 15 Gadoliniová anomálie pro vzorky potravin s její nejvyšší indikovanou hodnotou	68
Obrázek 16 Bilance množství odpadních ampulí na jednotlivých MRI pracovištích	75
Obrázek 17 Bilance množství Gd na jednotlivých MRI pracovištích.....	76
Obrázek 18 AGI test <i>Raphidocelis subcapitata</i> po 72 hodinách (a – Dotarem, b – Gd(NO ₃) ₃)	79
Obrázek 19 Křivky dávka-odpověď pro GdCA (Gadovist, Dotarem, ProHance, MultiHance)	80
Obrázek 20 Křivka dávka-odpověď pro Gd(NO ₃) ₃	81

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Různé aplikace gadolinia v praxi	18
Tabulka 2 Celková koncentrace gadolinia a gadoliniová anomálie ve vzorcích nekontaminované vody původem z různých geografických lokalit	27
Tabulka 3 Celkové koncentrace gadolinia a gadoliniové anomálie nalezené v odpadních a znečištěných vodách z různých geografických lokalit	28
Tabulka 4 Koncentrace kontrastních látek na bázi gadolinia ve vodách různého původu.....	30
Tabulka 5 Ekotoxikologická data pro gadolinium – odhad účinků na organismy	32
Tabulka 6 Parametry nastavení oaTOF-ICP-MS spektrometru pro analýzu vzorků	38
Tabulka 7 Vybrané izotopy pro ICP-MS analýzu, jejich instrumentální limity detekce, limity detekce a stanovitelnosti metod	39
Tabulka 8 Parametry nastavení ICP-OES spektrometru Integra 6000 pro analýzu GdCA.....	41
Tabulka 9 Parametry nastavení pro mineralizaci vzorků pevných potravin a referenčních materiálů za využití mikrovlnného zařízení Speedwave EXPR.....	43
Tabulka 10 Zásobní roztoky pro přípravu DIN média dle normy EN ISO 8692:2012	45
Tabulka 11 Dotazník pro vybraná MRI pracoviště	49
Tabulka 12 Výčet rozřizených odpadních ampulí GdCA z vybraných MRI pracovišť	50
Tabulka 13 Výsledky ICP-MS analýzy certifikovaných referenčních materiálů, návratnosti a dlouhodobé opakovatelnosti metod	53
Tabulka 14 Koncentrace Gd v oplachových vodách z odpadních nádob ProHance 279,3 mg mL ⁻¹ , 20 mL po výpláších	55
Tabulka 15 Průměrné koncentrace prvků vzácných zemin (REE) v potravinách a plodinách dostupné z literatury.....	60
Tabulka 16 Vypočtené hodnoty gadoliniové anomálie a gadolinia antropogenního původu ve vzorcích potravin a plodin dostupných z literatury	62
Tabulka 17 Statistické charakteristiky analýzy prvků vzácných zemin ve vzorcích potravin (mouka, rýže v μg kg ⁻¹ , vzorky mrkve v μg kg ⁻¹ sušiny, vzorky vína v μg L ⁻¹).....	65
Tabulka 18 Statistické charakteristiky stanovení gadoliniové anomálie (Gd _{anom}), obsahu antropogenního gadolinia (Gd _{ant}) a geogenního gadolinia (Gd _{geo}) (Gd _{ant} a Gd _{geo} v μg kg ⁻¹ , víno v μg L ⁻¹) pro vzorky potravin	67
Tabulka 19 Koncentrace a procenta původního obsahu Gd v oplachu odpadních ampulí	71
Tabulka 20 Odpovědi jednotlivých MRI pracovišť v dotazníkovém šetření	73

SEZNAM ZKRATEK

AGI test	Test inhibice růstu sladkovodních zelených řas
BIO	Biopotravina
c_{AGI}	Konečná koncentrace ve zkoušeném roztoku
c_{Gd}	Koncentrace gadolinia
c_{ZR}	Koncentrace zásobních roztoků
CRM	Certifikovaný referenční materiál
CV	<i>Chlorella vulgaris</i>
ČOV	Čistírna odpadních vod
ČR	Česká republika
DCP	3,5-dichlórfenol
DE	Německo
DIN	Živné médium dle normy EN ISO 8692:2012
EC50	Koncentrace látky, která způsobí 50% inhibici růstu
EU	Evropská unie
FN HK	Fakultní nemocnice Hradec Králové
Gd_{anom}	Gadoliniová anomálie
Gd_{ant}	Gadolinium antropogenního původu
Gd_{geo}	Gadolinium geogenního původu
$Gd_{N-total}$	Normalizovaná koncentrace celkového gadolinia
Gd_{N-geo}	Normalizovaná koncentrace geogenního gadolinia
Gd_{total}	Celková koncentrace gadolinia
GdCA	Kontrastní látky na bázi gadolinia
Gd-BOPTA	Gadobenát-dimeglumin (MultiHance)

Gd-BT-DO3A	Gadobutrol (Gadovist)
Gd-DOTA	Kyselina gadoterová (Dotarem)
Gd-DTPA	Kyselina gadopentetová (Magnevist)
Gd-DTPA-BMA	Gadodiamid (Omniscan)
Gd-DTPA-BMEA	Gadoversetamid (OptiMARK)
Gd-EOB-DTPA	Dinatrium-gadoxetát (Primovist)
Gd-HP-DO3A	Gadoteridol (ProHance)
HILIC-ICP-MS	Hydrofilní interakční chromatografie-hmotnostní spektrometrie s ionizací v indukčně vázaném plazmatu
HILIC-ICP-SFMS	Hydrofilní interakční chromatografie-sektorová hmotnostní spektrometrie s ionizací v indukčně vázaném plazmatu
HR-ICP-MS	Hmotnostní spektrometrie s ionizací v indukčně vázaném plazmatu a vysokým rozlišením
ICP-MS	Hmotnostní spektrometrie s ionizací v indukčně vázaném plazmatu
ISK Slovakia	Značka kvality
L	Lahvička
LD50	Smrtelná dávka pro 50 % populace
LOD	Limit detekce
LOD _{I-PP}	Instrumentální limit detekce pevných potravin (mouka, rýže, mrkev)
LOD _{I-KP}	Instrumentální limit detekce kapalných potravin (víno)
LOD _{M-PP}	Limit detekce metody pevných potravin (mouka, rýže, mrkev)
LOD _{M-KP}	Limit detekce metody kapalných potravin (víno)
LOD _{REE}	Limit detekce pro všechny prvky vzácných zemin
LOQ	Limit stanovitelnosti
LOQ _{M-PP}	Limit stanovitelnosti metody pevných potravin (mouka, rýže, mrkev)

LOQ _{M-KP}	Limit stanovitelnosti metody kapalných potravin (víno)
MAX	Maximum
MIN	Minimum
MP	Mouka pšeničná
Mr	Mrkev
MRI	Zobrazování magnetickou rezonancí
MS	Mouka špaldová
MZ	Mouka žitná
NOEC	Koncentrace bez pozorovaného účinku
NPK	Nemocnice Pardubického kraje
oaTOF-ICP-MS	Hmotnostní spektrometr s ionizací v indukčně vázaném plazmatu s průletovým analyzátozem a ortogonální akcelerací iontů
p	Tlak
P	Využitý výkon
PAAS	Post-Archean Australian Shale
PE	Polyetylén
PFA	Perfluoralkoxy
PK ČR	Potravinářská komora České republiky
PTFE	Polytetrafluoroethylen
R	Rýže
REE	Prvky vzácných zemin
REE _{PAAS}	Normalizovaná koncentrace prvků vzácných zemin na PAAS (post-Archean Australian Shale)
RS	<i>Raphidocelis subcapitata</i>
RSD	Relativní směrodatná odchylka

S	Stříkačka
SD	Směrodatná odchylka
Sm _N	Normalizovaná koncentrace samaria
SR	Slovenská republika
T	Teplota
Tb _N	Normalizovaná koncentrace terbia
USA	Spojené státy americké
VB	Víno bílé
VC	Víno červené
VR	Víno růžové
Q-ICP-MS	Kvadrupólová hmotnostní spektrometrie s ionizací v indukčně vázaném plazmatu

ÚVOD

Gadolinium patří mezi prvky vzácných zemin a je známé svými jedinečnými fyzikálně-chemickými vlastnostmi, zejména paramagnetismem. Tato vlastnost je využívána ve zdravotnictví, kde slouží jako základní prvek kontrastních látek používaných při magnetické rezonanci (MRI). V přírodě se gadolinium vyskytuje ve velmi nízkých koncentracích a výhradně ve formě sloučenin. V praxi nachází široké uplatnění, a to ve výše zmíněném zdravotnictví, v elektronice, při výrobě luminoforů, optických skel, permanentních magnetů či katalyzátorů a v jaderné energetice jako účinný absorbér neutronů. V zemědělství se objevuje ve fosfátových hnojivech a přidáváno je také do krmiv pro hospodářská zvířata, jako růstový stimulant.

Přestože má mnoho užitečných aplikací, jeho přítomnost v životním prostředí vyvolává obavy. Gadolinium antropogenního původu se do životního prostředí dostává z několika hlavních zdrojů, především z nemocničních odpadních vod obsahujících zbytky kontrastních látek na bázi gadolinia (GdCA). Dalšími zdroji jsou likvidace elektronického odpadu a průmyslové procesy, jako je výroba benzínu. Po uvolnění do prostředí dochází k hromadění antropogenního gadolinia v půdě, odpadních vodách a povrchových vodních zdrojích, což vede k jeho trvalé přítomnosti v ekosystémech. Tento jev, známý jako gadoliniová anomálie, je přímým důkazem antropogenního původu kontaminace. Přítomnost gadolinia v životním prostředí může mít negativní dopady na ekosystémy a lidské zdraví. Gadolinium může ovlivňovat metabolismus nebo reprodukční schopnosti organismů. Významným problémem je i fakt, že GdCA jsou chemicky stabilní a v prostředí se nerozkládají snadno, což zvyšuje jejich potenciál bioakumulace v potravních řetězcích. Ukládání gadolinia v organismech může mít negativní dopad nejen na samotné organismy, ale i na vyšší trofické úrovně, včetně člověka.

Vzhledem k těmto rizikům jsou stále častěji hledány ekologičtější alternativy, které by minimalizovaly environmentální dopady GdCA. Mezi potenciální řešení patří vývoj biologicky rozložitelných kontrastních látek, které by po aplikaci ztratily svou aktivitu, nebo zavedení pokročilých technologií pro odstranění GdCA z odpadních vod. Důležitou roli hraje i prevence nadměrného používání GdCA a hledání alternativních diagnostických metod. Celkově je nezbytné soustředit se nejen na vývoj recyklačních technologií pro prvky vzácných zemin (REE), ale i na prevenci jejich vstupu do životního prostředí, aby bylo možné zmírnit jejich negativní vliv na ekosystémy a minimalizovat zdravotní rizika pro lidskou populaci.

CÍLE PRÁCE

1. Literární rešerše s cílem sloučit dostupné vědecké poznatky o environmentálním a toxikologickém působení gadolinia a nabídnout přehled metodik a přístupů pro snížení jeho negativního vlivu na ekosystémy a lidské zdraví.
2. Shromáždit a vyhodnotit dostupné informace a teoretická data z literatury o přítomnosti prvků vzácných zemin v potravinách, s důrazem na gadolinium, a kvantifikovat podíl gadolinia antropogenního původu. Na základě těchto údajů vypočítat a vyhodnotit existenci gadoliniové anomálie.
3. Analýza gadolinia v běžně konzumovaných potravinách (mouka, rýže, mrkev, víno) pomocí techniky hmotnostní spektrometrie s ionizací v indukčně vázaném plazmatu a vyhodnocení antropogenního vlivu prostřednictvím výpočtu gadoliniové anomálie. Zjistit rozsah přítomnosti gadolinia antropogenního původu v potravinách.
4. Zhodnotit bilanci hmotnostního toku kontrastních látek na bázi gadolinia na pracovišti se službami zobrazování magnetickou rezonancí v regionu východních Čech, zahrnující analýzu spotřeby, produkce odpadu a zbytkového gadolinia v obalech. Vyhodnotit množství nespotřebovaných odpadních GdCA za určené časové období.
5. Posoudit environmentální dopady gadolinia na vodní ekosystémy, se zaměřením na jeho toxicitu pro sladkovodní mikrořasy. Vyhodnocení ekologických rizik spojených s různými formami gadolinia, včetně kontrastních látek na bázi gadolinia a anorganického gadolinia.

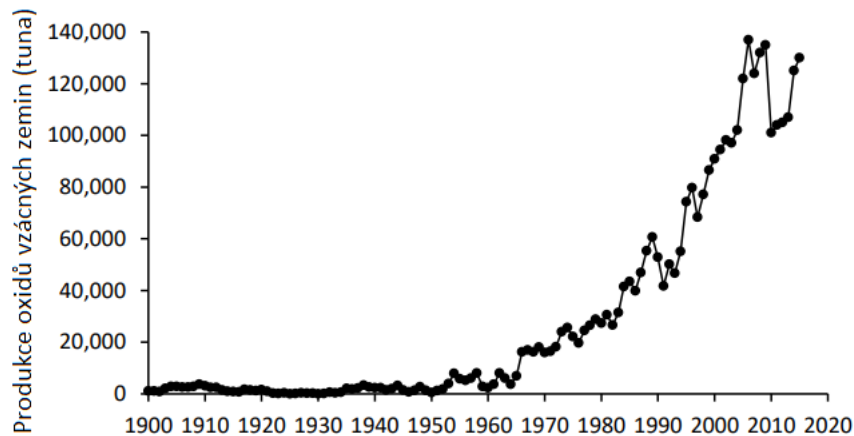
TEORETICKÁ ČÁST

1 GADOLINIUM – POTENCIONÁLNÍ KONTAMINANT

1.1 Charakteristika gadolinia a jeho využití

Gadolinium (Gd) je stříbřitě bílý, lesklý, přechodný kov, který patří mezi REE, tedy lanthanoidy společně se skandiem a yttriem. Jedná se o chemický prvek s atomovým číslem 64 a relativní atomovou hmotností $157,25 \text{ g mol}^{-1}$ [1–5]. Díky svým specifickým fyzikálně-chemickým vlastnostem je považován za velmi významný materiál v různých technologických a vědeckých oborech [6]. Má vysokou hustotu ($7,9 \text{ g cm}^{-3}$), tepelnou stabilitu a specifické magnetické vlastnosti [1]. Jednou z jeho klíčových vlastností je paramagnetismus, což znamená, že je při přítomnosti magnetického pole dočasně magnetické [7–9]. Při pokojové teplotě navíc vykazuje feromagnetické chování, což je u lanthanoidů poměrně vzácné [9, 10]. Chemicky je gadolinium velmi reaktivní, zvláště při styku s vodou nebo kyslíkem, kdy tvoří oxidy a hydroxidy. Ve sloučeninách se nejčastěji vyskytuje v oxidačním stavu +3, což je stabilní konfigurace charakteristická pro většinu lanthanoidů [1]. Gadolinium je pozoruhodné také svým mimořádným neutronovým absorpčním průřezem. Tato vlastnost z něj činí jeden z klíčových prvků používaných v jaderné energetice [1, 2, 10, 11]. Dalším výrazným rysem je schopnost gadolinia tvořit stabilní cheláty, což má zásadní význam pro jeho uplatnění v medicíně [12]. Díky těmto vlastnostem se gadolinium řadí mezi strategické suroviny s vysokým komerčním a technologickým potenciálem [1, 5, 13].

V přírodě se gadolinium vyskytuje ve velmi nízkých koncentracích [14] a výhradně ve formě sloučenin, nikdy jako volný prvek, což je typické pro všechny lanthanoidy. Nejčastěji je přítomné ve směsných minerálech obsahujících další REE, mezi které patří gadolinit, monazit-(Sm) a bastnäsit. Tyto minerály tvoří hlavní zdroje lanthanoidů v průmyslové těžbě a jejich výskyt je geograficky soustředěn do specifických oblastí s významnými ložisky, mezi které patří Čína, Spojené státy americké (USA), Rusko, Turecko, Indie a další země [15]. Čína je přitom největším producentem lanthanoidů včetně gadolinia, přičemž kontroluje většinu globální těžby a zásob těchto minerálů [1]. Obrázek 1 zobrazuje globální produkci oxidů vzácných zemin (v tunách) v průběhu let 1900–2020, kde lze pozorovat exponenciální nárůst jejich produkce. Přírodní gadolinium obsahuje sedm izotopů, z toho šest stabilních (^{154}Gd , ^{155}Gd , ^{156}Gd , ^{157}Gd , ^{158}Gd , ^{160}Gd) a jeden radioizotop (^{152}Gd) s extrémně dlouhým poločasem přeměny ($1,08 \times 10^{14}$ let), což ho činí téměř stabilním z hlediska přírodních procesů [1, 16].

Obrázek 1 Globální produkce oxidů vzácných zemin v průběhu let 1900–2020 [1]

Gadolinium nachází široké uplatnění díky svým jedinečným fyzikálně-chemickým vlastnostem [1, 10, 13]. Ve zdravotnictví je gadolinium klíčovým prvkem při diagnostice pomocí MRI ve formě GdCA [5, 13]. V oblasti elektroniky slouží gadolinium k výrobě luminoforů pro obrazovky, fluorescenčních materiálů používaných v moderních displejích, optických zařízeních a permanentních magnetů [10, 17]. Luminofory obsahující gadolinium nacházejí využití především v barevných televizích, LED osvětlení a pokročilých zobrazovacích technologiích. Permanentní magnety obohacené o gadolinium umožňují výrobu silnějších a efektivnějších elektromotorů a generátorů, což přispívá k rozvoji obnovitelných zdrojů energie. V průmyslu je gadolinium využíváno při výrobě skleněných vláken a optických skel, která jsou nepostradatelná v telekomunikacích a senzorových technologiích [17, 18]. Významnou roli hraje také při výrobě krakovacích katalyzátorů a leštících sloučenin, používaných zejména v petrochemickém průmyslu a výrobě jemné optiky. V jaderné energetice jsou izotopy gadolinia, zejména ^{157}Gd a ^{155}Gd , využívány jako vysoce účinné absorbéry neutronů, což zvyšuje bezpečnost a kontrolu reaktorových procesů [1, 10, 11]. V zemědělství se REE včetně gadolinia objevují ve fosfátových hnojivech, která zlepšují růst plodin a výnosy [2, 16, 19–21]. Gadolinium je také přidáváno do krmiv pro hospodářská zvířata, kde jeho růstové stimulační účinky přispívají ke zvýšení efektivity zemědělské výroby [2, 16]. Aplikace gadolinia nacházejí široké uplatnění v různých oblastech průmyslu a vědy, přičemž jejich detailní přehled je prezentován v tabulce 1.

Tabulka 1 Různé aplikace gadolinia v praxi [1, 2, 10]

Aplikace	Použití
Automobilový průmysl	třicestné katalyzátory (podpora reakce posunu vodního plynu)
Elektronika	pro počítačové monitory a barevné televizní trubice, v technologii magnetooptického záznamu ke zpracování počítačových dat, v mikrovlnných troubách, pro magnetické chlazení a testování jiných magnetických chladicích zařízení, permanentní magnety (generátory pro větrné turbíny), ve vysokovýkonných pulzních laserech, při výrobě optických vláken
Energetika	v řídicích tyčích jaderných reaktorů, detekce úniku radiace z elektrárny
Letecký a lodní průmysl	materiál pro konverzní obrazovku (detekce skrytých vad nebo slabých míst v konstrukcích)
Medicína	kontrastní látky na bázi gadolinia pro zobrazování magnetickou rezonancí
Metalurgie	do slitin Fe a Cr, kde zlepšuje zpracovatelnost a odolnost proti oxidaci a vysokým teplotám
Sklářský průmysl	výroba a leštění skleněných výrobků, včetně čoček
Zemědělství	fosfátová hnojiva s obsahem REE, stimulatory růstu v krmivech

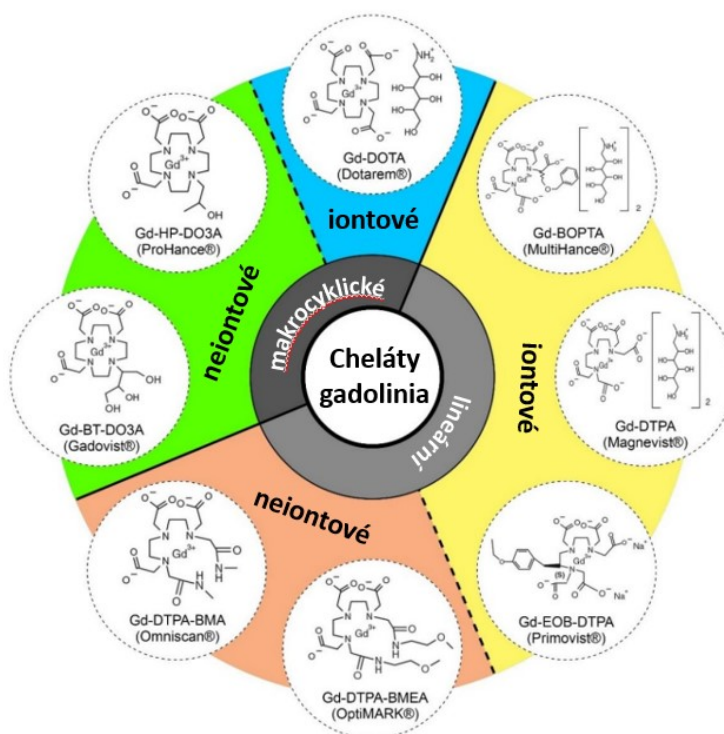
Gadolinium působí jako anorganický blokátor, zpomaluje fyziologické procesy podmíněné přísunem Ca^{2+} a inhibuje aktivitu některých enzymů [22–24]. Podobnost poloměrů iontů Gd^{3+} a Ca^{2+} (Gd^{3+} 107,8 pm, Ca^{2+} 114 pm) způsobuje jejich analogické chování [3, 22, 24]. V těle se gadolinium váže na fosfáty, hydroxidy a uhličitany, čímž vytváří nerozpustné komplexy [25]. Tyto sloučeniny se rychle ukládají v játrech, ledvinách a retikuloendoteliálním systému, zatímco jejich transport a ukládání v kostech probíhá pomaleji [3, 24]. Biologický poločas gadolinia se výrazně liší v závislosti na tkáni – v ledvinách činí přibližně 10 dní, zatímco v játrech a anorganických složkách kostí může dosahovat až 3 500 dní [3]. Akutní toxicita gadolinia může být výrazně snížena chelatací vhodnými ligandy, které zabraňují jeho vstřebávání buňkami a zvyšují jeho bezpečnost při použití. Cheláty gadolinia jsou základem pro jeho aplikaci ve zdravotnictví, přičemž právě tato technologie umožnila překonat problémy spojené s biologickou toxicitou a umožnila jeho masivní využití v lékařské diagnostice [23, 26, 27].

1.2 Kontrastní látky na bázi gadolinia

GdCA jsou základním nástrojem při MRI, která umožňuje detailní zobrazení měkkých tkání a orgánů [12, 28, 29]. První klinická studie využívající GdCA byla provedena v roce 1984 a od roku 1988 se tyto látky staly běžnou součástí klinické praxe i biomedicínského výzkumu [7, 25, 29, 30]. Zlepšují kontrast mezi zdravými a patologicky změněnými tkáněmi, což usnadňuje diagnostiku závažných onemocnění, jako jsou nádory, cévní malformace nebo zánětlivé procesy [9, 13, 30]. Účinnost GdCA spočívá ve schopnosti zvýraznit tkáň s odlišnými fyziologickými vlastnostmi, čímž umožňují lékařům přesnější posouzení struktur a funkcí organismu [31]. Navzdory své nepostradatelnosti je volné gadolinium (Gd^{3+}) ve své hydratované formě vysoce toxické a musí být stabilizováno v komplexech s organickými ligandy, aby bylo bezpečné pro použití v lidském těle [9, 13, 32]. Stabilita těchto komplexů však není absolutní a může být narušena procesy, jako je transmetalace, kdy ionty (např. Fe^{3+} , Mg^{2+} , Cu^{2+} , Zn^{2+} , Ca^{2+}) v těle nahrazují gadolinium v komplexu, což vede k uvolnění volného Gd^{3+} [9, 12, 24, 25, 33].

Chemická struktura GdCA hraje klíčovou roli v jejich stabilitě a bezpečnosti [12, 13, 23]. Rozdělení GdCA dle struktury je zobrazeno na obrázku 2. Tyto látky se podle typu ligandů dělí na dvě hlavní skupiny: lineární a makrocyclické. Lineární cheláty jsou tvořeny molekulami s otevřenou strukturou, což snižuje jejich stabilitu a zvyšuje pravděpodobnost uvolňování volného Gd^{3+} do organismu [29, 34, 35]. Tento problém se částečně řeší přidávkem volných ligandů do farmaceutických roztoků, které zachytávají uvolněné Gd^{3+} během skladování. Na druhé straně makrocyclické cheláty mají uzavřenou strukturu, která výrazně zvyšuje jejich chemickou stabilitu a minimalizuje riziko uvolnění volného gadolinia [23, 34, 36]. Díky těmto vlastnostem jsou makrocyclické GdCA preferovanou volbou v klinické praxi. Mezi lineární GdCA patří tyto kontrastní látky s obchodními názvy Omniscan, OptiMARK, Magnevist, MultiHance a Primovist. K makrocyclickým patří ProHance, Gadovist a Dotarem [1]. Další dělení GdCA je podle způsobu aplikace, přičemž existují tři hlavní skupiny: extracelulární, intravaskulární a orgánově specifické kontrastní látky [26, 29]. Nejčastěji používané GdCA zahrnují sloučeniny jako gadodiamid, kyselina gadopentetová, gadobutrol, gadoterová kyselina a gadobenát dimeglumin [1, 12, 26]. Tyto látky jsou podávány intravenózně nebo orálně, přičemž dávkování se řídí specifickými klinickými indikacemi. Obecně je doporučováno 0,1 mmol Gd na kg tělesné hmotnosti, avšak některé sloučeniny, jako například gadodiamid, umožňují dávkování až 0,3 mmol kg^{-1} bez zdravotních rizik [24, 26]. Rychlost aplikace

intravenózních GdCA je obvykle nastavena na 2 až 3 mL s⁻¹ při koncentraci 0,5 mmol mL⁻¹, což zajišťuje optimální distribuci látky v organismu [7, 26].

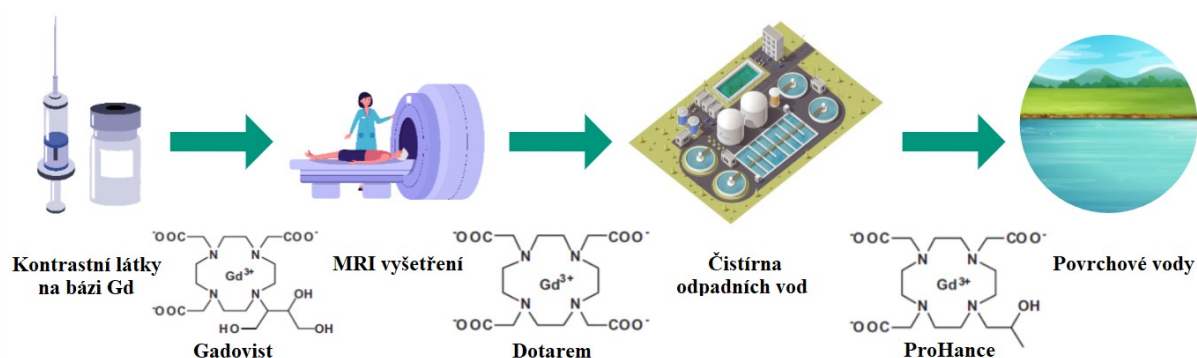

Gd-BOPTA – gadobenát-dimeglumin (MultiHance), **Gd-BT-DO3A** – gadobutrol (Gadovist), **Gd-HP-DO3A** – gadoteridol (ProHance), **Gd-EOB-DTPA** – dinatrium-gadoxetát (Primovist), **Gd-DOTA** – kyselina gadoterová (Dotarem), **Gd-DTPA** – kyselina gadopentetová (Magnevist), **Gd-DTPA-BMEA** – gadoversetamid (OptiMARK), **Gd-DTPA-BMA** – gadodiamid (Omniscan)

Obrázek 2 Kontrastní látky na bázi gadolinia a jejich rozdělení dle struktury [1]

Uvolnění gadolinia do organismu představuje významné riziko zejména u pacientů s poruchou funkce ledvin [28, 34]. Akumulace gadolinia v těle těchto pacientů může způsobit závažné komplikace, jako jsou anafylaktické reakce, nefropatie vyvolaná kontrastem, nefrogenní systémová fibróza nebo lokální nekróza v místě aplikace [22, 28, 30, 34]. Naopak u jedinců s normální funkcí ledvin jsou GdCA rychle eliminovány (až 98 %) [25]. Biologický poločas těchto látek činí přibližně 1,5 až 2 hodiny, přičemž asi 90–95 % podané látky je vyloučeno nemetabolizováno močí během 24 hodin po podání [8, 13, 24, 25]. Při opakovaném podávání GdCA však mohou být stopová množství gadolinia ukládána v tělesných tkáních, včetně mozku, což vyvolává obavy ohledně potenciálních dlouhodobých účinků [25, 27, 31]. Zatímco u pacientů s normální funkcí ledvin nejsou dlouhodobé toxické účinky dostatečně prokázány,

u osob s ledvinovými problémy je doporučeno zvažovat alternativní diagnostické metody nebo využití makrocyclických GdCA, které mají nižší tendenci k uvolňování volného gadolinia [26]. GdCA představují stále větší environmentální problém, zejména kvůli jejich perzistenci a biologické aktivitě po vyloučení z těla. Po aplikaci jsou GdCAs nemetabolizované vylučovány především močí a následně se dostávají do odpadních vod [13, 37]. Grafické zobrazení toku GdCA do povrchových vod spolu se třemi zástupci GdCA je na obrázku 3. Tradiční čističky odpadních vod nejsou schopné tyto látky zcela odstranit, což vede k jejich přítomnosti ve vodních ekosystémech [2, 13]. Studie prokázaly, že stopové koncentrace GdCA byly nalezeny v řekách a jezerech, což vyvolává obavy o jejich dopad na vodní organismy. Gadolinium může například ovlivňovat metabolismus nebo reprodukční schopnosti organismů, které přijdou s těmito látkami do kontaktu [13]. Významným problémem je i fakt, že GdCA jsou chemicky stabilní a v prostředí se nerozkládají snadno [1, 11]. Tento fakt zvyšuje jejich potenciál bioakumulace v potravních řetězcích. Ukládání gadolinia v organismech může mít negativní dopad nejen na samotné organismy, ale i na vyšší trofické úrovně, včetně člověka. Riziko zvyšuje i to, že přítomnost gadolinia v prostředí může být maskována jeho relativně nízkými koncentracemi, které však mohou narůstat ve vyšších patrech trofického řetězce [13].

Obrázek 3 Grafické zobrazení toku a tři zástupců kontrastních látek na bázi gadolinia

Navíc některé formy GdCA (lineární cheláty) mají vyšší tendenci k uvolňování volného gadolinia, což dále zvyšuje jejich toxicitu. Zároveň jsou lineární látky častější v prostředí právě kvůli jejich širokému použití a nižším výrobním nákladům [13, 23]. Vzhledem k těmto rizikům je stále více odborníků zaměřeno na hledání ekologičtějších alternativ, které by minimalizovaly environmentální dopady GdCA. Mezi potenciální řešení patří vývoj biologicky rozložitelných kontrastních látek, které by po aplikaci ztratily svou aktivitu [25], nebo zavedení pokročilých

technologií pro odstranění GdCA z odpadních vod. Důležitou roli hraje i prevence nadměrného používání těchto látek v klinické praxi a hledání alternativních diagnostických metod [13].

1.3 Gadolinium jako environmentální kontaminant

Gadolinium antropogenního původu (Gd_{ant}) se do životního prostředí dostává z několika hlavních zdrojů. Nejvýznamnější roli hrají nemocniční odpadní vody, které obsahují zbytky GdCA používaných při MRI [37]. Tato zařízení, běžně využívaná ve zdravotnickém sektoru, představují hlavní cestu uvolňování gadolinia do vodních systémů [10, 11]. Dalšími zdroji jsou likvidace elektronického odpadu z domácností, například staré televizory nebo počítače, a také průmyslové procesy, jako je výroba benzínu, kde se gadolinium využívá jako katalyzátor [10, 19]. Po uvolnění do prostředí dochází k hromadění Gd_{ant} v půdě, odpadních vodách a povrchových vodních zdrojích, což vede k jeho trvalé přítomnosti v ekosystémech [10, 11, 17]. V přírodním prostředí se koncentrace gadolinia zvyšuje oproti přirozeným hladinám, což vede k tzv. gadoliniové anomálii (Gd_{anom}) [2, 11, 38, 39]. Tento jev poprvé popsal výzkum z 80. let 20. století, kdy byly cheláty gadolinia objeveny v čistírnách odpadních vod (ČOV) [11]. Gadoliniová anomálie je přímým důkazem antropogenního původu kontaminace, protože přirozený obsah gadolinia v přírodě koreluje s obsahem ostatních REE. Pozitivní anomálie gadolinia byly od té doby detekovány v mnoha zemích po celém světě, například v Japonsku, Německu, Francii, Nizozemsku i v České republice [11, 18, 40].

Fenomén je typický zejména pro hustě osídlené oblasti s intenzivním používáním MRI, kde dochází k systematickému navyšování koncentrace gadolinia ve vodních zdrojích [2, 7, 41]. V procesu úpravy vody ČOV mohou ionty železa (Fe^{3+}) nahrazovat gadolinium v chelátu, což vede k jeho uvolnění jako volného iontu. Tato reakce je výsledkem vyšší stability komplexů Fe^{3+} -EDTA ($K = 10^{28}$) ve srovnání s Gd^{3+} -EDTA ($K = 10^{23}$) [7, 25, 27]. Další osud Gd_{ant} v prostředí závisí na jeho chemických vlastnostech a podmínkách okolního prostředí. Může být imobilizováno na půdních částicích nebo sedimentech, což omezuje jeho pohyblivost, případně zůstává mobilizované jako rozpustná forma, která se může šířit vodními cestami. Ve specifických podmínkách může také docházet k bioakumulaci v organismech a postupnému nárůstu koncentrace ve vyšších patrech potravního řetězce [20, 42].

Pro hodnocení gadoliniové anomálie je klíčové přesné měření koncentrací REE a jejich normalizace vůči referenčním geologickým standardům, jako jsou používanější PAAS (post-Archean Australian Shale) nebo NASC (North American Shale Composite) [11, 32, 43]. Tyto standardy představují průměrné složení REE ve svrchní vrstvě zemské kůry. Výpočet je

založen na poměru skutečné normalizované koncentrace (index N) gadolinia a koncentrace gadolinia odpovídající přirozenému pozadí získané interpolací normalizovaných koncentrací 2 sousedních REE (Sm a Tb) [43] podle rovnice (1) [11, 44, 45]:

$$Gd_{\text{anom}} = Gd_{N\text{-total}} / Gd_{N\text{-geo}} = Gd_{N\text{-total}} / (0,33 \times Sm_N + 0,67 \times Tb_N), \quad (1)$$

kde Gd_{anom} je gadoliniová anomálie, $Gd_{N\text{-total}}$ a $Gd_{N\text{-geo}}$ jsou normalizované koncentrace celkového a geogenního gadolinia, Sm_N a Tb_N jsou normalizované koncentrace samaria a terbia [11, 43].

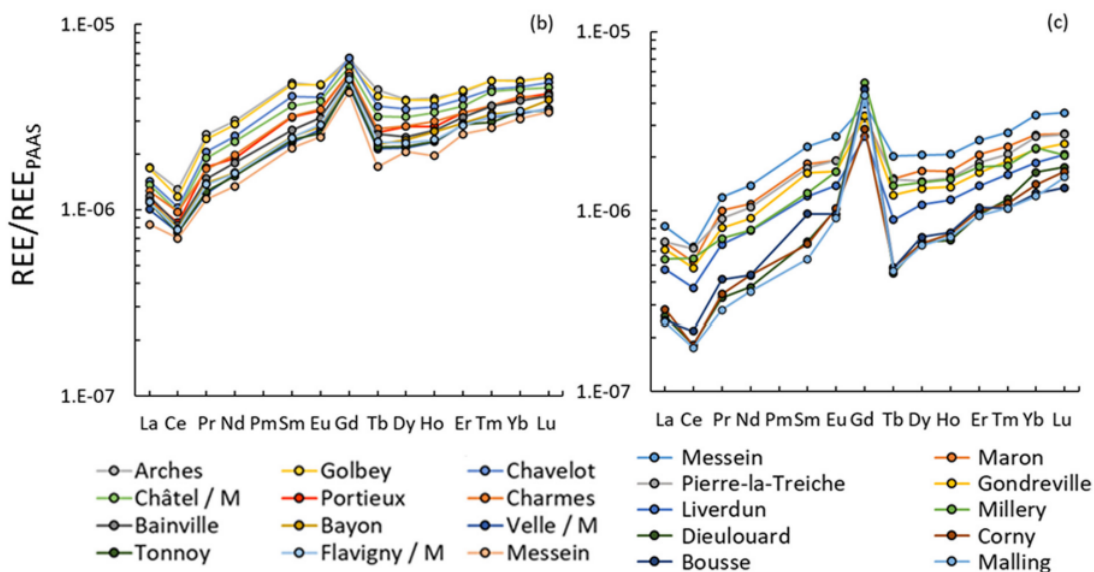
Koncentrace Gd_{ant} se následně vypočítá pomocí rovnice (2):

$$Gd_{\text{ant}} = Gd_{\text{total}} - Gd_{\text{geo}}, \quad (2)$$

kde Gd_{total} je celková koncentrace gadolinia a Gd_{geo} je geogenní koncentrace gadolinia [43, 44].

Výpočetní rovnice umožňuje rozlišit mezi přirozenými a antropogenními zdroji gadolinia. Pokud hodnota gadoliniové anomálie překročí prahovou hodnotu 1,5, jedná se o pozitivní anomálii svědčící o kontaminaci [32, 43]. Grafické znázornění normalizovaných koncentrací REE ukazuje charakteristické navýšení koncentrace gadolinia oproti okolním prvkům, což potvrzuje přítomnost pozitivní anomálie v daném vzorku (viz obrázek 4) [43].

Přítomnost gadolinia antropogenního původu v přírodních ekosystémech vyvolává značné obavy. Díky své vysoké chemické stabilitě a nerozložitelnosti se gadolinium hromadí ve vodních ekosystémech, kde může interagovat s mikroorganismy a ostatními složkami ekosystému. Dlouhodobá kontaminace zvyšuje riziko bioakumulace v potravním řetězci a může nepřímo ovlivnit zdraví lidí. Navíc znečištění povrchových a podzemních vod je obtížně odstranitelné i pomocí pokročilých metod čištění, což přispívá k dlouhodobému trvání tohoto problému [13, 43]. Rozsah environmentálních dopadů zdůrazňuje potřebu zlepšit čištění odpadních vod a hledat alternativní, ekologicky šetrnější způsoby využití gadolinia ve zdravotnictví a průmyslu [13].

REE – prvky vzácných zemin, REE_{PAAS} – normalizovaná koncentrace prvků vzácných zemin na PAAS (post-Archean Australian Shale)

Obrázek 4 Graf normalizovaných koncentrací prvků vzácných zemin (REE) vztažených ke geologickému standardu PAAS [44]

1.4 Regulace a doporučení pro minimalizaci znečištění

V současné době neexistují efektivní průmyslové technologie pro recyklaci REE, které by byly použitelné ve velkém měřítku. Vývoj těchto metod zůstává předmětem intenzivního výzkumu [2]. Rozsáhlé používání REE v průmyslu, zemědělství a medicíně, spolu s odpady z těžby, má značný dopad na životní prostředí [15, 20, 46]. Například v Číně bylo v roce 2005 odhadnuto, že do půdy uniklo přibližně 119 000 tun oxidů REE v důsledku těžební činnosti [20]. Kromě toho čínské zemědělství spotřebovává přibližně 1 100 tun REE ročně, což přispívá k jejich akumulaci v půdě a vodních systémech [2, 21]. Několik studií potvrdilo, že koncentrace REE v poslední době vzrostly v různých složkách životního prostředí, jako jsou půda, sedimenty, odpadní a povrchové vody. REE se také hromadí v organismech, například v řasách a mlžích, což může vést k jejich vstupu do potravního řetězce [47]. Rozpustné formy REE v přírodě představují riziko pro lidské zdraví, protože mohou kontaminovat běžně konzumované potraviny, jako jsou obiloviny, maso a zelenina. Proto je nezbytné pravidelně monitorovat obsah REE v potravinách, aby bylo možné posoudit jejich potenciální zdravotní rizika [20].

Regulace vypouštění GdCA a dalších lanthanoidů do vodního prostředí je stále nedostatečná. Omezené pochopení jejich toxicity a dlouhodobých dopadů na ekosystémy zatím neumožnilo

stanovit standardy pro jejich maximální přípustné koncentrace ve vodách [1]. Doporučuje se zlepšit čistírenské procesy, například zavedením pokročilých technologií, jako je reverzní osmóza, membránová filtrace nebo adsorpce. Rovněž je důležité provádět pravidelný monitoring těchto látek ve vodních systémech, aby byla lépe kontrolována jejich akumulace v přírodě [1, 13]. Zvýšené povědomí o environmentálních dopadech gadolinia vedlo k zavádění opatření na jeho omezení. Jedním z klíčových kroků je nahrazení lineárních GdCA stabilnějšími makrocyclickými variantami, které mají nižší riziko uvolňování volného gadolinia do prostředí. Některé země již zavedly opatření na omezení používání méně stabilních GdCA a podporují recyklaci těchto látek z odpadních vod [1]. Důraz je také kladen na vývoj ekologicky šetrnějších GdCA s nižší biologickou dostupností, které by minimalizovaly jejich dopad na vodní ekosystémy [13].

Kromě technických opatření, jako je modernizace čistíren odpadních vod a implementace pokročilých filtračních technologií, se zvažuje zavedení přísnějších regulací zaměřených na sledování a reportování množství REE a gadolinia v odpadech. Mezi doporučené strategie patří také snižování používaných dávek GdCA díky přesnější diagnostice a vývoji biologicky odbouratelných alternativ [13]. Tyto kroky by mohly významně přispět ke snížení znečištění vodních ekosystémů a ochraně životního prostředí. Celkově je nezbytné soustředit se nejen na vývoj recyklačních technologií pro REE, ale i na prevenci jejich vstupu do životního prostředí. Tím by bylo možné zmírnit jejich negativní vliv na ekosystémy a minimalizovat zdravotní rizika pro lidskou populaci [1, 13].

2 ANTROPOGENNÍ GADOLINIUM V PROSTŘEDÍ

2.1 Gadolinium a jeho vliv na vodní organismy

Gadolinium, zejména jeho antropogenní formy, představuje potencionální hrozbu pro vodní ekosystémy díky schopnosti ovlivňovat základní biologické funkce organismů. Tento prvek může snadno pronikat do organismů přes různé fyziologické systémy, jako jsou žábry, kůže nebo trávicí trakt [48–50]. Jednou z hlavních oblastí jeho působení je enzymatická aktivita a energetický metabolismus, přičemž jeho přítomnost v organismu často vede k narušení růstových procesů [1, 14, 51]. Tyto efekty jsou zvláště patrné u mikroorganismů a planktonických druhů, které hrají zásadní roli v potravních řetězcích vodních ekosystémů [1]. Dlouhodobá expozice vyšším koncentracím gadolinia v ekosystémech byla spojována se snižováním biodiverzity, což má negativní dopady na ekologické služby, jako je přirozené čištění vody a stabilita rybích populací [1, 49, 52]. Narušení těchto klíčových procesů může mít za následek výrazné zhoršení kvality vodního prostředí a schopnosti ekosystému regenerovat se. Citlivost organismů na gadolinium je přitom velmi variabilní a závisí na jejich fyziologických vlastnostech. Některé druhy dokážou tolerovat jeho přítomnost lépe než jiné, což vede k nerovnoměrným dopadům na jednotlivé části ekosystému [1, 14, 52]. Tento faktor podtrhuje složitost hodnocení rizik spojených s přítomností gadolinia ve vodních prostředích.

Antropogenní zdroje, především GdCA, přispívají k jeho zvyšující se koncentraci v přírodním prostředí [1, 14, 52, 53]. Dostupná data týkající se celkové koncentrace gadolinia a gadoliniové anomálie v různých vzorcích nekontaminované vody pocházející z různých geografických lokalit jsou souhrnně uvedena v tabulce 2. V přírodních neznečištěných sladkovodních oblastech se koncentrace lanthanoidů obvykle pohybují v rozmezí mezi $\mu\text{g L}^{-1}$ (ppb) a ng L^{-1} (ppt). V slaných vodách jsou koncentrace lanthanoidů typicky v rozmezí fg L^{-1} (ppq) [54]. Chemické zvětrávání je klíčovým procesem, který částečně mobilizuje lanthanoidy v povrchových vodách. Během tohoto procesu hrají fyzikálně-chemické vlastnosti vody (pH, salinita, a průtok) a typ podloží zásadní roli v regulaci koncentrací lanthanoidů ve vodě [55–58]. Tabulka 3 obsahuje celkové koncentrace gadolinia a gadoliniové anomálie hlášené v odpadních vodách a dalších vzorcích kontaminované vody z různých geografických lokalit. V tabulce 4 jsou uvedeny koncentrace několika typů GdCA (v ng L^{-1} Gd) v různých vzorcích vody jako složek životního prostředí.

Tabulka 2 Celková koncentrace gadolinia a gadoliniová anomálie ve vzorcích nekontaminované vody původem z různých geografických lokalit

Vzorek	Původ	Instrumentace	LOD (ng L ⁻¹)	c _{Gd} (ng L ⁻¹)	Gd _{anom}	Ref.
Pitná voda	Austrálie	ICP-MS	0,076	1,75–36,66	1,04–1,09	[59]
	Česká republika	ICP-MS	-	0,33	1,20	[66]
	Německo	ICP-MS	-	0,36–0,66	0,95–1,70	[60]
Říční voda	Japonsko	ICP-MS	0,027	1,2–5,3	1,20–1,41	[32, 61]
	Jižní Korea	Q-ICP-MS	-	4,09–5,60	1,21–1,39	[53]
	Německo	ICP-MS	-	1,5	0,98	[62]
	Švédsko	ICP-MS	-	41,7	1,20	[32]
	USA	ICP-MS	0,01–0,1	3,76–4,13	1,15–1,47	[63]
Jezerní voda	Švédsko	ICP-MS	-	36,5	1,20	[32]
Podzemní voda	Česká republika	ICP-MS	-	3,05	1,00	[64]
	Havaj	HR-ICP-MS	0,078–0,93	6,47	1,08	[65]
	Německo	ICP-MS	-	1,32	1,12	[60]
Mořská voda	Japonské moře	ICP-MS	0,027	1,9	0,96	[61]
	Severní Atlantický oceán	ICP-MS	-	0,85	1,60	[45]
	Severní tichý oceán	ICP-MS	-	0,33	1,05	[66]

c_{Gd} – koncentrace gadolinia, **Gd_{anom}** – gadoliniová anomálie, **ICP-MS** – hmotnostní spektrometrie s ionizací v indukčně vázaném plazmatu, **LOD** – limit detekce, **Q-ICP-MS** – kvadrupólová hmotnostní spektrometrie s ionizací v indukčně vázaném plazmatu, **HR-ICP-MS** – hmotnostní spektrometrie s ionizací v indukčně vázaném plazmatu a vysokým rozlišením, **USA** – Spojené státy americké

Tabulka 3 Celkové koncentrace gadolinia a gadoliniové anomálie nalezené v odpadních a znečištěných vodách z různých geografických lokalit

Vzorek	Původ	Instrumentace	LOD (ng L ⁻¹)	c _{Gd} (ng L ⁻¹)	Gd _{anom}	Ref.
Přítok ČOV	Česká republika	ICP-MS	-	68,7	35	[64]
	Jižní Korea	Q-ICP-MS	-	19,8–583	4,2–297	[53]
Odtok z ČOV	Austrálie	ICP-MS	0,0756	18,8–282	9,0–99	[59]
	Brazílie	ICP-MS	1,4	86	9,5	[67]
	Česká republika	ICP-MS	-	40,1–43,6	55,4–61,7	[64]
	Jižní Korea	Q-ICP-MS	-	42,7–199	56,7–271	[53]
	Německo	ICP-MS	-	1,17–31,6	64–2014	[68]
	USA	ICP-MS	-	68–120	20,0–62,7	[69]
	Brazílie	ICP-MS	1,4	13,0–207	1,1–86,7	[67]
Říční voda	Česká republika	ICP-MS	-	5,58	1,8	[67]
	Japonsko	ICP-MS	-	1,61–14,0	1,6–9,4	[61, 70]
	Jižní Korea	Q-ICP-MS	-	7,21–89,9	1,6–34,8	[53]
	Německo	ICP-MS	-	24,2–490	3,6–644	[45, 60, 62]
	Rakousko	ICP-MS	-	7,63	2,3	[60]
	USA	ICP-MS	-	25,4–342	1,1–4,0	[63, 71]
	Velká Británie	ICP-MS	-	4,4	2,5	[60]
	Brazílie	ICP-MS	-	7,9–35,2	18,5–40,9	[72]
Jezerní voda	Česká republika	ICP-MS	-	4,31	2,8	[64]

Vzorek	Původ	Instrumentace	LOD (ng L ⁻¹)	c _{Gd} (ng L ⁻¹)	Gd _{anom}	Ref.
Podzemní voda	Havaj	HR-ICP-MS	0,078–0,936	30,1	5,1	[65]
	Německo	ICP-MS	0.01–0.1	17,3–119	3,6–53	[68]
Mořská voda	Brazílie	HR-ICP-MS	-	0,7–1,9	1,0–3,4	[73]
	Japonsko	ICP-MS	-	1,32–2,42	1,5–2,1	[70]
	Německo	ICP-MS	-	1,75–23,6	1,6–7,4	[45]
	Severní moře	ICP-MS	-	1,75–2,21	1,6–2,1	[45]
	USA	HR-ICP-MS	0,005	2,21–26,9	1,6–3,9	[74]
Kohoutková voda	Německo	ICP-MS	-	0,55–17,8	1,4–33,7	[60]
	Velká Británie	ICP-MS	-	1,92	1,5	[60]

ČOV – čistírna odpadních vod, **HR-ICP-MS** – hmotnostní spektrometrie s ionizací v indukčně vázaném plazmatu a vysokým rozlišením, **ICP-MS** – hmotnostní spektrometrie s ionizací v indukčně vázaném plazmatu, **LOD** – limit detekce, **Q-ICP-MS** – kvadrupolová hmotnostní spektrometrie s ionizací v indukčně vázaném plazmatu, **USA** – Spojené státy americké

Tabulka 4 Koncentrace kontrastních látek na bázi gadolinia ve vodách různého původu

Vzorek	Gd-DTPA (ng L ⁻¹ Gd)	Gd-BT-DO3A (ng L ⁻¹ Gd)	Gd-BOPTA (ng L ⁻¹ Gd)	Gd-DOTA (ng L ⁻¹ Gd)	Instrumentace	LOD (ng L ⁻¹)	Ref.
Nemocniční odpadní voda, DE	-	<LOD–3,63	-	-	HILIC-ICP-MS	0,16	[75]
Vzorky z ČOV odebrané v různých krocích čištění, DE	-	0,31–1,16	0,17–0,19	0,28–0,33	HILIC-ICP-MS	0,16	[75]
Řeka Spréva (Dämeritzsee), DE	-	12	-	-	HILIC-ICP-MS	17–27	[76]
Jezero Wannsee, DE	106	184	12	110	HILIC-ICP-MS	17–27	[76]
Řeka Havel (Jungfernsee), DE	54	89	-	50	HILIC-ICP-MS	17–27	[76]
Přítok ČOV, DE	29	36	-	34	HILIC-ICP-MS	17–27	[77]
Odpad z ČOV, DE	27	34	-	36	HILIC-ICP-MS	17–27	[77]
Povrchová voda, DE	<LOD–0,33	<LOD–0,56	-	<LOD–0,12	HILIC-ICP-SFMS	13–16	[78]
Odpad z ČOV, DE	0,25	0,42	-	0,09	HILIC-ICP-SFMS	13–16	[78]
Teltow kanál, DE	-	18–471	-	16–456	HILIC-ICP-MS	40–62	[79]
Voda z kohoutku, DE	-	<LOD–17,6	<LOD–11,7	<LOD–19,2	HILIC-ICP-MS	1,4–3,5	[35]
Povrchová voda, DE	13,8–25,3	<LOD–7,6	-	<LOD–13,1	HILIC-ICP-MS	1,3–2,2	[80]
Pitná voda, DE	12,9–24,9	<LOD	-	<LOD–11,4	HILIC-ICP-MS	1,3–2,2	[80]

ČOV – čistírna odpadních vod, DE – Německo, Gd-BOPTA – gadobenát-dimeglumin (MultiHance), Gd-BT-DO3A – gadobutrol (Gadovist), Gd-DOTA – kyselina gadoterová (Dotarem), Gd-DTPA – kyselina gadopentetová (Magnevist), HILIC-ICP-MS – Hydrofilní interakční chromatografie-hmotnostní spektrometrie s ionizací v indukčně vázaném plazmatu, HILIC-ICP-SFMS – Hydrofilní interakční chromatografie-sektorová hmotnostní spektrometrie s ionizací v indukčně vázaném plazmatu, LOD – limit detekce

Nejvyšší hodnota gadoliniové anomálie, a to 2 014 byla nalezena ve vzorku z odtoku z ČOV původem z Německa [68]. Koncentrace gadolinia pocházející z GdCA, konkrétně Gadovistu v odpadních vodách a vodních vzorcích znečištěných lidskou činností byla až 471 ng L⁻¹ Gd [79]. Zatímco GdCA jsou navrženy jako chemicky stabilní komplexy, degradace těchto látek v přírodních podmínkách vede k uvolnění biologicky aktivních iontů Gd³⁺ [81–83]. Tyto ionty mají schopnost interferovat s buněčnými membránami, narušovat transport iontů a inhibovat klíčové enzymatické procesy, což má zásadní dopady na základní fyziologické funkce vodních organismů, včetně bakterií, řas, žahavců, vířniců a kůrovců [4, 81, 84]. Ačkoliv jsou makrocyclické GdCA považovány za bezpečnější díky své vyšší chemické stabilitě, jejich dlouhodobé environmentální dopady nejsou dosud plně prozkoumány [85, 86]. Tato situace podtrhuje naléhavost dalšího výzkumu zaměřeného na minimalizaci rizik a vývoj ekologicky přijatelnějších alternativ [13].

Přirozené koncentrace gadolinia ve vodních prostředích jsou velmi nízké, ale antropogenní aktivity vedou k jejich dramatickému nárůstu [14, 40]. Tato situace má závažné dopady na různé druhy vodních organismů. Například expozice sladkovodní řasy *Desmodesmus subspicatus* vedla k inhibici růstu při koncentracích vyšších než 4,9 mg L⁻¹ gadolinia ve formě GdCl₃ [14]. Bylo zjištěno, že vystavení bakterie *Nitrosomonas europaea* 300 μM (47,2 mg kg⁻¹) GdCA inhibuje denitrifikaci [87]. Planktonické druhy a mikroorganismy vykazují vyšší citlivost na přítomnost gadolinia než korýši nebo ryby, což naznačuje, že nižší patra potravních řetězců jsou nejvíce zasaženy [4, 14]. Studie zkoumající vliv gadolinia na vývoj larev čtyř druhů mořských ježovek z Evropy a Austrálie zjistila, že gadolinium narušuje růst kostry u larev, přičemž citlivost jednotlivých druhů se značně lišila. Hodnota EC50 (koncentrace látky, která způsobí 50% inhibici růstu) se u všech čtyř druhů pohybovala od 56 nM (8,81 μg kg⁻¹) do 132 μM (20,76 mg kg⁻¹), což poukazuje na nutnost testování toxicity u více druhů pro posouzení rizik [51]. Tabulka 5 slučuje ekotoxikologická data pro gadolinium, tj. odhad účinků gadolinia nejom na vodní organismy. Mechanismus toxicity spočívá v podobnosti iontů Gd³⁺ s vápníkem (Ca²⁺), což narušuje základní fyziologické procesy, jako je kontrakce hladkého, kosterního a srdečního svalu, přenos nervového přítoku a srážení krve [88, 89]. Ačkoliv se cheláty gadolinia vyznačují relativně nízkou toxicitou díky své chemické stabilitě, interakce s dalšími látkami v odpadních vodách může tento stabilizační efekt narušit, což zvyšuje rizika spojená s uvolňováním volného Gd³⁺ [33, 88, 90]. To podtrhuje důležitost zajištění efektivních čisticích procesů a prevence jeho šíření do přírodních vod.

Tabulka 5 Ekotoxikologická data pro gadolinium – odhad účinků na organismy

Testovací organismus	Kmen	Forma Gd	Parametr/efekt	Výsledek (mg L ⁻¹)	Ref.
<i>Desmodesmus subspicatus</i>	zelené řasy	GdCl ₃	NOEC	4,9	[14]
		Gd-DTPA	EC50 / NOEC	>100 / 100	
		Gd-DTPA-BMA	NOEC	20	
		Gd-HP-DO3A	NOEC	>100	
		Gd-BT-DO3A	EC50 / NOEC	937	
<i>Pseudokirchneriella subcapitata</i>	zelené řasy	GdCl ₃	EC50/72 h	3,11	[4]
		Gd ³⁺	EC50/72 h	1,26	
<i>Vibrio fisheri</i>	proteobakterie	GdCl ₃	EC50/30 min	>6,4	[91]
		Gd _{0,97} CoO ₃	EC50/30 min	>500	
<i>Skeletonema costatum</i>	rozsivky	Gd(NO ₃) ₃	EC50/72 h	4,69	[84]
<i>Tetrahymena shanghaiensis</i>	nálevníci	Gd(NO ₃) ₃	EC50/24 h	53,47– 135	[92]
<i>Tetrahymena thermophila</i>		Gd _{0,97} CoO ₃	EC50/30 min	>100	[91]
<i>Hydra attenuata</i>	žahavci	GdCl ₃	EC50/96 h	2,55	
<i>Brachionus calyciflorus</i>	vířníci	GdCl ₃	EC50/48 h	1,12	[4]
		Gd ³⁺	EC50/48 h	0,914	
<i>Heterocypris incongruens</i>	členovci	GdCl ₃	EC50/6 dnů	>6,4	
<i>Daphnia magna</i>		GdCl ₃	EC50/48 h	>6,4	
<i>Caenorhabditis elegans</i>	hlístice	Gd-DTPA	ne smrtelně/24 h	200 000	[93]
<i>Mice</i>	strunatci	GdCl ₃	LD50	15,7 mg kg ⁻¹	[94]
		Gd-DOTA	LD50	2359 mg kg ⁻¹	
		Gd-HP-DO3A	LD50	1887 mg kg ⁻¹	
		Gd-DTPA	LD50	881 mg kg ⁻¹	
		Gd-DTPA-BMA	LD50	2326 mg kg ⁻¹	

EC50 – koncentrace látky, která způsobí 50% inhibici růstu, **Gd-BT-DO3A** – gadobutrol (Gadovist), **Gd-DOTA** – kyselina gadoterová (Dotarem), **Gd-DTPA** – kyselina gadopentetová (Magnevist), **Gd-DTPA-BMA** – gadodiamid (Omniscan), **Gd-EOB-DTPA** – dinatrium-gadoxetát (Primovist), **Gd-HP-DO3A** – gadoteridol (ProHance), **LD50** - smrtelná dávka pro 50 % populace, **NOEC** – koncentrace bez pozorovaného účinku

2.2 Vliv environmentálních podmínek na toxicitu gadolinia

Toxicita gadolinia ve vodním prostředí je komplexním fenoménem, který závisí na fyzikálně-chemických podmínkách. Jedním z klíčových faktorů ovlivňujících toxicitu je pH vody [88, 95, 96]. Nízké pH (kyselé prostředí), zvyšuje rozpustnost a dostupnost iontů Gd^{3+} , což vede k jejich vyšší biologické aktivitě a toxicitě [88, 97]. To se obvykle vyskytuje v oblastech ovlivněných kyselými dešti nebo důlními vodami, kde jsou sladkovodní organismy vystaveny vyšším koncentracím biologicky dostupného gadolinia [16, 52]. V zásaditém prostředí je naopak mobilita Gd^{3+} omezena, protože se váže na nerozpustné částice nebo tvoří stabilní komplexy, což snižuje jeho toxicitu. Tento vliv pH ukazuje, jak zásadní je posuzovat lokální podmínky při hodnocení ekologických rizik gadolinia [52].

Dalším důležitým faktorem je přítomnost organických látek, jako jsou huminové kyseliny, které mají schopnost tvořit stabilní komplexy s ionty Gd^{3+} [98–100]. Tyto komplexy snižují jeho biologickou dostupnost, což na jedné straně zmírňuje přímé toxické účinky na organismy, ale na druhé straně zvyšuje transportovatelnost gadolinia na větší vzdálenosti. Výsledkem je vyšší pravděpodobnost, že se gadolinium dostane do vzdálenějších ekosystémů a případně do vyšších trofických úrovní, což může mít dlouhodobé dopady na biodiverzitu [52, 81, 98, 100]. Sedimenty přitom hrají zásadní roli jako rezervoár gadolinia. Změny v oxidačně-redukčních podmínkách, například během sezónních výkyvů nebo cirkulace vody, mohou vést k uvolňování gadolinia ze sedimentů zpět do vodního sloupce, což může přechodně zvýšit jeho koncentraci ve vodě a způsobit akutní toxické účinky [16, 81, 95, 101].

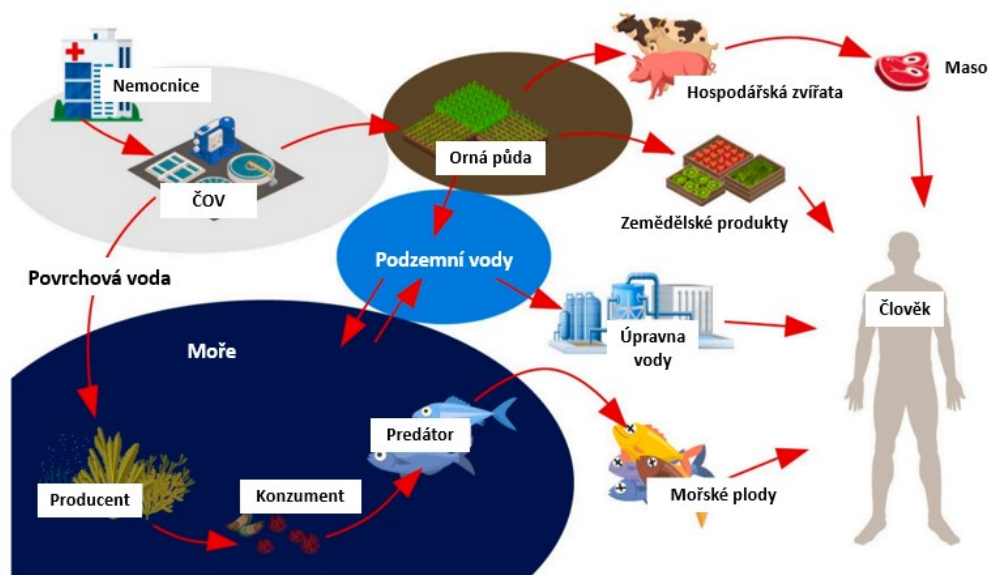
Chemické interakce mezi gadolínem a dalšími ionty ve vodě, jako jsou železo, zinek nebo měď, rovněž přispívají ke změnám jeho dostupnosti a toxicity [86, 102, 103]. Transmetalace může vést k uvolnění volného Gd^{3+} z chelátových komplexů, čímž se zvyšuje jeho toxicita [14, 52]. Například přítomnost iontů zinku v odpadních vodách může způsobit degradaci stabilních chelátů a zvýšit koncentraci toxických iontů Gd^{3+} ve vodním prostředí [33, 52, 104].

Teplota vody je dalším faktorem, který ovlivňuje chování gadolinia v prostředí [88, 96]. Vyšší teploty urychlují chemické reakce, což může zvýšit mobilitu gadolinia a jeho dostupnost pro organismy. Současně mohou vyšší teploty zesilovat metabolické procesy vodních organismů, což je činí citlivějšími na toxické látky [1, 96]. Přítomnost organického materiálu však může tento efekt částečně zmírnit tím, že váže volné ionty Gd^{3+} a omezuje jejich interakci s organismy [1, 13, 25, 81].

Vliv environmentálních podmínek na toxicitu gadolinia zdůrazňuje potřebu podrobného hodnocení jeho chování v různých ekosystémech. Lokální faktory, jako je pH, přítomnost organických a anorganických látek, redox potenciál a teplota, mohou výrazně měnit ekologická rizika spojená s gadoliniem [88, 95, 98, 101]. Zvláštní pozornost je třeba věnovat kyselým vodním prostředím, kde je biologická dostupnost gadolinia nejvyšší, a sladkovodním ekosystémům, kde mikroorganismy a sedimenty hrají zásadní roli v jeho distribuci a účincích [16, 52, 81].

2.3 Kontaminace potravního řetězce

Gadolinium proniká do potravního řetězce prostřednictvím bioakumulačních procesů, které začínají u nižších organismů, jako jsou mikrořasy, plankton a bakterie [81, 105]. Tyto organismy adsorbují gadolinium z vodního prostředí, kde se nachází v důsledku antropogenních aktivit, zejména vypouštění GdCA [52, 53]. Proces je posilován perzistencí GdCA v životním prostředí, protože jejich chemická stabilita brání jejich rychlé degradaci [23, 34]. Akumulace v těchto organismech tvoří základ pro přenos gadolinia na vyšší trofické úrovně. Mikrořasy a bakterie jsou totiž hlavní složkou potravy pro plankton, měkkýše, ryby a další vodní živočichy [1, 14, 49]. Tímto způsobem se gadolinium šíří v ekosystému a vytváří riziko pro vyšší trofické úrovně [6, 14, 49]. Konzumace kontaminovaných ryb a mořských plodů představuje významné riziko pro člověka, zejména v oblastech, kde rybolov tvoří hlavní složku stravy. Ryby pocházející z oblastí s intenzivním používáním GdCA, mohou obsahovat stopová množství gadolinia, což může vést k jeho nepřímé konzumaci lidmi [81, 106–108]. Mechanismy difúzně řízeného transportu/absorpce, stejně jako aktivního transportu/bioakumulace chelátů gadolinia živými organismy, hrají klíčovou roli zejména při zkoumání možných nepříznivých dopadů na lidské zdraví, pokud se tyto sloučeniny dostanou do potravinového řetězce [48, 109]. Ačkoli jsou koncentrace gadolinia často nízké, dlouhodobá expozice vyvolává obavy z jeho kumulativních účinků na lidské zdraví. Současné výzkumy naznačují, že chemická stabilita lineárních chelátů gadolinia zvyšuje jejich potenciál k bioakumulaci, což podporuje jejich setrvávání v potravních řetězcích [13, 14, 29, 34]. Obrázek 5 zobrazuje schéma nepřímého vstupu gadolinia antropogenního původu (z GdCA) až do lidského těla prostřednictvím různých potravních řetězců. Množství gadolinia v lidském těle není známo, ale odhaduje se na nízké hladiny (vyšší v kostech a nižší v tkáních jater a ledvin) [14].

Obrázek 5 Nepřímý vstup GdCA do lidského těla prostřednictvím potravinového řetězce [81]

Kontaminovaná povrchová nebo podzemní voda může být využívána k zavlažování zemědělských plodin [38]. Během zavlažování může gadolinium interagovat s půdními částicemi nebo být přímo přístupné pro kořenovým systémem rostlin [20, 42]. Gadolinium má tendenci se vázat na minerální a organické látky, což má vliv na jeho dostupnost pro rostliny [25, 98–100]. Rozpustné formy gadolinia, zejména volné ionty Gd^{3+} nebo jeho komplexy s organickými látkami, mohou být absorbovány kořeny rostlin. Tento proces je částečně ovlivněn vlastnostmi rostliny, jako je její schopnost akumulovat těžké kovy a lanthanoidy [110].

Rýže není přímo vodní rostlina, ale je to rostlina, která vyžaduje velké množství vody pro svůj růst, a proto může být rizikovou plodinou z pohledu kontaminace gadoliniem. Studie v Austrálii uvádí koncentrace gadolinia v rýži v rozmezí $0,003\text{--}18,62 \mu\text{g kg}^{-1}$ [111]. Kubánská studie zjistila průměrnou koncentraci gadolinia v zrnu rýže $0,12 \pm 0,08 \text{ mg kg}^{-1}$ [110]. Makedonská studie odhalila, že koncentrace REE v neleštěné rýži byly $6,6 \times 10^3$ krát nižší než v rýžové půdě, což naznačuje, že se REE hromadí více v kořenech rostlin než v zrnech rýže [112]. Jak potvrdily další studie, REE v rostlinách dodržují toto pořadí akumulace: kořen>list>stonka>zrno/plod [110, 113, 114]. Gadolinium v nízkých koncentracích podporuje růst sazenic rýže, zatímco vyšší hladiny inhibují růst a vedou ke kompartmentaci buněčné stěny [115]. U pšenice byly REE spojeny s růstem a výnosem plodiny, přičemž jejich akumulace závisí na koncentraci v hnojivech a na vlastnostech půdy [116–118]. Makroskopické houby, často konzumované jako

potraviny, vykazují schopnost akumulace REE [119], přičemž jejich obsah v plodnicích závisí na geochemickém složení půdy, pH a organickém obsahu. Nejvyšší koncentrace REE (včetně gadolinia) byla zjištěna v kloboucích hub [120, 121]. Vzhledem k možným důsledkům pro lidské zdraví se mnoho publikací zaměřuje na akumulaci toxických a radioaktivních prvků v houbách, které obsahují minerály nezbytné pro lidskou výživu [122, 123]. Výzkum na dalších rostlinách, včetně zeleniny, ukazuje přítomnost REE hlavně v podzemních částech, přičemž biologická dostupnost závisí na pH půdy, což může ovlivnit jejich přítomnost v potravinách [124]. Analýzy REE ve vínech jsou nejčastěji prováděny z důvodu autentifikace vín a určení jejich geografického původu [125, 126].

I když neexistují potvrzené případy otravy člověka prostřednictvím potravinového řetězce [127], stále se objevují obavy ohledně dlouhodobých účinků expozice nízkým hladinám REE na lidské zdraví, protože se tyto prvky akumulují v krvi, mozku a kostech po vstupu do lidského těla [128]. Předchozí studie ukázaly, že vysoké úrovně expozice REE mohou být spojeny se zdravotními problémy, jako je snížená funkce jater [129]. Kromě toho může být expozice REE při práci a v životním prostředí pro lidské zdraví také riziková [130]. Dosud je k dispozici pouze omezené množství informací o tom, jaký vliv má příjem REE z potravy na lidské zdraví [110].

EXPERIMENTÁLNÍ ČÁST

3 PŘÍSTROJOVÉ VYBAVENÍ

3.1 Přehled přístrojového vybavení

- Hmotnostní spektrometr s ionizací v indukčně vázaném plazmatu s průletovým analyzátozem a ortogonální akcelerací iontů (oaTOF-ICP-MS spektrometr) OptiMass 9500 (GBC Scientific Equipment, Austrálie)
- Optický emisní spektrometr s buzením v indukčně vázaném plazmatu (ICP-OES spektrometr) Integra 6000 (GBC Scientific Equipment, Austrálie)
- Mikrovlnné rozkladné zařízení Speedwave XPERT (Berghof, Německo)
- Podvarové destilační zařízení distillacid BSB-939-IR (Berghof, Německo)
- Zařízení pro přípravu ultra-čisté vody Ultra Clear GP TWF UV UF TM (vodivost 0,07 $\mu\text{S}/\text{cm}$) (Evoqua Water Technologies, Německo)
- Odstředivka Eppendorf Centrifuge 5804 R (Eppendorf, Německo)
- Odstředivka Thermo Heraeus Multifuge 1SR (Thermo Fisher Scientific, USA)
- Autokláv Systec DE-23 (Systec, Německo)
- Čtečka mikrodestiček Tecan Infinite F200 (Tecan, Švýcarsko)
- Laboratorní inkubátor CLN115 (POL-EKO, Polsko)
- Sterilní skříň MSC Advantage, EN 12469:200, třída II (Thermo Fisher Scientific, USA)
- Třepačka pro mikrotitrační destičky IKA MTS 2/4 digital (IKA-Werke, Německo)
- pH metr FiveEasy Plus FP20 pH/mV (Mettler Toledo, ČR)
- Laboratorní váhy VIBRA SA-120CE (Shinko Denshi Co., Japonsko)
- Laboratorní váhy Precisa BJ 1000C (Precisa, Švýcarsko)
- Laboratorní sušárna UM 400 (Memmert, Německo)
- Vícepolohová magnetická míchadla Labomag (SHP Steriltechnik AG, Německo)

3.2 oaTOF-ICP-MS spektrometr OptiMass 9500

Pro ultra-stopovou analýzu vzorků potravin a referenčního materiálu byl použit hmotnostní spektrometr OptiMass 9500. Přístroj pracuje na principu buzení v indukčně vázaném plazmatu s ortogonální akcelerací iontů a průletovým analyzátozem (viz obrázek 6). Součástí přístroje jsou: systém pro vnášení vzorků, zdroj indukčně vázaného plazmatu, interface a hmotnostní spektrometr. Nasávání vzorku probíhá pomocí peristaltické pumpy a dále je vzorek zmlžován (tvorba aerosolu) v koncentrickém zmlžovači. Aerosol je zbaven velkých kapek ve vodou chlazené dvouplášťové mlžné komoře. Do indukčně vázaného plazmového zdroje, kde se odpařuje rozpouštědlo, dochází k destrukci vzorku a vzniku převážně jedenkrát ionizovaných iontů, je vnášena pouze jemná část aerosolu. Interface, který zajišťuje extrakci iontů z vysokoteplotního plazmatu (atmosférický tlak) do spektrometru (vakuum) je tvořen třemi kužely (tříkónusovým systémem). Snižování tlaku mezi těmito prostředními zajišťuje rotační pumpa a tři výkonné turbomolekulární pumpy. V první fokusační zóně spektrometru se nachází brána „Smart Gate“. Jejím úkolem je filtrovat všechny nežádoucí izotopy z analyzovaného spektra, čímž snižuje pozadí hmotnostního spektra a prodlužovat životnost detektoru. V rámci použitých metod byly z detekce vyloučeny nežádoucí rozsahy m/z : 5–87,8; 91,5–112; 118–137,3; 179–260. Ionty procházející filtrem pokračují průletovou zónou. Zde jsou iontovým reflektorem odraženy a směřovány na detektor. Přístroj umožňuje vysokou citlivost a selektivitu při analýze ultra-stopových koncentrací kovů v biologických a potravinářských vzorcích [131–133].

Tabulka 6 zobrazuje přístrojové parametry nastavení oaTOF-ICP-MS spektrometru OptiMass 950, které byly optimalizovány pro zvolené typy vzorků analyzované v této práci, aby byla zajištěna vysoká přesnost a citlivost měření.

Tabulka 6 Parametry nastavení oaTOF-ICP-MS spektrometru pro analýzu vzorků

Parametr	Hodnota	Parametr	Hodnota
Příkon plazmatu	1200 W	Průtok vnějšího plynu	0,55 L min ⁻¹
Průtok plazmového plynu	12 L min ⁻¹	Průtok nosného plynu	0,91 L min ⁻¹
Napětí na detektoru	2500 V	Doba akvizice signálu	5 s
Rychlost peristaltické pumpy	10 rpm	Repliky	3
Skimmer 1	Ni/Cu 1,0 mm	Sampler	Ni 1,0 mm
Skimmer 2	Cr-Ni ocel 1,0 mm		

Limity stanovitelnosti (LOQ) a limity detekce (LOD) jak instrumentální, tak metodické, byly definovány a shrnuty v tabulce 7 společně s izotopy REE zvolenými pro ICP-MS analýzu. Instrumentální LOD byly vypočteny jako koncentrace odpovídající trojnásobku směrodatné odchylky šumu pro nejnižší kalibrační standard. Hodnoty LOD metody byly odvozeny z instrumentálních LOD, vynásobených faktorem ředění vzniklým při přípravě vzorku. LOQ byly vypočteny jako koncentrace odpovídající desetinásobku směrodatné odchylky šumu nejnižšího kalibračního standardu. Instrumentální LOD získané v této práci jsou srovnatelné s hodnotami uváděnými v australské studii, která se zaměřila na kvantifikaci REE ve vzorcích rýže pomocí ICP-MS, což potvrzuje kvalitu použité metodiky [111].

Tabulka 7 Vybrané izotopy pro ICP-MS analýzu, jejich instrumentální limity detekce, limity detekce a stanovitelnosti metod

Izotop	LOD_{I-PP} (ng L⁻¹)	LOD_{I-KP} (ng L⁻¹)	LOD_{M-PP} (μg kg⁻¹)	LOD_{M-KP} (μg L⁻¹)	LOQ_{M-PP} (mg kg⁻¹)	LOQ_{M-KP} (μg L⁻¹)
¹³⁹ La	0,54	0,54	0,138	0,005	0,0005	0,017
¹⁴⁰ Ce	0,42	0,33	0,108	0,003	0,0004	0,010
¹⁴¹ Pr	0,36	0,15	0,091	0,001	0,0003	0,003
¹⁴⁶ Nd	0,48	0,54	0,122	0,005	0,0004	0,017
¹⁴⁷ Sm	0,74	0,79	0,190	0,008	0,0006	0,027
¹⁵³ Eu	0,34	0,40	0,086	0,004	0,0003	0,013
¹⁵⁸ Gd	0,38	0,44	0,098	0,004	0,0003	0,013
¹⁵⁹ Tb	0,12	0,10	0,031	0,001	0,0001	0,003
¹⁶³ Dy	0,35	0,38	0,088	0,004	0,0003	0,013
¹⁶⁵ Ho	0,12	0,30	0,030	0,003	0,0001	0,010
¹⁶⁶ Er	0,14	0,40	0,035	0,004	0,0001	0,013
¹⁶⁹ Tm	0,24	0,14	0,062	0,001	0,0002	0,003
¹⁷³ Yb	0,33	0,38	0,084	0,004	0,0003	0,013
¹⁷⁵ Lu	0,10	0,14	0,026	0,001	0,0001	0,003

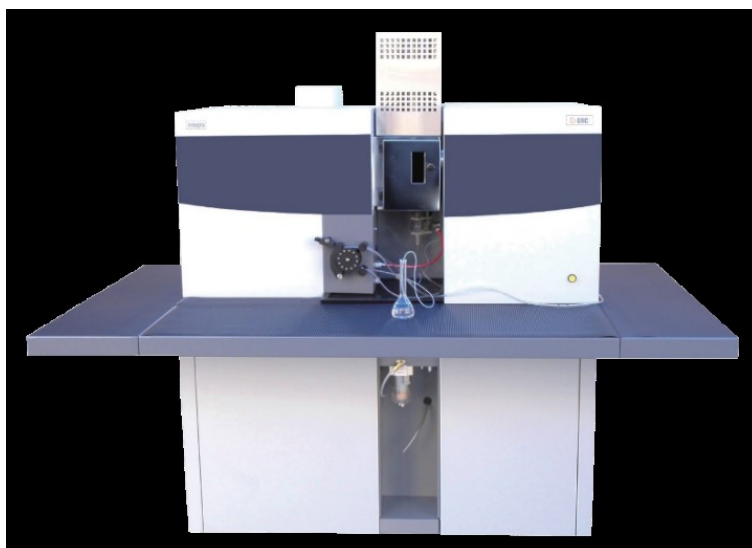
LOD_{I-PP} – instrumentální limit detekce pevných potravin (mouka, rýže, mrkev), **LOD_{I-KP}** – instrumentální limit detekce kapalných potravin (víno), **LOD_{M-PP}** – limit detekce metody pevných potravin (mouka, rýže, mrkev), **LOD_{M-KP}** – limit detekce metody kapalných potravin (víno), **LOQ_{M-PP}** – limit stanovitelnosti metody pevných potravin (mouka, rýže, mrkev), **LOQ_{M-KP}** – limit stanovitelnosti metody kapalných potravin (víno)

Obrázek 6 *oaTOF-ICP-MS spektrometr OptiMass 9500 [131]*

3.3 ICP-OES spektrometr Integra 6000

Analýza obsahu Gd ve vzorcích odpadních ampulí GdCA byla provedena pomocí optického emisního spektrometru s buzením v indukčně vázaném plazmatu Integra 6000, vzhledem k předpokládaně vyšším koncentracím Gd v tomto typu vzorků. ICP-OES spektrometr je zobrazen na obrázku 7.

Obrázek 7 *ICP-OES spektrometr Integra 6000 [134]*

Mezi části systému pro vnášení vzorků patří peristaltická pumpa, skleněná cyklonická mlžná komora a pneumatický zmlžovač. Dávkování vzorku do pneumatického zmlžovače (tvorba

jemného aerosolu) probíhá prostřednictvím peristaltické pumpy. Odstranění velkých kapek z aerosolu probíhá ve skleněné cyklonické mlžné komoře a následně je upravený jemný aerosol nosným plynem vnášen do argonového indukčně vázaného plazmatu. Volně běžící vysokofrekvenční generátor plazmatu s frekvencí 40,68 MHz a maximálním výkonem 1500 W formuje plazma, ve kterém dochází k odpaření rozpouštědla, atomizaci vzorku, ionizaci na jedenkrát ionizované ionty a extrakci valenčních elektronů. Do proudu argonu (99,999 %) je přenos vysokofrekvenčního proudu zabezpečen měděnou cívkou se třemi závity chlazenou vodou. Monochromátor typu Czerny-Turner, argonem proplachovaný a termicky stabilizovaný, je optickou jednotkou spektrometru. Monochromátor pracuje v rozsahu vlnových délek 160 až 800 nm s hustotou 1800 vrypy/mm. V celém rozsahu spektra je dosažena optimální citlivost díky přítomnosti dvou fotonásobičů v detekčním systému. Selektivita a citlivost přístroje jsou vysoké, naopak meze detekce nízké (1–10 $\mu\text{g L}^{-1}$) [133, 134].

V tabulce 8 jsou uvedeny parametry nastavení pro měření na ICP-OES spektrometru Integra 6000 pro účel analýzy oplachových vod z odpadních obalů GdCA po aplikaci kontrastní látky pacientům při MRI vyšetření. Pro kvantifikaci Gd byly využity nejcitlivější spektrální čáry na vlnových délkách 342,247 nm (s korekcí pozadí +0,0382 nm) a 336,223 nm (s korekcí pozadí +0,0376 nm), které vykazovaly minimální interference s jinými prvky. Limit detekce metody byl stanoven na 0,006 mg L^{-1} . Tato hodnota dokládá schopnost metody detekovat i velmi nízké koncentrace Gd.

Tabulka 8 Parametry nastavení ICP-OES spektrometru Integra 6000 pro analýzu GdCA

Parametr	Hodnota	Parametr	Hodnota
Příkon plazmatu	1000 W	Rychlost pumpy	10 rpm
Výška pozorování	5 mm	Odečítání signálu	1 s
Průtok plazmového plynu	10 L min^{-1}	Korekce pozadí	0,0376 nm
Průtok vnějšího plynu	0,4 L min^{-1}	Počet opakování	3
Průtok nosného plynu	0,52 L min^{-1}		

3.4 Mikrovlnné zařízení Speedwave XPERT

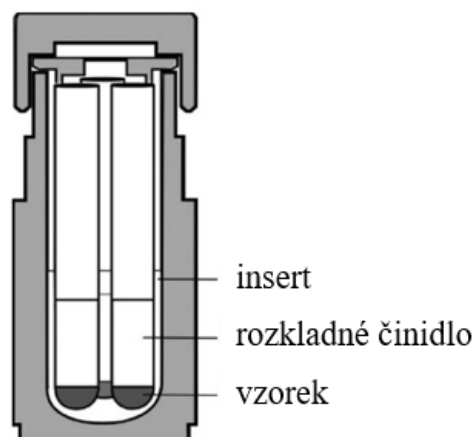
Uzavíratelné mikrovlnné zařízení s fokusovaným mikrovlnným polem Speedwave XPERT (obrázek 8) bylo využito pro účely mikrovlnné mineralizace vzorků pevných potravin (mouka, rýže, mrkev) a referenčního materiálu pro kontrolu kvality analytických výsledků za vysoké

teploty a tlaku. Součástí zařízení je kruhová pec potažena PFA (perfluoralkoxy) teflonem s karuselem a možností vložení osmi rozkladných nádob z PTFE (polytetrafluoroethylen) teflonu o objemu 100 mL, které jsou odolné vůči teplotě 260 °C a tlaku 130 barů. Během rozkladu je ve všech nádobách zajištěna kontrola teploty v rozmezí 50–300 °C a tlaku 0–150 barů.

Obrázek 8 Mikrovlnné zařízení Speedwave EXPERT [135]

Systém Multi-Tubes (obrázek 9) lze využít v kombinaci s nádobami typu DAC-100S nebo DAK-100X při rozklad velmi malých množství vzorků. Při využití tohoto systému se do PFA nádoby vkládají jeden až tři inserty (teflonové nádobky) s objemem 10 mL. Rozkladné činidlo se přidává do insertů spolu se vzorkem. Vnitřek PFA nádoby se naplní zvoleným činidlem tak, aby jeho hladina byla vyšší než v insertech [132, 135].

Obrázek 9 Schéma systému Multi-Tubes pro nádoby DAC-100S [132]

Parametry nastavení mineralizace vzorků pevných potravin a referenčních materiálů pomocí mikrovlnného zařízení Speedwave EXPERT vycházejí z předchozích zkušeností pracoviště a shrnuje je tabulka 9 [133].

Tabulka 9 Parametry nastavení pro mineralizaci vzorků pevných potravin a referenčních materiálů za využití mikrovlnného zařízení Speedwave EXPERT [133]

Krok	T (°C)	p (bar)	Nárůst (min)	Držení (min)	P (%)
1	170	50	5	10	30
2	200	75	5	10	30
3	50	75	0	30	0
4	50	40	0	0	0
5	50	40	0	0	0

p – tlak, **P** – využitý výkon, **T** – teplota

4 MATERIÁLY A VZORKY

4.1 Chemikálie, testovací organismy a příprava roztoků

- Multielementární kalibrační standard M 008: $20 \pm 0,02 \text{ mg L}^{-1}$ Dy, Er, Eu, Gd, Ho, Lu, Sm, Tb, Tm, Yb a $100 \pm 0,02 \text{ mg L}^{-1}$ Ce, La, Nd, Pr (Analytika, ČR)
- Jednoprvkové kalibrační standardy $1.000 \pm 0,002 \text{ g L}^{-1}$: Gd, In (SCP Science, Kanada)
- Chemikálie pro přípravu kultivačního média: $\text{CaCl}_2 \cdot 2\text{H}_2\text{O}$, $\text{MgSO}_4 \cdot 7\text{H}_2\text{O}$, KH_2PO_4 , $\text{Na}_2\text{EDTA} \cdot 2\text{H}_2\text{O}$; H_3BO_3 ; $\text{MnCl}_2 \cdot 4\text{H}_2\text{O}$; $\text{MgCl}_2 \cdot 6\text{H}_2\text{O}$, $\text{FeCl}_3 \cdot 6\text{H}_2\text{O}$, $\text{MnCl}_2 \cdot 4\text{H}_2\text{O}$, ZnCl_2 , $\text{CoCl}_2 \cdot 6\text{H}_2\text{O}$, $\text{CuCl}_2 \cdot 2\text{H}_2\text{O}$, $\text{Na}_2\text{MoO}_4 \cdot 2\text{H}_2\text{O}$, NaHCO_3 (p.a., LachNer, ČR; SCP Science, Kanada; Merck, Německo)
- Injekční roztoky kontrastních látek: Gadovist (gadobutrol, 1 mmol mL^{-1} , Bayer Pharma AG, Německo), Dotarem (kyselina gadoterová, $279,32 \text{ mg mL}^{-1}$, Guerbet, USA), ProHance (gadoteridol, $279,3 \text{ mg mL}^{-1}$, Bracco, Německo), MultiHance (gadobenát-dimeglumin, 529 mg mL^{-1} , Bracco, Německo)
- $\text{Gd}(\text{NO}_3)_3 \cdot 6\text{H}_2\text{O}$ p.a. (Sigma Aldrich, USA)
- Zásobní roztok 100 mg L^{-1} 3,5-dichlórfenol (DCP) (Merck, Německo)
- Referenční materiály: GBW 10052 Green Tea (GBW, Čína), GBW 07603 Bush Twigs and Leaves (GBW, Čína)
- 65% kyselina dusičná, p.p. (Lach-Ner, s.r.o., ČR)
- 96% ethanol, p.a. (Lach-Ner, s.r.o., ČR)
- 30% peroxid vodíku, pro ultrastopovou analýzu (Sigma-Aldrich, Německo)
- Roztoky pro úpravu pH 1 mmol L^{-1} : kyselina chlorovodíková (HCl), hydroxid sodný (NaOH)
- Testovací organismy: *Chlorella vulgaris*, *Raphidocelis subcapitata*, *Daphnia magna* (Department of Medical Technology, Faculty of Life Sciences, Hochschule für Angewandte Wissenschaften Hamburg (HAW), Německo)

4.1.1 Živné médium pro kultivaci

Složení živného média DIN pro test inhibice růstu sladkovodních zelených řas (AGI test) je uvedeno v tabulce 10 a bylo připraveno podle normy EN ISO 8692:2012 [136]. Měřením bylo určeno pH a dle potřeby upraveno na hodnotu $8,1 \pm 0,2$ za použití roztoků HCl (1 mmol L^{-1}) nebo NaOH (1 mmol L^{-1}).

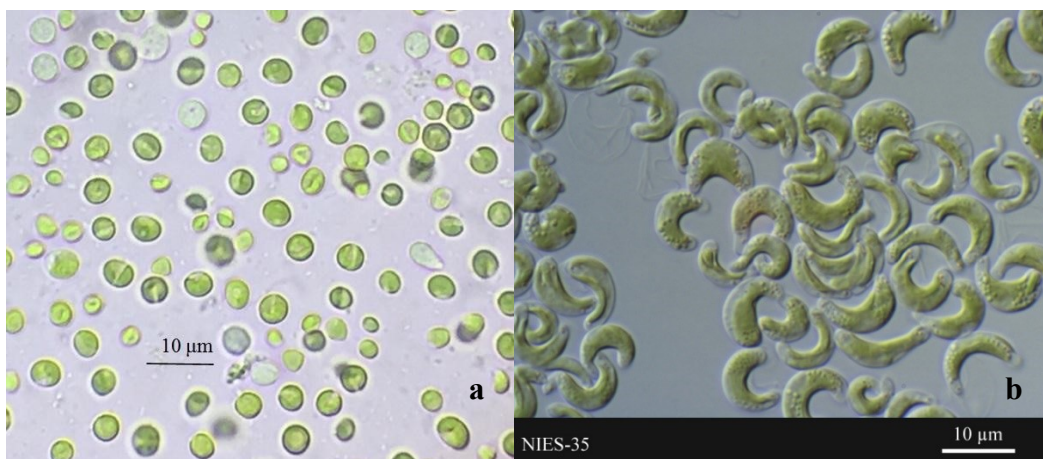
Tabulka 10 Zásobní roztoky pro přípravu DIN média dle normy EN ISO 8692:2012 [136]

Zásobní roztok	Živina	CZR	CAGI
1. makrosložky	NH ₄ Cl	1,5 g L ⁻¹	15 mg L ⁻¹
	MgCl ₂ ·6H ₂ O	1,2 g L ⁻¹	12 mg L ⁻¹
	CaCl ₂ ·2H ₂ O	1,8 g L ⁻¹	18 mg L ⁻¹
	MgSO ₄ ·7H ₂ O	1,5 g L ⁻¹	15 mg L ⁻¹
	KH ₂ PO ₄	0,16 g L ⁻¹	1,6 mg L ⁻¹
2. Fe-EDTA	FeCl ₃ ·6H ₂ O	64 mg L ⁻¹	64 µg L ⁻¹
	Na ₂ EDTA·2H ₂ O	100 mg L ⁻¹	100 µg L ⁻¹
3. stopové prvky	H ₃ BO ₃	185 mg L ⁻¹	185 µg L ⁻¹
	MnCl ₂ ·4H ₂ O	415 mg L ⁻¹	415 µg L ⁻¹
	ZnCl ₂	3 mg L ⁻¹	3 µg L ⁻¹
	CoCl ₂ ·6H ₂ O	1,5 mg L ⁻¹	1,5 µg L ⁻¹
	CuCl ₂ ·2H ₂ O	0,01 mg L ⁻¹	0,01 µg L ⁻¹
	Na ₂ MoO ₄ ·2H ₂ O	7 mg L ⁻¹	7 µg L ⁻¹
4. NaHCO ₃	NaHCO ₃	50 g L ⁻¹	50 mg L ⁻¹

CZR – koncentrace zásobních roztoků, CAGI – konečná koncentrace ve zkoušeném roztoku

4.1.2 Testovací organismy – sladkovodní zelené mikrořasy

Sladkovodní zelené mikrořasy *Chlorella vulgaris* (CV) a *Raphidocelis subcapitata* (RS), také známá jako *Pseudokirchneriella subcapitata*, zobrazeny na obrázku 10, byly vybrány jako testovací organismy pro účely AGI testu dle normy EN ISO 8692:2012 [136] pro sloučeniny Gd (GdCA a Gd(NO₃)₃). Tyto mikrořasy jsou primárními producenty a klíčovými organismy v potravním řetězci [137], a proto jsou vhodnými zástupci pro testování vlivu Gd na růst sladkovodních zelených mikrořas.

Obrázek 10 Mikrořasy *Chlorella vulgaris* (a) [138] a *Raphidocelis subcapitata* (b) [139]

Předkultivace mikrořas pro AGI test byla vždy provedena podle normy EN ISO 8692:2012, dva až čtyři dny před začátkem testu. Ve sterilní skříní bylo 100 ml růstového média DIN (ve 250ml Erlenmayerově baňce) inokulováno 1 mL husté kmenové kultury CV nebo RS (asi tři měsíce stará). Následně byla předkultura umístěna do inkubátoru při teplotě 20 °C na magnetickou míchačku až do zahájení testu. V den testu byly kultury CV a RS převedeny do 50ml zkumavek, odstředěny v odstředivce (10 000 x g, 20 min, 20 °C) a eluáty byly odstraněny pipetou. Následně byla změřena hustota buněk pomocí čtečky mikrodestiček Tecan, která změřila fluorescenci (vlnová délka excitace 465 nm, emisní vlnová délka 680 nm). Podle potřeby byla kultura ředěna DIN médiem na požadovanou hustotu pro test, která nesměla přesáhnout hustotu 10^4 buněk mL^{-1} [136].

4.1.3 Roztoky $\text{Gd}(\text{NO}_3)_3$ a kontrastních látek na bázi gadolinia

Pro účely AGI testu byly použity roztoky $\text{Gd}(\text{NO}_3)_3$ a GdCA, konkrétně Gadovist (gadobutrol), Dotarem (kyselina gadoterová), ProHance (gadoteridol) a MultiHance (gadobenát-dimeglumin). Nejprve byly připraveny roztoky $\text{Gd}(\text{NO}_3)_3 \cdot 6\text{H}_2\text{O}$ a GdCA o koncentraci $5 \text{ g L}^{-1} \text{ Gd}^{3+}$. Následně byla připravena koncentrační řada o koncentracích 0,01; 0,1; 1; 10 a $100 \text{ mg L}^{-1} \text{ Gd}^{3+}$, a to za použití sterilní ultra-čisté vody. Tato koncentrační řada byla proměřena pH metrem a pH bylo dle potřeby upraveno na požadovanou hodnotu $8,1 \pm 0,2$ za použití roztoků HCl (1 mmol L^{-1}) nebo NaOH (1 mmol L^{-1}).

4.1.4 Kalibrační roztoky

Příprava kalibračních standardů pro ICP-MS a ICP-OES analýzy vzorků potravin a GdCA byla provedena za použití komerčně dostupných kalibračních standardů. Byly použity multielementární kalibrační standard M 008 o koncentraci 100 mg L⁻¹ prvků „A“ (Ce, La, Nd, Pr) a 20 mg L⁻¹ prvků „B“ (Dy, Er, Eu, Gd, Ho, Lu, Sm, Tb, Tm, Yb) a jednoprvkové kalibrační standardy Gd a In o koncentraci 1 g L⁻¹.

Pro ICP-MS analýzu vzorků potravin byly připraveny multielementární kalibrační roztoky obsahující 10; 5; 1; 0,5; 0,1; 0,05; 0,01 µg L⁻¹ prvků „A“ a 2; 1; 0,2; 0,1; 0,02; 0,01; 0,002 µg L⁻¹ prvků „B“. Vnitřní standard indium o koncentraci 1 µg L⁻¹ byl ve všech pracovních roztocích (slepé pokusy, kalibrační roztoky a vzorky). Pro analýzu vzorků vína byla připravena kalibrační řada a slepý pokus s přidavkem 96% ethanolu s konečným obsahem 1,4 % ethanolu v roztoku, což odpovídá odhadovanému obsahu ethanolu v desetkrát zředěných vzorcích vína pro analýzu (1,2–1,4 % ethanolu). K přípravě slepých pokusů a standardních roztoků byla použita ultra-čistá voda.

Pro ICP-OES analýzu obsahu Gd v odpadních GdCA byla zvolena koncentrační řada kalibračních roztoků na 10; 5; 1; 0,1; 0,01 mg L⁻¹ Gd. Všechny kalibrační roztoky byly doplněny ultra-čistou vodou.

4.1.5 Roztok 2M HNO₃

Z podvarově destilované 65% HNO₃ byla připravena 2M HNO₃ (140 mL 65% HNO₃ se doplnilo na objem 1000 mL ultra-čistou vodou). Roztok byl použit k loužení veškerého laboratorního nádobí po dobu alespoň 24 hodin. Následně bylo nádobí třikrát promyto ultra-čistou vodou a vysušeno.

4.2 Vzorky a jejich úprava před analýzou

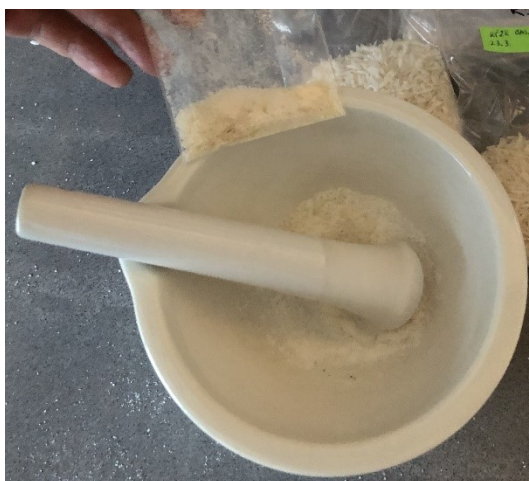
4.2.1 Potraviny

Pro účely sledování obsahu Gd antropogenního původu v potravinách běžně konzumovaných lidmi byly zvoleny 4 typy vzorků, a to 3 typy pevných potravin, konkrétně mouka (pšeničná, žitná, špaldová), rýže a mrkev a 1 typ kapalné potraviny, konkrétně víno (bílé, růžové a červené).

Celkem bylo odebráno 225 vzorků pevných potravin, a to 120 vzorků mouky (82 mouka pšeničná, 10 mouka špaldová, 20 mouka žitná), 65 vzorků rýže a 40 vzorků mrkve. Mouka

pocházela především z České republiky (> 70 %), Slovenska a několik vzorků z Itálie, Izraele a Německa. Rýže pocházela hlavně z Itálie, Myanmaru a Pákistánu, méně vzorků pocházelo z Vietnamu, Thajska, Polska, Kambodže, Guyany, Číny a Indie, 28 % vzorků bylo bez určení země původu. Mrkev byla převážně z České republiky (> 60 %), dále Slovenska, Itálie, Polska a Nizozemska. Vzorky byly zakoupeny v obchodech a supermarketech, několik vzorků mrkve pocházelo ze soukromých zahrad. V příloze A lze najít seznam všech použitých vzorků pevných potravin pro ICP-MS analýzu, jejich název, původ a podrobnější informace.

Vzorky rýže byly před rozkladem mikrovlnným zářením rozdrceny na prášek v hmoždíři (viz obrázek 11). Vzorky mrkve byly omyty, nakrájeny keramickým nožem a následně sušeny v laboratorní sušárně při teplotě 105 °C po dobu 48 hodin. Sušina byla stanovena jako poměr hmotnosti vysušeného vzorku k hmotnosti toho čerstvého. Vzorky mouky se již před rozkladem neupravovaly. Vzorky byly skladovány v plastových sáčkích na suchém a temném místě při pokojové teplotě.

Obrázek 11 Drcení vzorku rýže na prášek v hmoždíři

Za využití mikrovlnného zařízení Speedwave XPERT byly rozloženy všechny typy vzorků pevných potravin. Rozklad proběhl v nádobách DAC-100S se systémem Multi Tube. Ve třech replikách bylo zpracováno 0,1 g vzorku v 65% podvarové HNO_3 (3 mL) a 30% H_2O_2 (0,5 mL) v 10mL PFA zkuševkách (insertech) a vloženo do teflonových rozkladných nádob. Do nádob bylo přidáno 20 mL 65% HNO_3 , aby byla zajištěna vyšší hladina kapaliny v nádobách než v zkuševkách. Parametry nastavení mikrovlnného rozkladu jsou uvedeny v tabulce 9. Finální objem vzorků byl 25 mL a mineralizáty byly skladovány v polyetylenových (PE) lahvičkách bez dalšího ředění před analýzou.

Soubor vzorků kapalných potravin obsahoval celkem 200 vzorků tichých vín, konkrétně 131 bílých, 18 růžových a 51 červených vín. Vína pocházela z největší části z České republiky (75 %), dále pak jednotky vzorků pocházely z Rumunska, Francie, Maďarska, Slovenska a Rakouska. Vína z České republiky byly z 92 % z vinařské oblasti Morava a z 8 % z vinařské oblasti Čechy. U 38 vzorků nebyl známý původ. Vzorky byly získány na vinném festivalu v Pardubicích a Hradci Králové a několik vzorků pocházelo přímo z vinných sklepů soukromých vinařství. Moštové odrůdy zahrnovaly širokou škálu 31 různých odrůd, doplněnou o vzorky vín typu cuvée (směsi několika odrůd). Detailnější informace o vzorcích vín jsou sepsány v příloze B. Vzorky vín byly odebrány a následně skladovány ve 100mL polyethylenových lahvičkách v mrazícím boxu při teplotě $-18\text{ }^{\circ}\text{C}$. Před ICP-MS analýzou byly vzorky rozmrazeny, vytemperovány na pokojovou teplotu a zředěny desetkrát ultra-čistou vodou.

4.2.2 Kontrastní látky na bázi gadolinia

Bilance hmotnostního toku GdCA na pracovištích s MRI službami byla provedena oslovením tří takových pracovišť ve východočeském regionu (Pardubice, Hradec Králové), konkrétně Oddělení Magnetické rezonance v Nemocnici Pardubického kraje, a.s., Radiologické centrum Multiscan, s.r.o. v Pardubicích a Radiologická klinika Fakultní nemocnice Hradec Králové. V průběhu listopadu 2021 na těchto pracovištích probíhal sběr odpadních ampulí po aplikaci kontrastní látky pacientům a zároveň dotazníkové šetření pro následnou bilanci. Dotazník je uveden v tabulce 11. Získané odpadní GdCA ampule byly následně skladovány v temné místnosti, v nádobách na nebezpečný odpad, při pokojové teplotě.

Tabulka 11 Dotazník pro vybraná MRI pracoviště

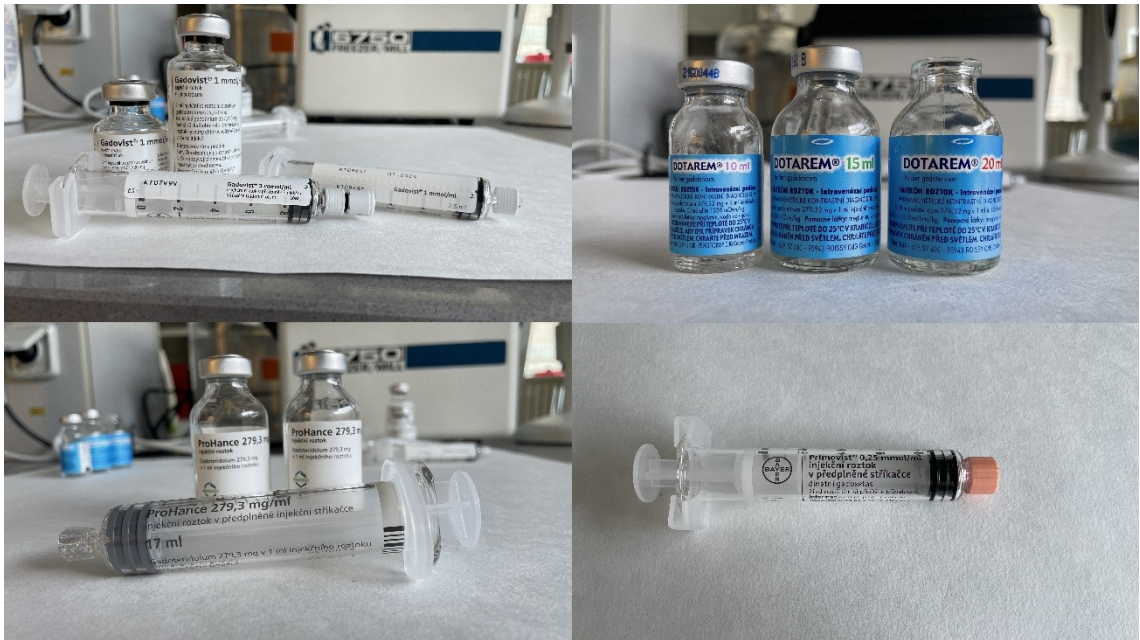
Otázka
1. Název a místo MRI pracovišť
2. Jaké GdCA používáte
3. Kolik průměrně GdCA nakoupíte za 1 měsíc?
4. Průměrně kolik MRI vyšetření provedete za 1 měsíc?
5. Průměrně kolik z těchto vyšetření je za použití GdCA?
6. Jaká je obvyklá dávka GdCA na 1 pacienta?
7. Průměrně kolik odpadu (ampulí s GdCA) vyprodukuje za 1 měsíc?
8. Jak a kde se tohoto odpadu zbavujete?

Získané odpady byly dále roztřízeny a spočteny dle názvu kontrastní látky, druhu obalu a objemu zbylé GdCA. Výčet a rozdělení odpadních ampulí je shrnut v tabulce 12 a obrázek 12 zobrazuje vybrané obaly sesbíraných GdCA. Mezi sesbíranými vzorky byly tyto GdCA: Gadovist 1 mmol mL⁻¹ (gadobutrol), Dotarem 0,5 mmol mL⁻¹ (kyselina gadoterová), ProHance 279,3 mg mL⁻¹ (gadoteridol), Primovist 0,25 mmol mL⁻¹ (dinatrium-gadoxetát) a Clariscan 0,5 mmol mL⁻¹ (gadoterát-meglumin). Pomocí injekční stříkačky byl z ampulí se zjevným obsahem GdCA zbylý objem nasán a kvantitativně převeden do jednotlivých označených PE zásobních lahví, zvlášť pro každý druh GdCA. Takto získané GdCA byly uchovávány v lednici při teplotě 4 °C.

Tabulka 12 Výčet roztřízených odpadních ampulí GdCA z vybraných MRI pracovišť

Název GdCA	Objem GdCA (mL)	Typ obalu	Počet (ks)					
			NPK	Multiscan	FN HK	Celkem	Z toho prázdné	Z toho s GdCA
Gadovist 1 mmol mL ⁻¹	7,5	S	19	58	58	135	107	28
	10	S	22	45	58	125	89	36
	15	L	6	5	16	27	1	26
	30	L	-	-	15	15	0	15
Dotarem 0,5 mmol mL ⁻¹	10	L	13	-	-	13	1	12
	15	L	6	-	-	6	0	6
	20	L	9	1	-	10	2	8
ProHance 279,3 mg mL ⁻¹	10	L	5	-	-	5	0	5
	17	S	5	-	-	5	0	5
	20	L	9	-	8	17	1	16
Primovist 0,25 mmol mL ⁻¹	10	S	8	31	7	46	39	7
Clariscan 0,5 mmol mL ⁻¹	15	L	-	-	3	3	3	0

FN HK – Fakultní nemocnice Hradec Králové, GdCA – kontrastní látka na bázi gadolinia, L – lahvička, NPK – Nemocnice Pardubického kraje, S – stříkačka

Obrázek 12 Vybrané druhy sesbíraných kontrastních látek na bázi gadolinia (Gadovist, Dotarem, ProHance, Primovist)

4.3 Referenční materiály

Ověření přesnosti a správnosti analytických výsledků proběhlo použitím certifikovaných referenčních materiálů (CRM) GBW 10052 Green Tea a GBW 07603 Bush Twigs and Leaves (GBW, Čína). V obou případech šlo o jemný zelený prášek. Referenční materiály byly vždy ve třech replikách mineralizovány a následně upraveny před ICP-MS analýzou shodným způsobem jako vzorky pevných potravin.

5 EXPERIMENTÁLNÍ POSTUPY

5.1 Optimalizace a validace metod

Optimalizace a validace analytických metod jsou klíčovými kroky při zajištění spolehlivých a přesných výsledků, zejména u techniky ICP-MS, která je citlivá na provozní podmínky a vyžaduje pravidelné zařazení prvků řízení jakosti. Validace metod umožňuje prokázat, že používané postupy poskytují spolehlivé údaje, zatímco optimalizace zajišťuje vhodné pracovní podmínky s nejnižšími možnými detekčními limity pro konkrétní analýzu. Kapitola je věnována úpravám postupů pro stanovení Gd a dalších REE a jejich kvantifikaci ve složitých maticích, přičemž hlavním cílem je zajistit maximální reprodukovatelnost a přesnost analytických výsledků při nízkých detekčních limitech.

5.1.1 Ověření spolehlivosti ICP-MS a ICP-OES metod

Zvolenou ICP-MS metodu bylo nutné ověřit z hlediska spolehlivosti, protože tato technika vyžaduje vyšší pozornost při provozu a častější začleňování prvků řízení jakosti (například recalibrace). Vyvinutá metoda ICP-MS byla ověřena použitím CRM, konkrétně GBW 10052 Green Tea a GBW 07603 Bush Twigs and Leaves pro všechny sledované prvky. Příprava CRM (ve třech replikách) pro analýzu se shodovala s přípravou vzorků pevných potravin. Pro zajištění přesnosti a správnosti analýzy byl do všech pracovních roztoků přidán vnitřní standard indium o koncentraci $1 \mu\text{g L}^{-1}$. Koncentrace sledovaných prvků (v mg kg^{-1}) získané analýzou byly porovnány s hodnotami uvedenými pro CRM v certifikátech a uvedeny v tabulce 13. Výsledky analýz CRM se shodovaly s hodnotami deklarovanými výrobcem. Obsahy prvků Dy, Nd a Yb byly nižší než certifikované hodnoty, avšak tyto prvky nejsou zásadní pro výpočet gadoliniové anomálie.

Analýzou kalibračních roztoků o koncentraci 0,5/0,1 a 0,1/0,02 $\mu\text{g L}^{-1}$ prvků „A“/“B“ (A: Ce, La, Nd, Pr; B: Dy, Er, Eu, Gd, Ho, Lu, Sm, Tb, Tm, Yb) během celé analýzy po každém 20. vzorku byla sledována návratnost (poměr nalezené a teoretické koncentrace) a dlouhodobá opakovatelnost (relativní směrodatná odchylka, RSD) ICP-MS analýzy. Hodnocení návratnosti a dlouhodobé opakovatelnosti je uvedeno v tabulce 13.

Tabulka 13 Výsledky ICP-MS analýzy certifikovaných referenčních materiálů, návratnosti a dlouhodobé opakovatelnosti metod

Prvek	GBW 10052 (mg kg ⁻¹)		GBW 07603 (mg kg ⁻¹)		Návratnost	Návratnost	RSD	RSD
	Certifikováno ^A	Nalezeno ^B	Certifikováno ^A	Nalezeno ^B	PP (%)	KP (%)	PP (%)	KP (%)
La	0,54 ±0,04	0,53 ±0,05			96–125	100–111	3,61–4,87	0,34–7,88
Ce	0,81 ±0,03	0,80 ±0,09			94–119	96–109	1,66–2,51	0,14–6,72
Pr			0,24	0,22 ±0,03	94–127	94–110	3,62–3,43	0,27–6,92
Nd	0,35 ±0,04	0,19 ±0,03			94–118	95–117	3,33–2,98	0,53–12,8
Sm	0,066 ±0,010	0,059 ±0,004			93–120	85–120	6,04–3,58	1,10–11,5
Eu			0,039 ±0,003	0,040 ±0,004	93–119	99–115	2,85–3,35	1,04–9,04
Gd	0,076 ±0,011	0,064 ±0,013			91–117	94–111	9,43–3,39	0,14–13,5
Tb	0,0114 ±0,0019	0,0092 ±0,0007	0,025 ±0,003	0,020 ±0,002	96–116	98–113	3,37–3,03	0,27–10,3
Dy			0,13	0,09 ±0,006	95–120	81–116	4,52–2,86	0,24–15,0
Ho	0,013 ±0,002	0,009 ±0,001			92–117	95–117	1,91–3,51	0,60–10,7
Er	0,037 ±0,006	0,028 ±0,004			95–120	100–115	1,91–3,65	0,54–10,4
Tm	0,0059 ±0,0011	0,0048 ±0,0002			95–117	100–114	1,37–3,38	0,07–9,35
Yb	0,038 ±0,005	0,026 ±0,002	0,063 ±0,009	0,039 ±0,005	92–117	96–115	2,49–4,39	0,44–14,2
Lu	0,0062 ±0,0009	0,0051 ±0,0006			94–125	99–114	1,33–3,67	0,54–11,4

^A – hodnota ± směrodatná odchylka, ^B – hodnota ± dvakrát směrodatná odchylka, **GBW 10052** – certifikovaný referenční materiál GBW 10052 Green Tea, **GBW 07603** – certifikovaný referenční materiál GBW 07603 Bush Twigs and Leaves, **KP** – kapalné potraviny, **PP** – pevné potraviny, **RSD** – relativní směrodatná odchylka

Návratnost výsledků byla v rozmezí 91–127 % pro pevné potraviny a 81–120 % pro kapalné potraviny. Dlouhodobá opakovatelnost se pohybovala mezi 1,33–7,80 % pro pevné potraviny a 0,07–15,0 % pro kapalné potraviny. Kalibrační křivky ve stanovených rozsazích koncentrací vykazovaly dobrou linearitu, přičemž korelační koeficienty byly vyšší než 0,999. Prokázána byla dostatečná spolehlivost a citlivost použité ICP-MS metody pro stanovení Gd a ostatních REE.

Analýza metodou ICP-OES je spolehlivější, stabilnější a během běžného provozu nevyžaduje časté recalibrace ani zařazení kontrolních vzorků. Tento přístup byl založen na dlouholetých zkušenostech pracovníků laboratoře prvkové analýzy s využíváním daného přístroje a metoda se v laboratoři používá rutinně [11]. Dlouhodobá opakovatelnost a návratnost ICP-OES analýz byla ověřena po každé sérii 15 vzorků provedením recalibrace, která zahrnovala kalibrační standard s koncentrací 10 mg L⁻¹ Gd a slepý pokus. Dlouhodobá opakovatelnost analýzy dosahovala hodnot v rozmezí 1,86–2,78 %, což svědčí o vysoké přesnosti metody při opakovaném měření. Návratnost výsledků se pohybovala mezi 89–103 %, což ukazuje na spolehlivost analýzy a schopnost metody přesně kvantifikovat koncentrace Gd v analyzovaných vzorcích.

5.1.2 Optimalizace postupu výplachů odpadních ampulí GdCA

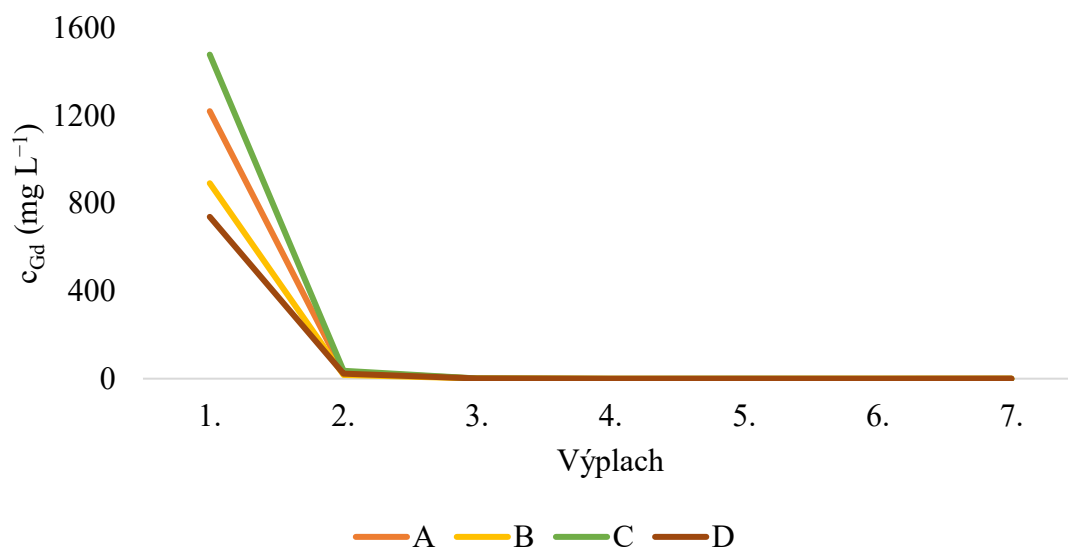
Za účelem kvantifikace obsahu Gd v zjevně prázdných ampulích GdCA po odběru zbylého obsahu bylo nutné ampule vypláchnout. Optimalizace postupu vyplachování ampulí ultra-čistou vodou byla provedena na čtyřech skleněných lahvičkách kontrastní látky ProHance 279,3 mg mL⁻¹, 20 mL (A, B, C, D). Do očividně prázdné lahvičky bylo pipetováno 10 mL ultra-čisté vody, která byla uzavřena PE zátkou a následně protřepána. Pro jednu skleněnou lahvičku GdCA byl postup opakován 7x, tzn. 7 po sobě jdoucích výplachů. Každý výplach byl převeden do PE lahvičky a uskladněn v mrazicím boxu při teplotě -18 °C. Oplachové vody byly před ICP-OES analýzou rozmrazeny a teplota ustálena na pokojovou. Na základě zkušebních skenů metody bylo rozhodnuto, že první dva výplachy (1. a 2.) z dané lahvičky se zředí 100x a další výplachy (3.–7.) již ředění nepotřebovaly, a to z důvodu vyšší koncentrace Gd v těchto oplachových vodách. Parametry stanovení Gd pomocí ICP-OES spektrometru jsou uvedeny v kapitole 3.3 a tabulce 8. Analýza obsahu Gd proběhla na dvou spektrálních čarách a získané výsledky z jednotlivých čar byly zprůměrovány a shrnuty v tabulce 14.

Tabulka 14 Koncentrace Gd v oplachových vodách z odpadních nádob ProHance 279,3 mg mL⁻¹, 20 mL po výplacích

ProHance lahvička	Výplach	c _{Gd} (mg L ⁻¹)	ProHance lahvička	Výplach	c _{Gd} (mg L ⁻¹)
A	1.	1220	C	1,	1480
	2.	30,8		2,	35,6
	3.	1,58		3,	1,04
	4.	0,0243		4,	0,0378
	5.	0,00475		5,	<LOD
	6.	0,0143		6,	<LOD
	7.	<LOD		7,	<LOD
B	1.	892	D	1,	739
	2.	16,6		2,	22,8
	3.	0,347		3,	0,858
	4.	<LOD		4,	0,0703
	5.	<LOD		5,	0,0374
	6.	<LOD		6,	<LOD
	7.	<LOD		7,	<LOD

A, B, C, D – skleněné lahvičky kontrastní látky ProHance 279,3 mg mL⁻¹ (20 mL), **c_{Gd}** – koncentrace gadolinia, **LOD** – limit detekce (0,006 mg L⁻¹)

Následně byly výsledky graficky zpracovány (obrázek 13). Byl zaznamenán rychlý pokles koncentrace Gd s opakovým výplachem dané lahvičky. Vyhodnocení určilo pět po sobě jdoucích výplachů jako dostatečný počet, kdy už je lahvička vymyta od zbytků GdCA na 99,9 %.

A, B, C, D – skleněné lahvičky kontrastní látky ProHance $279,3 \text{ mg mL}^{-1}$ (20 mL), c_{Gd} – koncentrace gadolinia

Obrázek 13 Optimalizace počtu výplachů odpadních ampulí ProHance $279,3 \text{ mg mL}^{-1}$, 20 mL

6 VÝSLEDKY A DISKUZE

Disertační práce naplňuje stanovené cíle (viz kapitola CÍLE PRÁCE), a to jak komplexně prozkoumat dosavadní poznatky o přítomnosti Gd antropogenního původu v potravinách a jeho vlivu na vznik gadoliniové anomálie tak provést samostatné experimentální šetření. Experimentální část se zaměřuje na sledování přítomnosti Gd antropogenního původu v potravním řetězci prostřednictvím prvkové analýzy vybraných REE a následným vyhodnocením jeho obsahu a gadoliniové anomálie ve vzorcích pevných (mouka, rýže, mrkev) i kapalných (víno) potravin. Studie také analyzuje bilanci hmotnostního toku kontrastních látek na bázi Gd na pracovištích MRI. V neposlední řadě je zkoumána i ekotoxicita GdCA a Gd(NO₃)₃ na sladkovodních mikrořasách, které představují vstupní článek kontaminace potravního řetězce.

6.1 Literární průzkum přítomnosti gadolinia v potravním řetězci

Tato kapitola se zaměřuje na shromáždění a vyhodnocení dostupných literárních dat týkajících se přítomnosti REE v potravinách, přičemž hlavní pozornost je věnována gadolinu, jednomu z nejvíce studovaných prvků této skupiny. V současné době roste zájem o výzkum vzácných zemin, zejména v kontextu jejich možného vlivu na lidské zdraví a environmentální dopady spojené s jejich antropogenním původem. REE, včetně gadolinia, jsou přítomny v přírodních ekosystémech, ale jejich koncentrace v potravních řetězcích může být ovlivněna lidskou činností, například těžbou, průmyslovými procesy a znečištěním. Cílem je kvantifikovat podíl gadolinia antropogenního původu v potravinách a na základě těchto údajů vyhodnotit existenci gadoliniové anomálie jako parametru indikujícího jeho přítomnost.

Tabulka 15 poskytuje přehled o koncentracích REE v různých potravinách a plodinách, přičemž výsledky byly získány především pomocí metod ICP-MS, HR-ICP-MS a Q-ICP-MS. Koncentrace jsou vyjádřeny v jednotkách $\mu\text{g kg}^{-1}$ nebo $\mu\text{g L}^{-1}$ podle typu vzorku. Data zahrnují jak rostlinné produkty, tak houby a mořské řasy, které jsou významnými akumulátory nejen REE, ale obecně kontaminantů z prostředí a často jsou využívány jako biomonitory. U hub jsou prezentovány výsledky pro různé druhy, včetně bedly vysoké, kde koncentrace La a Ce dosahují hodnot až 130 a 280 $\mu\text{g kg}^{-1}$ [121], což ukazuje na jejich schopnost akumulace REE z půdy. Vyšší koncentrace byly naměřeny v houbách z různých lokalit, kde například La dosahuje až 1 370 $\mu\text{g kg}^{-1}$ a Ce 4 140 $\mu\text{g kg}^{-1}$. Rovněž Gd (80–300 $\mu\text{g kg}^{-1}$) bylo detekováno ve vyšších koncentracích v závislosti na lokalitě a typu houby [120]. Tyto výsledky naznačují, že houby

mohou sloužit jako indikátory environmentálního znečištění REE. Výrazně odlišné výsledky byly zaznamenány u rajčat, kde se koncentrace REE liší podle části rostliny. Nejvyšší hodnoty byly naměřeny v kořenech, kde Ce dosahoval $613 \mu\text{g kg}^{-1}$ a Gd $150 \mu\text{g kg}^{-1}$ [140], což naznačuje silnou bioakumulaci REE z půdy. Naproti tomu plody obsahují nižší koncentrace, což je pravděpodobně dáno omezeným transportem těchto prvků v rámci rostliny. Podobný trend lze pozorovat i u rýže, kde koncentrace REE v kořenech významně převyšují hodnoty naměřené v zrně. Například koncentrace Gd dosahuje v kořenech $4\,400 \mu\text{g kg}^{-1}$, zatímco v zrně se pohybuje na hladině $120 \mu\text{g kg}^{-1}$ [110]. U pomerančové kůry pocházející z různých regionů byly detekovány nižší koncentrace REE, s hodnotami Gd v rozmezí $6\text{--}85 \mu\text{g kg}^{-1}$ [114]. Tyto výsledky ukazují na variabilitu v akumulaci REE v závislosti na geografickém původu a podmínkách pěstování. Dýňová semínka a jejich olej vykazují minimální koncentrace REE, například Gd bylo detekováno pouze $0,064 \mu\text{g kg}^{-1}$ [141], což potvrzuje nízkou afinitu olejů k REE. Zajímavé výsledky přinášejí také analýzy vína a hroznového moštu, kde byly koncentrace REE relativně nízké, s hodnotami Gd v rozmezí $0,005\text{--}0,202 \mu\text{g kg}^{-1}$ pro víno a $0,222\text{--}0,434 \mu\text{g kg}^{-1}$ pro mošt [142]. To naznačuje, že plody vinné révy mají omezenou schopnost akumulace těchto prvků z půdy. Naopak mořské řasy, zejména kelpa a aonori, obsahují významné koncentrace REE, což je důsledkem jejich schopnosti akumulace prvků z mořské vody. U kelpy bylo naměřeno $13,6 \mu\text{g kg}^{-1}$ Gd a pro aonori $19,5 \mu\text{g kg}^{-1}$ [143].

Lze konstatovat, že nejvyšší koncentrace REE byly zjištěny v kořenech rostlin, jako jsou rajčata a rýže, což potvrzuje význam kořenového systému v akumulaci prvků z půdy. Naopak plody a oleje vykazují výrazně nižší koncentrace pravděpodobně kvůli omezené mobilitě těchto prvků v rostlinných tkáních. Houby a mořské řasy představují specifické skupiny s vysokou schopností bioakumulace, což z nich činí vhodné indikátory znečištění životního prostředí REE a zároveň i potenciální nebezpečí pro konzumenty. Tato data přispívají k hlubšímu pochopení distribuce REE v potravinových řetězcích a jejich možného antropogenního původu.

Pro stanovení distribuce REE je obvyklé normalizovat množství REE vzhledem k referenčnímu geologickému standardu. Běžně se v geochemii používá normalizační standard PAAS (Post-Archean Australian Shale) díky své reprezentativnosti průměrného složení hornin v horní vrstvě zemské kůry a stabilním koncentracím REE. Zkreslení při výpočtech anomálií se tak minimalizuje. Univerzálnost jeho použití umožňuje porovnání dat mezi různými studiemi a zejména přesnou detekci odchylek, jako je například gadoliniová anomálie. PAAS se používá k normalizaci koncentrací REE pro výpočet gadoliniové anomálie v evropských [32, 41, 64,

144] i v asijských studiích [61]. Hodnota Gd_{anom} je rovna poměru hodnot naměřené koncentrace Gd (normalizované na geologický standard PAAS) a geogenní koncentrace Gd (Gd_{geo}), vypočtené podle rovnice: $Gd_{anom} = Gd_{PAAS} / Gd_{geo}$, kde Gd_{geo} se počítá následovně: $Gd_{geo} = (0,33 Sm_{PAAS} + 0,67 Tb_{PAAS})$. Pro výpočet Gd_{geo} se používají koncentrace prvků Sm a Tb normalizované na PAAS [32]. Koncentrace Gd_{ant} v potravinách a plodinách byly dále vypočteny odečtením koncentrace Gd_{geo} od celkové koncentrace Gd (Gd_{tot}) naměřené ve vzorcích následovně: $Gd_{ant} = Gd_{tot} - Gd_{geo}$ [41, 64].

Vypočtené hodnoty gadoliniové anomálie a gadolinia antropogenního původu ve vzorcích různých potravin a plodin dostupných z literatury jsou obsáhnuty v tabulce 16. Koncentrace jsou také vyjádřeny v jednotkách $\mu\text{g kg}^{-1}$ nebo $\mu\text{g L}^{-1}$ podle typu vzorku. Výsledky ukazují rozmanitost koncentrací Gd_{ant} a rozdíly mezi jednotlivými typy potravin nebo plodin, což naznačuje, že přítomnost Gd může být ovlivněna nejen biologickými faktory, ale i antropogenními vlivy. Olej z dýňových semínek vykazuje hodnotu 1,2 pro gadoliniovou anomálii a pouze $0,009 \mu\text{g kg}^{-1}$ pro Gd_{ant} , což indikuje převahu přírodních zdrojů Gd s minimálním vlivem antropogenních znečišťujících látek. Rajče vykazuje různé koncentrace podle specifikace části rostliny, například u kořene je hodnota gadoliniové anomálie 1,3, zatímco koncentrace Gd_{ant} ($34,9 \mu\text{g kg}^{-1}$) je nejvyšší ze všech sledovaných vzorků. Jediný typ vzorku s potvrzenou pozitivní gadoliniovou anomálií bylo Ucho Jidášovo s hodnotou 1,6 překračující prahovou hodnotu 1,5. U vzorků rýže nebylo možné vypočítat sledované parametry z důvodu nedetekovaných koncentrací Tb potřebných pro výpočet. Výsledky jsou důležité pro hodnocení vlivu antropogenních aktivit na obsah REE v potravinách a mohou být základem pro další výzkum v této oblasti. Významným předpokladem pro hodnocení antropogenního vstupu gadolinia do prostředí a všech jeho součástí je využití pokročilých analytických postupů, které umožňují detekci tohoto prvku ve velmi nízkých koncentracích, tedy mají dostatečně nízké detekční limity, aby bylo možné přesně identifikovat jeho přítomnost i ve zdánlivě zanedbatelných množstvích. Moderní analytické metody, jako například hmotnostní spektrometrie s indukčně vázaným plazmatem i ve spojení s prekoncentračními technikami tento požadavek splňují a umožňují efektivní a spolehlivý monitoring gadolinia i na velmi nízkých koncentračních hladinách v různých matricích a jsou vhodným nástrojem pro výzkum jeho transportu, akumulace a potenciálních dopadů na ekosystémy.

Tabulka 15 Průměrné koncentrace prvků vzácných zemin (REE) v potravinách a plodinách dostupné z literatury

Metoda	LOD _{REE}	Potravina/ Plodina	Specifikace	Koncentrace REE ($\mu\text{g kg}^{-1}/\mu\text{g L}^{-1}$)														Ref.
				La	Ce	Pr	Nd	Sm	Eu	Gd	Tb	Dy	Ho	Er	Tm	Yb	Lu	
Q-ICP-MS	-	bedla vysoká	kloubouk	83	180	17	63	12	2,7	11	1,8	10	2,3	7	1,1	7,3	1,1	[121]
			celá	130	280	28	96	17	4,6	16	2,5	14	3,2	9	1,4	10	1,5	
ICP-MS	0,0003–0,32 ng g^{-1}	dýňová semínka	olej	0,371	0,784	0,090	0,346	0,069	0,015	0,064	0,009	0,047	0,009	0,022	0,003	0,017	0,003	[141]
HR-ICP-MS	-	houby	lokality A	1370	4140	530	2140	470	100	300	60	290	60	160	30	150	30	[120]
			lokality B	520	1060	120	470	90	30	80	20	60	10	30	10	30	10	
ICP-MS	-	houby	ektomykorhiza	23,1	42,1	5,56	19,9	4,06	0,68	2,35	0,59	2,16	0,42	1,28	0,17	1,26	0,13	[145]
			saprobní	13,4	21,8	2,53	10,9	2,46	0,68	1,37	0,27	1,24	0,21	0,79	*	0,87	0,1	
ICP-MS	0,03–1,07 ng g^{-1}	pomeranč (kůra)	Jiangxi	798	494	121	421	78	22	85	15	66	9	21	7	25	2	[114]
			Hunan	843	586	91	303	68	30	62	11	40	6	15	2	8	3	
			Hubei	184	77	44	157	35	18	32	17	52	9	19	5	17	5	
			Chongqing	90	27	31	99	19	11	16	16	36	7	14	17	15	3	
Q-ICP-MS	0,02–2,02 $\mu\text{g kg}^{-1}$	rajče	kořen	341	613	133	562	152	27	150	18,1	112	19,2	56,7	6,19	43,9	5,59	[140]
			stonka	95,3	161	34,8	103	27,8	5,37	25,7	3,5	18,5	3,39	8,91	1,15	7,2	1,0	
			list	322	469	52,2	280	42,2	9,12	41,4	5,91	28,7	5,84	14,4	2,11	11,2	1,82	
			plod	7,49	7,97	2,0	4,61	1,58	0,4	1,02	0,31	1,4	0,24	0,61	0,06	0,43	0,04	
Q-ICP-MS	-	rajče	list	93,5	162	18,9	210	13,8	5,06	14,1	2,17	11	1,99	23,8	0,83	5,01	0,8	[146]
			plod	2,84	6,58	0,89	32	0,82	0,42	0,66	0,14	0,46	0,08	3,68	0,05	0,28	0,11	

Metoda	LOD _{REE}	Potravina/ Plodina	Specifikace	Koncentrace REE ($\mu\text{g kg}^{-1}/\mu\text{g L}^{-1}$)														Ref.
				La	Ce	Pr	Nd	Sm	Eu	Gd	Tb	Dy	Ho	Er	Tm	Yb	Lu	
ICP-MS	0,05 ng kg ⁻¹	rýže	kořen	11100	28600	3200	13600	3200	1000	4400	*	3100	800	1800	500	1810	410	[110]
			list	520	540	460	290	290	640	690	*	760	320	460	2210	1310	1340	
			zrno	80	50	70	90	90	340	120	*	180	110	120	570	450	1820	
ICP-MS	1,8–80 ng g ⁻¹	hroznový mošt	Dão	1,690	1,820	0,222	0,89	0,230	0,051	0,222	0,030	0,152	0,030	0,071	0,010	0,040	0,010	[142]
			Obidos	1,964	1,403	0,325	1,439	0,291	0,071	0,314	0,035	0,166	0,031	0,083	0,009	0,046	0,007	
			Óbidos	1,663	1,571	0,263	1,052	0,233	0,055	0,241	0,027	0,136	0,024	0,062	0,006	0,035	0,005	
			Palmela	3,060	5,010	0,580	2,170	0,460	0,091	0,434	0,051	0,232	0,040	0,111	0,020	0,081	0,010	
		víno	Dão	1,380	0,400	0,090	0,370	0,130	0,040	0,100	0,010	0,070	0,020	0,060	0,010	0,060	0,010	
			Obidos	1,163	1,166	0,230	0,967	0,236	0,055	0,202	0,024	0,116	0,023	0,064	0,007	0,043	0,007	
			Óbidos	1,181	1,229	0,211	0,866	0,233	0,053	0,187	0,022	0,113	0,021	0,061	0,006	0,046	0,007	
Palmela	0,985	0,065	0,007	0,023	0,077	0,013	0,005	*	0,008	0,003	0,012	*	0,022	0,004				
ICP-MS	2–34 pg g ⁻¹	brambory		17,7	38,90	7,6	15,6	8,8	1,8	7,2	1,0	2,9	0,8	2,2	0,2	1,9	0,2	[143]
			lilek	1,9	7,2	0,3	1,2	1,4	*	0,1	*	1,0	*	0,3	0,5	*	*	
		ucho Jidášovo	houba	17,6	67,7	4,5	38,9	5,7	0,5	3,9	0,2	4,6	0,6	1,6	0,1	1,4	0,1	
		kelpa	mořská řasa	59,8	85,0	17,5	56,5	11,9	2,1	13,6	2,3	13,9	3,0	10,4	1,6	11,1	2,0	
		aonori	mořská řasa	54,0	55,1	26,6	46,5	36,3	6,6	19,5	3,5	68,7	30,6	2,4	10,0	5,9	7,6	

ICP-MS – hmotnostní spektrometrie s ionizací v indukčně vázaném plazmatu, **LOD_{REE}** – limit detekce pro všechny prvky vzácných zemin, **Q-ICP-MS** – kvadrupolová hmotnostní spektrometrie s ionizací v indukčně vázaném plazmatu, **HR-ICP-MS** – hmotnostní spektrometrie s ionizací v indukčně vázaném plazmatu a vysokým rozlišením, * – nebylo detekováno

Tabulka 16 Vypočtené hodnoty gadoliniové anomálie a gadolinia antropogenního původu ve vzorcích potravin a plodin dostupných z literatury

Potravina/Plodina	Specifikace	Gd _{anom}	Gd _{ant} (μg kg ⁻¹ /μg L ⁻¹)	Ref.	Potravina/Plodina	Specifikace	Gd _{anom}	Gd _{ant} (μg kg ⁻¹ /μg L ⁻¹)	Ref.
Bedla vysoká	kloubouk	1,0	0,414	[121]	Rýže	kořen	**	**	[110]
	celá	1,1	1,20			list	**	**	
Dýňová semínka	olej	1,2	0,009	[141]		zrno	**	**	
Houby	lokalita A	0,81	**	[120]	Hroznový mošt	Dão	1,2	0,037	[142]
	lokalita B	0,76	**			Obidos	1,4	0,092	
Houby	ektomykorhiza	0,67	**	[145]		Óbidos	1,4	0,068	
	saprobní	0,77	**			Palmela	1,3	0,101	
Pomeranč (kůra)	Jiangxi	1,0	2,88	[114]	Vino	Dão	1,3	0,024	
	Hunan	0,98	**			Obidos	1,2	0,040	
	Hubei	0,41	**			Óbidos	1,2	0,034	
	Chongqing	0,23	**			Palmela	**	**	
Rajče	kořen	1,3	34,9	[140]	Brambory		1,1	0,728	
	stonka	1,2	3,88		Lilek		**	**	
	list	1,2	5,87		Ucho Jidášovo	houba	1,6	1,51	[143]
	plod	0,60	**		Kelpa (chaluha)	mořská řasa	1,1	1,02	
Rajče	list	1,1	1,52	[146]	Aonori (mořské zeli)	mořská řasa	0,8	**	
	plod	0,83	**						

Gd_{anom} – gadoliniová anomálie, Gd_{ant} – gadolinium antropogenního původu, ** – na základě výpočtu nebylo Gd_{anom} nebo Gd_{ant} v potravině/plodině nalezeno

6.2 Gadolinium v potravním řetězci

Vzorky využití v této práci, konkrétně mouka (pšeničná, špaldová, žitná), rýže, mrkev a víno (bílé, růžové, červené), byly vybrány z důvodu, že jsou zástupci běžně používaných potravin v evropských kuchyních a jsou součástí stravy mnoha lidí. Český statistický úřad uvádí spotřebu vybraných potravin za rok 2022 (na obyvatele za rok): pšeničná mouka 93,2 kg; žitná mouka 8,3 kg; rýže 9,0 kg; mrkev 7,2 kg; víno hroznové 16,5 L. Údaj pro špaldovou mouku není uveden. Vyšší spotřebu, než pšeničná mouka mají pouze vejce a kravské mléko a spolu s žitnou moukou jsou první 2 nejpoužívanější mouky v ČR. Rýže je po pšenici a žitu třetí nejpoužívanější obilovina. Mrkev je mezi zeleninou na čtvrtém místě po bramborách, rajčatech a cibuli. Víno je druhým nejčastěji konzumovaným alkoholickým nápojem po pivu [147]. Pokud by zvolené druhy potravin byly kontaminovány škodlivou látkou, mělo by to v důsledku závažný vliv na zdraví lidí. Mouka se používá v pekárenství, cukrářství i domácí kuchyni. Kontaminace mouky by ovlivnila širokou škálu produktů, od chleba a pečiva po těstoviny, koláče a další výrobky. Rýže je základní potravinou mnoha evropských kuchyní, zejména tedy italské a španělské, kde se používá jako hlavní chod (rizoto, paella) nebo také často používaná jako příloha i v české kuchyni. Zcela běžnou zeleninou v evropské stravě je mrkev, používaná hlavně v polévkách, salátech i jako příloha. Kontaminace vína a jeho následná pravidelná konzumace by mohly vést k hromadění Gd v těle a zvýšit tak riziko chronických zdravotních problémů. Kontaminace těchto základních potravin by měla závažné důsledky pro potravní řetězec a zdraví lidí, protože jde o klíčové složky evropské stravy.

Tabulka 17 shrnuje výsledky ICP-MS analýzy, konkrétně statistické parametry vyjádřené jako minimum, medián a maximum naměřených výsledků pro všechny REE ve všech typech vzorků potravin. Minimální hodnoty všech změřených REE, s výjimkou La a Eu u růžového a červeného vína, byly nižší než stanovený LOQ použité metody. Kompletní data z této analýzy vzorku jsou k dispozici v příloze C. Všechny hodnoty pro vzorky mrkve jsou vyjádřeny pro její sušinu. Ve vzorcích byla stanovena průměrná suchá hmotnost vzorků na 12 %. Mediány koncentrací Gd ve vzorcích byly 13,2 $\mu\text{g kg}^{-1}$ (pšeničná mouka), 3,98 $\mu\text{g kg}^{-1}$ (špaldová mouka), 8,07 $\mu\text{g kg}^{-1}$ (žitná mouka), 4,74 $\mu\text{g kg}^{-1}$ (rýže), 11,4 $\mu\text{g kg}^{-1}$ sušiny (mrkev), 0,16 $\mu\text{g L}^{-1}$ (bílé víno), 0,129 $\mu\text{g L}^{-1}$ (růžové víno), 0,043 $\mu\text{g L}^{-1}$ (červené víno). Celkově byly zjištěné koncentrace Gd v rozmezí 2,57–154 (pšeničná mouka), 3,33–35,3 (špaldová mouka), 2,72–70,0 (žitná mouka), 2,08–35,3 (rýže) vše v $\mu\text{g kg}^{-1}$; 5,03–30,3 $\mu\text{g kg}^{-1}$ v sušině (mrkev), 0,013–1,79 $\mu\text{g L}^{-1}$ (bílé víno), 0,017–0,902 $\mu\text{g L}^{-1}$ (růžové víno), 0,014–0,413 $\mu\text{g L}^{-1}$ (červené víno).

Ve srovnání s jinými studiemi, které uvádějí obsah Gd v rýži od 0,003 do 18,620 $\mu\text{g kg}^{-1}$ (pro vzorky z Austrálie, Indie, Itálie, Pákistánu, Srí Lanky, Thajska, Vietnamu a USA) [111] a $120 \pm 80 \mu\text{g kg}^{-1}$ (pro vzorky z Kuby) [110], jsou koncentrace Gd v rýži naměřené v rámci této studie v podobném rozmezí, tedy srovnatelné. Portugalské studie reportují průměrné koncentrace Gd ve vzorcích vína v rozsahu 0,0046–0,202 $\mu\text{g L}^{-1}$ [142] a 0,016–0,085 $\mu\text{g L}^{-1}$ [148], kde námi naměřené hodnoty byly na srovnatelné spodní hranici avšak vrchní hranice byla pro bílá vína skoro devítinásobně vyšší než maximální nalezené hodnoty v portugalských vínech. Průměrná koncentrace Gd v ostatních zemědělských a potravinářských produktech byla stanovena na 0,064 $\mu\text{g kg}^{-1}$ pro dýňový olej [141], 16–88 $\mu\text{g kg}^{-1}$ pro pomerančovou kůru [114], $0,1 \pm 0,001 \mu\text{g kg}^{-1}$ pro lilek, $3,9 \pm 0,2 \mu\text{g kg}^{-1}$ pro ucho Jidášovo, $7,2 \pm 0,1 \mu\text{g kg}^{-1}$ pro brambor, $13,6 \pm 0,1 \mu\text{g kg}^{-1}$ pro kelpu (mořská řasa, chaluha), $19,5 \pm 0,1 \mu\text{g kg}^{-1}$ pro aonori (zelená mořská řasa, tzv. mořské zelí) [143], 0,46–1,67 $\mu\text{g kg}^{-1}$ pro rajče [140] a $16 \pm 8,9 \mu\text{g kg}^{-1}$ pro jedlé lesní houby [121]. Studie zaměřené na REE nebo konkrétně koncentrace Gd ve vzorcích mouky nebo mrkve nebyly nalezeny, jde o nezmapované téma.

Na obsah Gd nebo celkový obsah REE v potravinách aktuálně nejsou stanoveny specifické limity v legislativě Evropské unie ani v USA [149, 150]. Regulace, jako je evropské nařízení (EU) 2023/915, se zaměřují na limity pro některé těžké kovy (např. Pb, Cd, Hg) a další kontaminanty, ale Gd ani REE nejsou zahrnuty [149]. Nedostatek specifických limitů zdůrazňuje mezeru v legislativních rámcích, zejména s ohledem na rostoucí výskyt REE v prostředí způsobený antropogenními aktivitami.

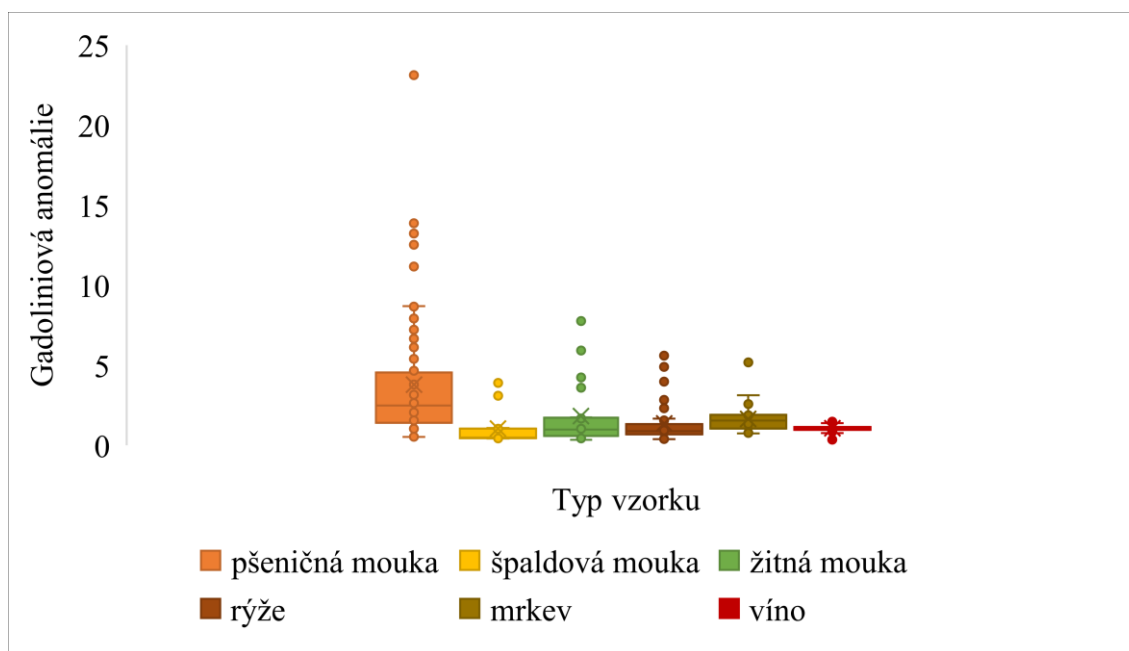
Tabulka 17 Statistické charakteristiky analýzy prvků vzácných zemin ve vzorcích potravin (mouka, rýže v $\mu\text{g kg}^{-1}$, vzorky mrkve v $\mu\text{g kg}^{-1}$ sušiny, vzorky vína v $\mu\text{g L}^{-1}$)

Typ vzorku	La			Ce			Pr			Nd			Sm			Eu			Gd		
	MIN	Medián	MAX	MIN	Medián	MAX	MIN	Medián	MAX	MIN	Medián	MAX	MIN	Medián	MAX	MIN	Medián	MAX	MIN	Medián	MAX
pšeničná	2,67	9,49	34,9	3,75	9,54	25,8	2,83	8,76	11,2	1,70	6,27	12,3	0,677	2,45	6,04	1,19	1,88	5,30	2,57	13,2	154
Mouka špaldová	11,2	13,2	22,8	10,6	13,6	30,8	11,0	11,3	13,7	7,91	8,61	14,1	2,10	2,47	3,50	2,15	2,94	5,93	3,33	3,98	35,3
žitná	11,0	14,1	41,7	8,72	14,2	66,9	7,49	12,1	16,4	4,83	10,4	23,1	2,09	2,41	6,37	1,71	3,23	6,04	2,72	8,07	70,0
Rýže	4,09	10,0	27,5	7,06	9,75	28,7	3,84	9,02	11,9	4,21	7,31	11,5	0,633	1,38	14,1	0,85	1,34	4,08	2,08	4,74	35,3
Mrkev (sušina)	12,8	33,7	116	11,3	30,2	179	6,54	12,1	27,6	5,09	11,5	53,1	1,38	4,33	15,6	4,05	12,3	39,3	5,03	11,4	30,3
bílé	0,026	0,449	7,85	*	1,07	15,2	*	0,100	1,62	*	0,371	4,80	*	0,171	1,49	*	0,091	0,527	*	0,160	1,79
Víno růžové	0,060	0,295	4,03	*	0,639	9,94	*	0,094	0,948	*	0,308	2,79	*	0,109	0,943	0,016	0,059	0,311	*	0,129	0,902
červené	0,023	0,171	2,71	*	0,240	5,01	*	0,039	0,556	*	0,098	1,55	*	0,074	0,394	0,016	0,079	0,338	*	0,043	0,413
Typ vzorku	Tb			Dy			Ho			Er			Tm			Yb			Lu		
	MIN	Medián	MAX	MIN	Medián	MAX	MIN	Medián	MAX	MIN	Medián	MAX	MIN	Medián	MAX	MIN	Medián	MAX	MIN	Medián	MAX
pšeničná	0,708	1,12	1,44	0,708	1,34	3,18	0,490	1,09	1,43	0,499	1,16	3,10	0,411	1,17	1,41	0,502	1,96	5,01	0,395	0,975	1,28
Mouka špaldová	1,79	1,83	2,18	1,45	1,65	2,30	1,48	1,52	1,99	1,49	1,56	2,38	1,46	1,47	1,74	1,23	1,35	2,70	1,62	1,65	2,18
žitná	0,968	1,98	2,31	1,45	1,71	4,06	0,892	1,86	1,96	1,24	1,77	2,75	0,756	1,65	1,71	1,18	1,97	3,27	0,819	1,93	2,16
Rýže	0,563	1,30	1,68	0,777	1,21	3,47	0,707	1,28	1,59	1,02	1,48	2,65	0,654	1,26	1,62	0,734	1,60	4,21	0,554	1,23	1,80
Mrkev (sušina)	0,633	1,52	3,25	1,16	2,08	11,3	0,701	1,46	3,16	1,02	1,61	6,24	0,661	1,33	1,99	0,697	1,89	6,35	0,740	1,23	1,85
bílé	*	0,029	0,307	*	0,175	2,17	*	0,054	0,472	*	0,152	1,47	*	0,032	0,239	*	0,264	1,62	*	0,050	0,302
Víno růžové	*	0,023	0,140	*	0,122	0,906	*	0,046	0,178	*	0,158	0,588	*	0,028	0,081	*	0,226	0,644	*	0,049	0,096
červené	*	0,015	0,062	*	0,049	0,397	*	0,022	0,099	*	0,039	0,237	*	0,015	0,039	*	0,069	0,371	*	0,015	0,058

MAX – maximum, MIN – minimum, * – naměřené minimum bylo pod hodnotou limitu kvantifikace (LOQ) daného prvku

6.2.1 Gadoliniová anomálie a antropogenní gadolinium v potravinách a nápojích

Výpočet hodnot gadoliniové anomálie a koncentrace gadolinia antropogenního původu bylo provedeno shodným způsobem jako v kapitole 6.1 pro vzorky potravin a plodin získané z dostupné literatury. Pozitivní gadoliniová anomálie byla potvrzena u několika vzorků a celkově u všech typů vzorků potravin (pevné i kapalné). Pro soubor vzorků vín byla anomálie vypočtena pouze pro 116 z původních 200 vzorků. Důvodem byla koncentrace prvků Sm a Tb potřebných pro výpočet gadoliniové anomálie nižší nežli LOQ těchto prvků. Obrázek 14 graficky znázorňuje gadoliniovou anomálii v jednotlivých typech vzorků formou krabicových grafů. Podle grafu je možné vyhodnotit, že nejvyšší hodnoty gadoliniové anomálie byly zjištěny ve vzorcích pšeničné mouky. U ostatních typů vzorků (kromě vína) byly rozsahy hodnot v podobné škále. Ve vzorcích vína byly pozorovány nejnižší hodnoty gadoliniové anomálie v porovnání s ostatními typy vzorků potravin.

Obrázek 14 Gadoliniová anomálie pro analyzované vzorky potravin a nápojů

Statistické charakteristiky stanovení gadoliniové anomálie spolu s hodnotami obsahu antropogenního a geogenního Gd, ve formě minima, mediánu a maxima, jsou uvedeny v tabulce 18. K výpočtu těchto hodnot byla použita data uvedená v příloze C.

Tabulka 18 Statistické charakteristiky stanovení gadoliniové anomálie (Gd_{anom}), obsahu antropogenního gadolinia (Gd_{ant}) a geogenního gadolinia (Gd_{geo}) (Gd_{ant} a Gd_{geo} v $\mu\text{g kg}^{-1}$, víno v $\mu\text{g L}^{-1}$) pro vzorky potravin

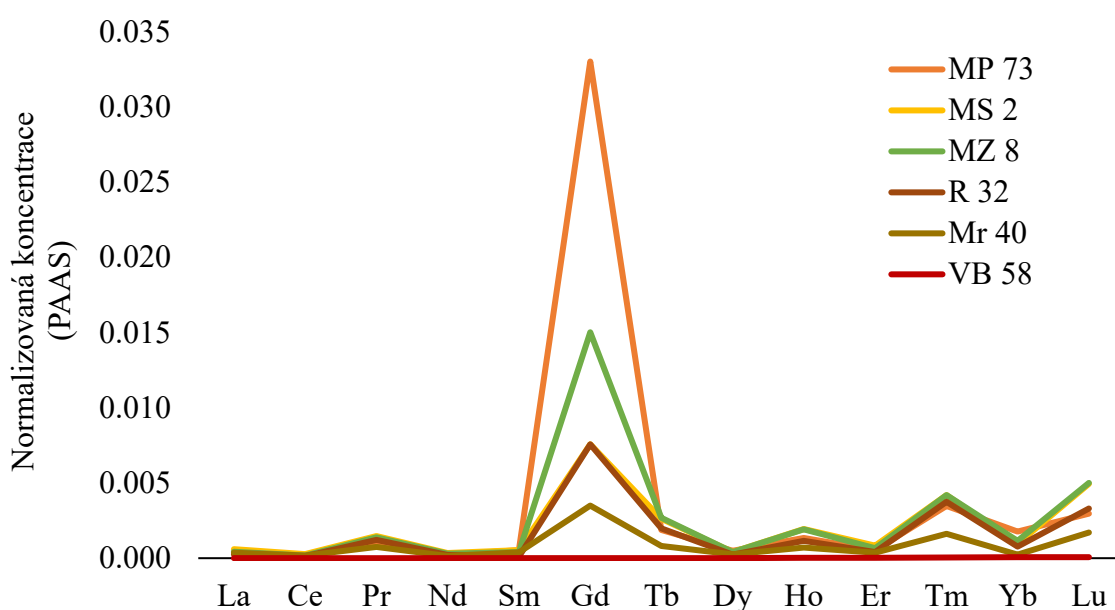
Typ vzorku	Gd_{anom}			Gd_{ant}			Gd_{geo}		
	MIN	Medián	MAX	MIN	Medián	MAX	MIN	Medián	MAX
pšeničná	0,52	2,5	23	0,188	9,83	147	3,56	4,83	6,74
Mouka špaldová	0,42	0,49	3,9	0,291	10,5	26,2	7,84	8,11	9,78
žitná	0,35	0,98	7,8	0,310	5,87	60,9	4,65	8,57	11,1
Rýže	0,38	0,88	5,6	0,103	3,05	29,0	2,61	5,60	10,1
Mrkev (sušina)	0,74	1,5	5,2	0,142	4,32	14,5	3,15	7,27	17,4
Víno	0,36	1,0	1,7	0,0012	0,0199	0,136	0,0241	0,177	1,65

MAX – maximum, MIN – minimum

Hodnoty gadoliniové anomálie se pohybovaly v rozmezí 0,52–23 (pšeničná mouka), 0,42–3,9 (špaldová mouka), 0,35–7,8 (žitná mouka), 0,38–5,6 (rýže), 0,74–5,2 (mrkev) a 0,36–1,7 (víno). Hodnoty vyšší než 1,5 jsou považovány za pozitivní gadoliniovou anomálii a naznačují kontaminaci, což může vyvolávat obavy o kvalitu prostředí a bezpečnost potravin [32]. Vzorek pšeničné mouky (MP 73) s celkově nejvyšší hodnotou gadoliniové anomálie byla polohrubá pšeničná mouka z České republiky, což byl 1 ze 6 vzorků pšeničné mouky od stejného dodavatele, kde více než polovina vzorků vykazovala gadoliniovou anomálii vyšší než prahová hodnota 1,5. Vzorkem špaldové mouky s nejvyšší hodnotou gadoliniové anomálie byla celozrnná špaldová mouka (MS 2) z České republiky, která měla jako jediná ze 4 vzorků od stejného dodavatele zvýšenou tuto hodnotu. Ze vzorků žitné mouky dosáhla nejvyšší gadoliniovou anomálii žitná celozrnná hladká mouka z ČR (MZ 8), kde většina vzorků od stejného dodavatele měla prokazatelně pozitivní gadoliniovou anomálii. Vzorek R 32, sushi rýže původem z Vietnamu, byl ze vzorků rýže jako jediný vzorek od tohoto dodavatele s nejvyšší hodnotou gadoliniové anomálie. Avšak nelze říci, že by zvýšené hodnoty gadoliniové anomálie souvisely s určitou oblastí původu. Vzorky s hodnotou gadoliniové anomálie nad 1,5 pocházely z různých zemí (zejména Itálie, Vietnamu a Pákistánu). Ze sady vzorků mrkve měl nejvyšší hodnotu anomálie vzorek Mr 40 původem z Itálie a byl jediným zástupcem tohoto dodavatele. Pozitivní gadoliniová anomálie byla však detekována i ve vzorcích mrkve z ostatních zemí (Česká republika, Slovenská republika, Polsko). Ze vzorků vín byly pouze tři, u kterých byla potvrzena pozitivní gadoliniová anomálie. Nejvyšší hodnota byla nalezena ve vzorku VB 58, což je bílé víno odrůdy Neuburské z vinařské oblasti Morava, ČR. Druhý

vzorek od stejného dodavatele nevykazoval známky pozitivní gadoliniové anomálie. Celkově lze říci, že v dalších 72 vzorcích vín bylo přítomno antropogenní gadolinium, ale pouze v množství, které nepřekročilo prahovou hodnotu anomálie gadolinia.

Graf gadoliniové anomálie znázorňující jednotlivé výše uvedené vzorky s její nejvyšší hodnotou je zobrazen na obrázku 15. Lze zde pozorovat (kromě vzorku VB 58) typickou křivku koncentrací měřených REE normalizovaných k referenčnímu geologickému standardu PAAS, kde koncentrace Gd je zřetelně vyšší naproti ostatním REE, což je důsledkem přítomnosti antropogenního Gd. V měřítku grafu nízké normalizované koncentrace vzorku VB 58 zanikají. Dle literatury, pozitivní gadoliniová anomálie byla nalezena i v dýňovém oleji [141].

MP – mouka pšeničná, Mr – mrkev, MS – mouka špaldová, MZ – mouka žitná, R – rýže, VB – víno bílé

Obrázek 15 Gadoliniová anomálie pro vzorky potravin s její nejvyšší indikovanou hodnotou

Antropogenní Gd bylo detekováno ve všech typech vzorků (pšeničná, špaldová a žitná mouka, rýže, mrkev a víno) a hodnoty vykazují značnou variabilitu mezi jednotlivými vzorky. Nejvyšší hodnota byla zjištěna v pšeničné mouce ($147 \mu\text{g kg}^{-1}$, konkrétně vzorek MP 73), což naznačuje silnou antropogenní kontaminaci v tomto vzorku naproti ostatním. Nejnižší detekované hodnoty se objevily u vína ($0,0012 \mu\text{g kg}^{-1}$, konkrétně vzorek VB 97) a obecně mají vzorky vína i nejmenší hodnotu mediánu ($0,0199 \mu\text{g kg}^{-1}$). Nízké koncentrace Gd_{anth} mohou naznačovat souvislost s kombinací výrobního procesu, geografických a půdních faktorů, a menší expozicí kontaminovaným vodním zdrojům. Pokud jde o rozdíl mezi obsahem geogenního a antropogenního Gd u pevných potravin, není vždy pravidlem, že obsah

antropogenního Gd je vyšší nebo naopak nižší než toho geogenního při porovnání hodnot pro jednotlivé vzorky. Tyto hodnoty jsou někdy na stejné úrovni a někdy je úroveň antropogenního proti geogennímu Gd v násobně vyšší. V případě vína byl obsah geogenního Gd vždy vyšší než obsah antropogenního Gd, a to v násobcích 2 až 232krát vyšší. Gadoliniová anomálie může souviset i s částí plodiny, která je konzumována a do které je Gd z půdy distribuováno. Téma by mohlo být předmětem dalšího vědeckého zkoumání.

Obecně lze říci, že pozitivní gadoliniová anomálie byla přítomna napříč celým souborem vzorků jak podle druhu (mouka, rýže, mrkev, víno), tak podle zemí původu vzorků (Evropa, Asie). Data jasně ukazují významnou přítomnost Gd_{ant} v pevných potravinách, a to zejména v obilninách. Víno vykazuje nejnižší hodnoty Gd_{ant} , což by mohlo být indikátorem odlišných environmentálních vlivů nebo zpracování. Tato zjištění jsou v souladu s důkazy z vědecké literatury, která v současnosti označuje Gd za nově se objevující kontaminant přítomný v různých složkách životního prostředí. Rostoucí koncentrace Gd_{ant} v životním prostředí pochází z různých průmyslových a technologických aplikací, zejména medicíny (GdCA), jaderné energetiky (kontrolní tyče v jaderných reaktorech), automobilového (katalyzátory) a sklářského průmyslu, které jsou hlavními zdroji Gd_{ant} v Evropě. Mezi další důležité zdroje patří elektronika (permanentní magnety a optická vlákna) a metalurgie (zlepšení odolnosti kovů) [1, 11, 111, 151]. Studie ukázaly, že GdCA používané při MRI se uvolňují do vodních systémů a mohou přetrvávat při konvenčním čištění odpadních vod, což vede k detekovatelným hladinám Gd v přírodních vodních tocích [11]. Následně se Gd může dostat do zemědělských půd a potravin běžně konzumovaných širokou populací. Existence Gd anomálie, tedy zvýšení množství Gd_{ant} v povrchových vodách, byla již vědecky prokázána v mnoha publikacích napříč Evropou, například v Německu [7, 32, 45, 60], Velké Británii [60], Francii [43, 47] a České republice [11]. Sledování tohoto jevu v potravinách je však prozatím neprobádané téma. Nejvyšší hodnota Gd_{ant} v obilninách naznačuje potřebu dalšího sledování potravinového řetězce v souvislosti s tímto kontaminantem, zejména v oblastech s rozšířeným používáním GdCA v medicíně. Fenomén gadoliniové anomálie by měl být dále zkoumán z důvodu toxicity Gd^{3+} iontu, tedy i bezpečnosti potravin.

6.3 Bilance hmotnostního toku GdCA na MRI pracovištích

Bilance hmotnostního toku GdCA na MRI pracovištích je důležitým aspektem výzkumu znečištění životního prostředí, protože umožňuje sledovat úniky Gd jak do odpadních vod, tak množství kontaminovaného odpadu po aplikaci látky. Může být i popudem pro sběr odpadního

materiálu a jeho dalšího využití při zavedení principů cirkulární ekonomiky. Jak v odpadních vodách, tak i ve zdravotnických odpadech může docházet k jeho akumulaci s potenciálními ekologickými dopady. Oslovená pracoviště, která poskytují služby MRI ve východočeském regionu (Pardubice, Hradec Králové) byly Oddělení Magnetické rezonance v Nemocnici Pardubického kraje, a.s. (NPK), Radiologické centrum Multiscan, s.r.o. v Pardubicích (Multiscan) a Radiologická klinika Fakultní nemocnice Hradec Králové (FN HK). Tato zařízení byla zvolena z důvodu jejich geografické dostupnosti, objemu prováděných MRI vyšetření a různorodosti používaných GdCA. Výběr zajišťuje reprezentativní přehled o praxi a nakládání s odpady v rámci regionu. Kromě toho sledování bilance na různých typech zařízení umožňuje porovnat rozdíly ve spotřebě kontrastních látek a efektivitě jejich využití. Na vybraných MRI pracovištích byl proveden sběr odpadních ampulí po aplikaci kontrastní látky pacientovi a dotazníkové šetření za účelem vyhodnocení bilance hmotnostního toku GdCA. Soubor vzorků obsahoval 5 různých GdCA, a to Gadovist 1 mmol mL⁻¹ (Gadovist), Dotarem 0,5 mmol mL⁻¹ (Dotarem), ProHance 279,3 mg mL⁻¹ (ProHance), Clariscan 0,5 mmol mL⁻¹ (Clariscan) jako makrocyclické GdCA a Primovist 0,25 mmol mL⁻¹ (Primovist) jako lineární GdCA. V laboratoři proběhla kvantifikace sesbíraného odpadu, vyhodnocení dotazníků, optimalizace počtu výplachů ampulí GdCA a ICP-OES analýza výplachů všech typů odpadních ampulí.

Shromážděné informace o bilanci hmotnostního toku GdCA na MRI pracovištích poskytují cenný podklad pro tvorbu ekologických strategií v oblasti nakládání s odpady obsahujícími Gd. Identifikace obalů s nejvyšším množstvím zbytkového Gd umožňuje optimalizaci používání kontrastních látek, a tím snížení zbytkového odpadu. Tyto poznatky lze zároveň využity pro zlepšení praxe recyklace a bezpečné likvidace odpadu ve zdravotnických zařízeních, čímž lze snížit potenciální znečištění povrchových vod a minimalizovat ekologické dopady.

6.3.1 ICP-OES analýza výplachů odpadních ampulí GdCA

Za účelem zjištění obsahu Gd v relativně prázdných odpadních ampulích GdCA byly provedeny výplachy ampulí a jejich následná ICP-OES analýza. Optimalizace postupu výplachů odpadních ampulí určila 5 po sobě jdoucích výplachů jedné ampule jako dostačující počet opakování. Ze všech typů obalů získaných GdCA (viz tabulka 12) byly náhodně vybrány vždy tři kusy. Každá z ampulí byla 5x vypláchnuta 10 mL ultra-čisté vody, výjimkou byla pouze lahvička Gadovist 30 mL, která byla vyplachována 15 mL ultra-čisté vody. Větší lahvičky vyžadovaly použití většího množství vyplachovací kapaliny, aby bylo zajištěno důkladné odstranění zbytkového obsahu Gd. Výplachy 1.–5. byly převedeny do 100mL

odměrné baňky a doplněny po rysku ultra-čistou vodou. Dále byly takto připravené výplachy ředěny ještě 25x, výjimkou byly výplachy lahvíček Gadovist 15 mL a Gadovist 30 mL, které byly ředěny 100krát. Odlišné ředění vzorků bylo zvoleno s ohledem na rozdílné objemy a koncentrace Gd v jednotlivých typech obalů. Samotná ICP-OES analýza obsahu zbytkového Gd proběhla za podmínek shodných s analýzou předešlých optimalizačních výplachů. Výsledky ICP-OES analýzy všech typů odpadních ampulí byly shrnuty do tabulky 19.

Koncentrace Gd v odpadních ampulích se pohybovaly v rozmezí 2,58–16,4 mg L⁻¹ pro lahvíčky a 0,16–12,7 mg L⁻¹ pro stříkačky, což je 6,45–41,1 a 0,393–31,9 mg Gd ve výplachu (100 mL) z daného typu obalu. Procentuálně se pohyboval obsah zbylého Gd v zřetelně prázdných ampulích mezi 0,23 až 5,2 % u lahvíček a 0,10 až 2,4 % u stříkaček.

Tabulka 19 Koncentrace a procenta původního obsahu Gd v oplachu odpadních ampulí

Typ obalu	GdCA	Opakování	c _{Gd} (mg L ⁻¹)	c _{Gd} (mg 100 mL ⁻¹)	% původního obsahu Gd v GdCA
Lahvičky	Gadovist 15 mL	1	4,76	11,9	0,50
		2	5,21	13,0	0,55
		3	3,48	8,71	0,37
	Gadovist 30 mL	1	4,70	11,7	0,25
		2	5,48	13,7	0,29
		3	4,37	10,9	0,23
	Dotarem 10 mL	1	16,4	41,1	5,22
		2	3,78	9,45	1,2
		3	5,78	14,5	1,8
	Dotarem 15 mL	1	4,59	11,5	0,97
		2	4,16	10,4	0,88
		3	3,01	7,52	0,64
	Dotarem 20 mL	1	3,19	7,98	0,51
		2	3,23	8,08	0,51
		3	2,58	6,45	0,41
	ProHance 10 mL	1	3,99	10,0	1,3
		2	7,17	17,9	2,3
		3	5,68	14,2	1,8
	ProHance 20 mL	1	3,35	8,37	0,53
		2	5,39	13,5	0,86
		3	3,93	9,84	0,63

Typ obalu	GdCA	Opakování	c_{Gd} (mg L ⁻¹)	c_{Gd} (mg 100 mL ⁻¹)	% původního obsahu Gd v GdCA
Stříkačky	Gadovist 7,5 mL	1	1,34	3,35	0,28
		2	1,66	4,16	0,35
		3	2,14	5,36	0,45
	Gadovist 10 mL	1	2,73	6,84	0,43
		2	3,25	8,13	0,52
		3	2,55	6,38	0,41
	ProHance 17 mL	1	8,93	22,3	1,7
		2	12,7	31,9	2,4
		3	9,69	24,2	1,8
	Primovist 10 mL	1	0,37	0,934	0,24
		2	0,16	0,393	0,10
		3	0,16	0,394	0,10
	Clariscan 15 mL	1	6,47	16,2	1,4
		2	2,12	5,31	0,45
		3	1,62	4,06	0,34

Dle výsledků analýzy lze zhodnotit, že průměrně byla stříkačka Primovist 10 mL s nejnižším zbytkovým obsahem Gd ze všech typů obalů, a naopak stříkačka ProHance 17 mL byla s nejvyšším zbytkovým obsahem Gd. Obecně nelze vyhodnotit, zda je typ obalu stříkačka nebo lahvička výhodnější z pohledu využitelnosti obsahu GdCA v maximální míře.

6.3.2 Dotazníkové šetření na MRI pracovištích

Na vybraných třech MRI pracovištích proběhlo dotazníkové šetření založeno na dotazníku skládajícího se z osmi otázek ohledně chodu pracoviště a využívání, spotřebě a nakládání s GdCA odpady. Odpovědi jsou shrnuty v tabulce 20. Dle dotazníku lze vyhodnotit druhy GdCA, se kterými jednotlivé pracoviště pracují, v jakých objemech je spotřebovávají, kolik MRI vyšetření měsíčně průměrně provádějí a jaká část je za využití GdCA ale také kolik odpadu vyprodukují a jak s ním nakládají. Používané GdCA jednotlivými pracovišti se shodovaly s druhy nalezenými ve sběru odpadů. Pravidelný nákup GdCA je na většině pracovišť prováděn dle potřeby, pouze NPK má zcela přesné záznamy o pravidelných nákupech zásob. Pracoviště Multiscan provádí měsíčně nejvíce MRI vyšetření, avšak poměrově nejméně z toho je za využití GdCA, pouze 6 %, což přímo snižuje množství generovaného odpadu. Naproti tomu pracoviště FN HK provádí až polovinu svých MRI vyšetření za využití GdCA, což přirozeně vede k vyššímu objemu odpadu. Obvyklá dávka GdCA pacientovi zohledňuje hmotnost

pacienta proto nelze přesně určit její objem. Množství odpadních ampulí GdCA se pohyboval mezi 100–165 ks. S odpadními GdCA je nakládáno dle předpisů jednotlivých pracovišť ohledně nakládání s odpadem ve zdravotnických zařízeních.

Tabulka 20 Odpovědi jednotlivých MRI pracovišť v dotazníkovém šetření

Otázka	NPK	Multiscan	FN HK
1. Název a místo MRI pracoviště	Oddělení Magnetické rezonance v Nemocnici Pardubického kraje, a.s. v Pardubicích	Radiologické centrum Multiscan, s.r.o. v Pardubicích	Radiologická klinika Fakultní nemocnice Hradec Králové v Hradci Králové
2. Jaké GdCA používáte?	Gadovist: 7,5; 10; 15 mL Dotarem: 10, 15, 20 mL ProHance: 10, 17, 20 mL Primovist: 10 mL	Gadovist: 7,5; 10; 15 mL Primovist: 10 mL	Gadovist: 7,5; 10; 15; 30 mL ProHance: 20 mL Primovist: 10 mL Clariscan: 10, 15 mL
3. Kolik průměrně GdCA nakoupíte za 1 měsíc?	Gadovist: 7,5; 10; 15 mL – 4, 4, 7 balení Dotarem: 10, 15, 20 mL – 8, 8, 5 balení ProHance: 10, 17, 20 mL – 4, 8, 5 balení Primovist: 10 mL – 8 balení	Gadovist: 7,5; 10; 15 mL Primovist: 10 mL – dle potřeby	Gadovist: 7,5; 10; 15; 30 mL ProHance: 20 mL Primovist: 10 mL Clariscan: 10, 15 mL – dle potřeby
4. Průměrně kolik MRI vyšetření provedete za 1 měsíc?	553 vyšetření	2 400 vyšetření	1 200 vyšetření
5. Průměrně kolik z těchto vyšetření je za použití GdCA?	126 vyšetření	140 vyšetření	> polovina
6. Jaká je obvyklá dávka GdCA na 1 pacienta?	10 ml GdCA	Gadovist: 7,5; 10; 15 mL Primovist: 10 mL	v závislosti na hmotnosti pacienta
7. Průměrně kolik odpadu (ampulí s GdCA) vyprodukuje za 1 měsíc?	100 ampulí	140 ampulí	165 ampulí
8. Jak a kde se tohoto odpadu zbavujete?	spalovna, NPK, Pardubice	sklad biologického odpadu, Poliklinika Vektor, Pardubice	svoz odpadu FN HK

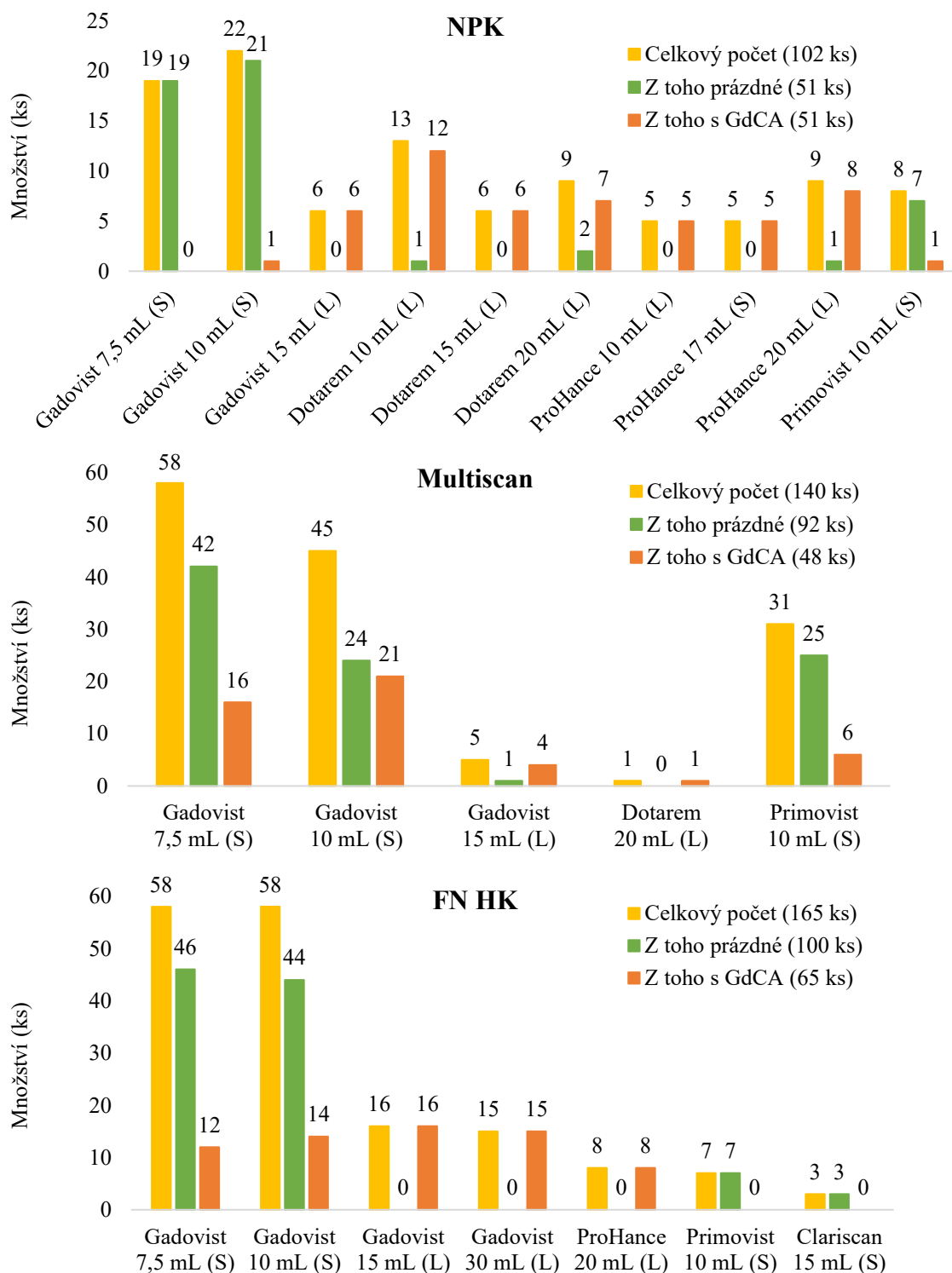
FN HK – Fakultní nemocnice Hradec Králové, **GdCA** – kontrastní látky na bázi gadolinia, **NPK** – Nemocnici Pardubického kraje, **MRI** – zobrazování magnetickou rezonancí

Dotazníkové šetření ukázalo jasné rozdíly v množství odpadu obsahujícího GdCA, které lze přičíst konkrétním organizačním a provozním postupům. Klíčovým faktorem ovlivňujícím

produkci odpadu jsou také rozdíly v evidenci a manipulaci s GdCA. NPK, které má přesné záznamy o pravidelných nákupech zásob, může vykazovat vyšší množství odpadu kvůli detailnímu sledování využití a manipulace s kontrastními látkami. Naproti tomu Multiscan pravděpodobně optimalizuje množství skladovaných zásob a minimalizuje zbytky, což se odráží v jeho nižší produkci odpadu. Celkové závěry zdůrazňují důležitost zavedení jednotných standardů nakládání s odpady obsahujícími GdCA. Doporučení zahrnují optimalizaci dávkování na základě hmotnosti pacientů, efektivnější manipulaci s obaly a pravidelnou analýzu produkce odpadu. Tato opatření mohou přispět k minimalizaci odpadu a snížení ekologického dopadu bez ohrožení kvality diagnostických služeb.

6.3.3 Bilance odpadních GdCA na MRI pracovištích

Bilance množství odpadních ampulí GdCA na vybraných MRI pracovištích poskytuje důležitý přehled o spotřebě a efektivitě využití těchto látek. Analýza dat ze tří různých zařízení, Nemocnice Pardubického kraje (NPK), Multiscan a Fakultní nemocnice Hradec Králové (FN HK), ukazuje rozdíly v preferencích objemů a typů obalů, které ovlivňují množství reziduí GdCA v odpadu. Obrázek 16 zobrazuje bilance množství odpadních ampulí na jednotlivých MRI pracovištích, jak celkový počet, tak počty prázdných ampulí a ampulí se zjevným obsahem GdCA. V případě NPK se na tomto pracovišti nejčastěji používají GdCA Gadovist o objemu 7,5 mL a 10 mL v podobě stříkaček. Oba typy jsou také z pohledu využitelnosti obsahu GdCA nejlépe vyprázdněnými obaly společně se stříkačkou Primovist 10 mL. U ostatních typů obalů GdCA převažují ampule se zbytkovým obsahem GdCA naproti těm prázdným. Celkově jsou prázdné ampule a ampule s obsahem GdCA v poměru 1:1. Na pracovišti Multiscan je stejně jako v NPK nejvíce využívána GdCA Gadovist ve velikostech 7,5 mL a 10 mL stříkaček. Třetí nejpoužívanější je stříkačka Primovist 10 mL. Stříkačky Gadovist 7,5 mL a Primovist 10 mL převládají v počtech prázdných obalů naproti těm s reziduí GdCA. Nedochozí však k tak úspěšnému využití celého obsahu GdCA, zřejmě z důvodu přesunu GdCA z těchto stříkaček do jiné sterilní stříkačky, aby odpadní stříkačky, které nám byly sbírány, nebyly pacienty kontaminovány. Lahvičky Gadovist 15 mL a Dotarem 20 mL jsou zde používány pouze okrajově. Poměr ampulí prázdných a s obsahem GdCA je na tomto pracovišti přibližně 2:1. Ve FN HK je patrná shodně vysoká preference využívání stříkaček Gadovist 7,5 a 10 mL. V menších počtech jsou využívány i další typy odpadních ampulí.

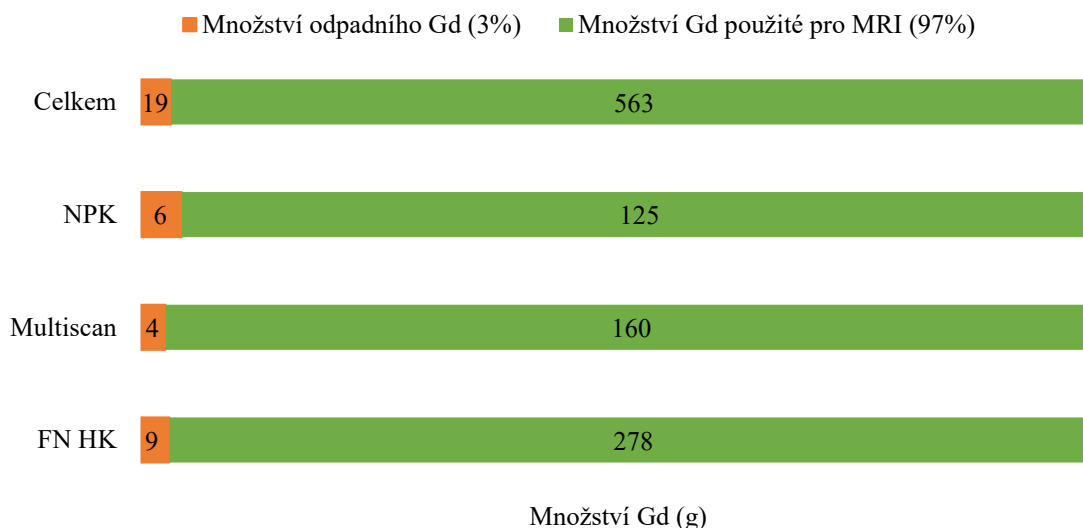
L – lahvička, S – stříkačka

Obrázek 16 *Bilance množství odpadních ampulí na jednotlivých MRI pracovištích*

Pro všechny typy odpadních stříkaček pocházejících z FN HK platí, že jsou lépe využitelné nežli lahvičky z pohledu zbytků rezidui GdCA, což dokazuje i celkový poměr odpadních ampulí 3:2 (prázdné : s rezidui).

Tato zjištění ukazují, že všechny tři MRI pracoviště převážně používají menší objemy Gadovistu ve stříkačkách (7,5 a 10 mL), což může být odrazem specifických diagnostických potřeb a preferencí v daných zařízeních. Dle zjištění jsou tyto obaly zároveň nejhodnější pro snížení množství zbytkových rezidui GdCA v odpadních ampulích. Tato analýza zdůrazňuje význam výběru vhodných typů obalů GdCA pro optimalizaci využití kontrastní látky a minimalizaci zbytkového odpadu, což přispívá k efektivnějšímu a ekologičtějšímu provozu MRI pracovišť.

Na obrázku 17 je zobrazen graf bilance množství Gd na jednotlivých MRI pracovištích a poskytuje přehled o využití a odpadu Gd. Zobrazuje celkové množství Gd pocházejícího z GdCA, v rozpadu na podíl Gd, které bylo reálně využito pro diagnostické účely, a podílu odpadu Gd, které zůstalo jako reziduum v nevyužitých obalech. Celkem bylo na třech vybraných MRI pracovištích za období 1 měsíce použito 563 g Gd (97 %) a v podobě reziduí bylo vyhozeno 19 g Gd (3 %) v odpadních ampulích, což ukazuje vysokou efektivitu využitelnosti Gd z GdCA ampulí pro zobrazovací účely.

Obrázek 17 *Bilance množství Gd na jednotlivých MRI pracovištích*

NPK vykazuje celkové množství použitého Gd ve výši 125 g, přičemž odpad činí 6 g. Tento podíl odpovídá 4,6 %, což je nejvyšší míra odpadu ze všech sledovaných pracovišť a může být způsoben specifickými postupy či preferencemi v NPK, které mohou vést k vyššímu podílu zbytkového Gd ve srovnání s ostatními zařízeními. Na pracovišti Multiscan činí celkově použité množství Gd 160 g, zatímco odpad obsahuje 4 g Gd, což odpovídá 2,4 % z celkového objemu Gd na tomto pracovišti. Multiscan tedy vykazuje nejlepší efektivitu využití Gd. Důvodem pro toto zjištění může být i skutečnost, že se jedná o soukromé zařízení. Ve FN HK bylo použito 278 g Gd, přičemž odpad zde činí 9 g, tedy 3,1 % z celkového množství Gd na tomto pracovišti. Tento poměr je konzistentní s celkovým trendem a potvrzuje vysokou míru využití GdCA. Celkově data ukazují, že pracoviště MRI ve všech sledovaných zařízeních efektivně využívají kontrastní látky obsahující Gd.

Zjištění z bilance odpadních GdCA na MRI pracovištích mohou zásadně ovlivnit postupy nakládání s odpady a jejich regulaci. Identifikace typů obalů, které generují nejmenší množství zbytkových reziduí Gd, umožňuje zdravotnickým zařízením zvolit efektivnější strategie pro manipulaci s GdCA. Použití menších objemů stříkaček, jako jsou Gadovist 7,5 mL a 10 mL, které vykazují nejnižší rezidua, by mohlo být standardizováno, čímž by se snížilo množství odpadu s GdCA. Navíc by mohla být zavedena opatření pro jednotné procesy manipulace s odpadem, jako je důsledné vyplachování obalů (recyklace Gd) nebo přesnější dávkování GdCA, což by přispělo k minimalizaci zbytkového odpadu. Tyto poznatky mohou být také základem pro formulaci regulačních politik, například zavedení povinnosti reportování množství odpadu GdCA nebo standardizovaných postupů jeho likvidace. Tímto způsobem lze nejen snížit environmentální zátěž způsobenou zbytkovým Gd, ale také optimalizovat ekologickou udržitelnost provozu zdravotnických zařízení. Přehledová studie o strategii snížení kontaminace vodního prostředí GdCA se shoduje v doporučení opatření zaměřených na snížení environmentální zátěže způsobené GdCA. Navrhuje snižování použití GdCA prostřednictvím optimalizace klinických aplikací, jako je redukce objemu na základě hmotnosti pacienta, použití GdCA s vyšší relaxivitou a efektivnějších obrazových sekvencí. Dále zdůrazňuje význam sběru zbytků GdCA a využití větších balení ke snížení odpadu [83].

6.4 Studium environmentálních dopadů gadolinia na vodní organismy

S narůstajícím uvolňováním Gd do životního prostředí především prostřednictvím odpadních vod se zvyšuje potřeba pochopit jeho potenciální dopady na vodní organismy a ekosystémy. V posledních letech přibývají studie zaměřené na toxicitu Gd ve sladkovodním prostředí. Tyto

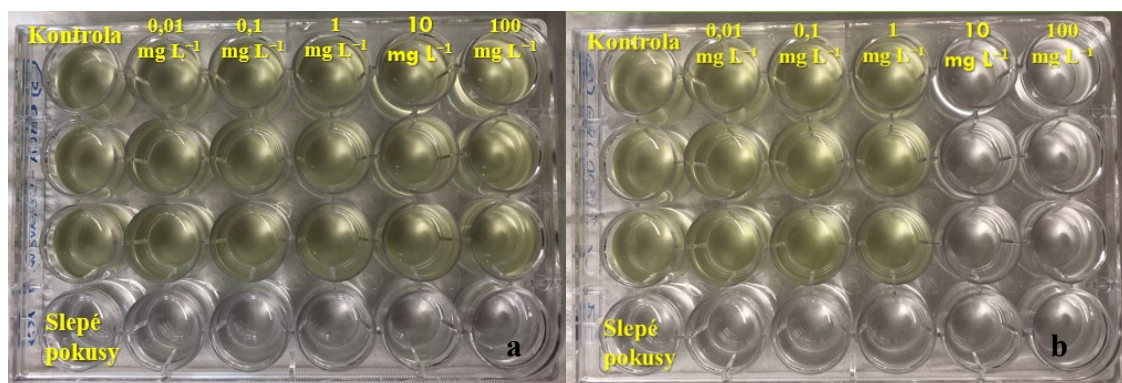
studie se snaží identifikovat úroveň ohrožení významných sladkovodních organismů a navrhují strategie k minimalizaci rizik spojených s přítomností Gd ve vodních ekosystémech. Naše práce se zabývá možným vlivem Gd na sladkovodní mikrořasy, které jsou klíčovou složkou primární produkce a základem fungování vodních ekosystémů. Standardizovaný test inhibice růstu sladkovodních zelených řas (AGI test) je klíčovým nástrojem pro posuzování toxicity chemických látek na růst mikrořas. Test poskytuje relevantní údaje o ekologických rizicích spojených s různými formami Gd a přispívá k lepšímu pochopení jejich vlivu na vodní prostředí.

6.4.1 Test inhibice růstu sladkovodních zelených řas

Kvalita vod – Zkouška inhibice růstu sladkovodních zelených řas popsána v normě EN ISO 8692:2012 (AGI test) je environmentální test určený k hodnocení toxicity chemických látek, odpadních vod nebo jiných materiálů na růst sladkovodních mikrořas. Cílem testu je posoudit, do jaké míry testovaná látka ovlivňuje růst mikrořas, přičemž se sleduje změna biomasy v průběhu experimentu. Tento test je klíčový při posuzování vlivů chemických látek na vodní ekosystémy a přispívá k ochraně životního prostředí [136].

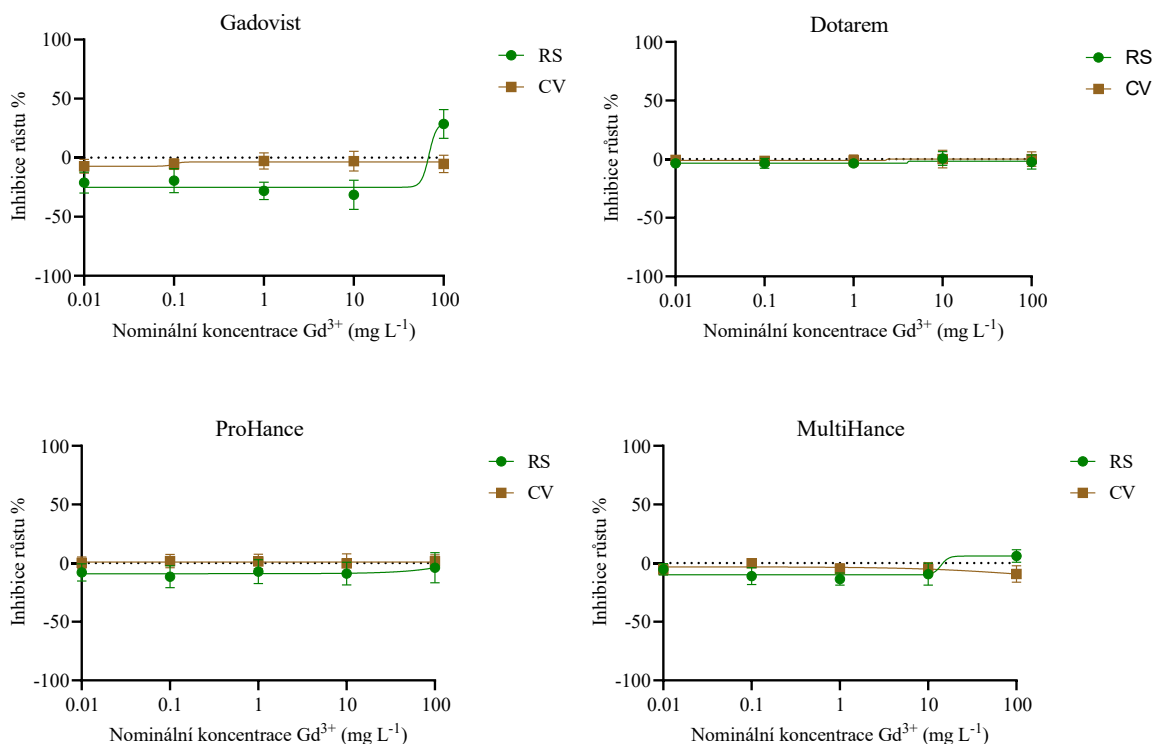
Pro účely testování byly vybrány čtyři GdCA, a to Gadovist (gadobutrol), Dotarem (kyselina gadoterová) a ProHance (gadoteridol) ze skupiny makrocyclických GdCA a MultiHance (gadobenát-dimeglumin) ze skupiny lineárních GdCA. Pro porovnání byla vybrána anorganická sůl Gd, a to $Gd(NO_3)_3$. Výběr testovaných GdCA reflektuje jejich široké využití v klinické praxi, zatímco $Gd(NO_3)_3$ slouží jako modelová sloučenina reprezentující anorganické Gd. Norma doporučuje připravit testovanou látku v různých koncentracích tak, aby pokryla celé spektrum od nízkých až po vysoké koncentrace s potenciálním toxickým účinkem. Zvolená byla tedy koncentrační řada 0,01; 0,1; 1; 10 a 100 mg L⁻¹ Gd. Test byl proveden dle normy ve 24-jamkových kultivačních destičkách, vždy ve dvou řadách, kdy jedna byla pro *Chlorella vulgaris* (CV) a jedna pro *Raphidocelis subcapitata* (RS). Jedna řada testovacích destiček se skládala z 1x negativní kontrola (blank), 1x pozitivní kontrola (DCP), 3x testovací látka (GdCA nebo $Gd(NO_3)_3$). Každá testovací látka byla otestována ve 3 opakováních. Kultury byly inkubovány za standardních podmínek v inkubátoru při teplotě 20 °C, za konstantního osvětlení po dobu 72 hodin. Během testu se v pravidelných intervalech měřila fluorescence, a to v čase zahájení testu (t₀), po 24 hodinách (t₁), po 48 hodinách (t₂) a po 72 hodinách (t₃), ze kterých se následně vypočítá hustota biomasy. Ukázka destiček s AGI testem RS po 72 hodinách s testovacími látkami Dotarem a $Gd(NO_3)_3$ je na obrázku 18.

Destička se vždy skládá z části pro kontrolu (nekontaminovaná mikrořasa), části s koncentrační řadou sledované látky (kontaminovaná mikrořasa) a z části slepých pokusů (DIN médium bez mikrořasy). Růstová inhibice se vypočítává porovnáním růstu v přítomnosti testované látky s růstem v kontrolních vzorcích. Klíčovou metrikou je EC50 (koncentrace látky, která způsobí 50% inhibici růstu).

Obrázek 18 AGI test *Raphidocelis subcapitata* po 72 hodinách (a – Dotarem, b – $Gd(NO_3)_3$)

Grafy křivek dávka-odpověď zobrazené na obrázku 19 ukazují vztah mezi nominální koncentrací Gd^{3+} a mírou inhibice růstu mikrořas. Výsledky se liší pro jednotlivé GdCA (Gadovist, Dotarem, ProHance, MultiHance) i mezi oběma indikátorovými organismy (CV a RS). U RS v případě Gadovistu je vidět mírný nárůst inhibice růstu při koncentracích nad 10 mg L^{-1} , kde inhibice dosahuje přibližně 20 %. U CV je inhibice růstu minimální (okolo 0 %) napříč celým rozsahem koncentrací. Gadovist vykazuje mírnou toxicitu pro RS při vyšších koncentracích, ale na CV nemá téměř žádný vliv. Míra inhibice růstu pro Dotarem u RS i CV je konstantní a blízko 0 % napříč všemi koncentracemi. Dotarem nevykazoval žádné významné toxické účinky na růst RS ani CV, což naznačuje jeho nízkou ekotoxicitu. Křivky pro RS i CV u ProHance neprokázaly žádnou závislost, s mírou inhibice okolo 0 % ve všech koncentracích. Podobně jako u Dotaremu, ani ProHance nezpůsobuje inhibici růstu, což naznačuje jeho ekologickou šetrnost. U RS je při koncentracích MultiHance nad 10 mg L^{-1} pozorován mírný nárůst inhibice růstu, který dosahuje přibližně 10–15 %. U CV je inhibice růstu blízka 0 % napříč všemi koncentracemi. MultiHance má mírný toxický účinek na RS při vyšších koncentracích, avšak na CV nemá žádný významný vliv.

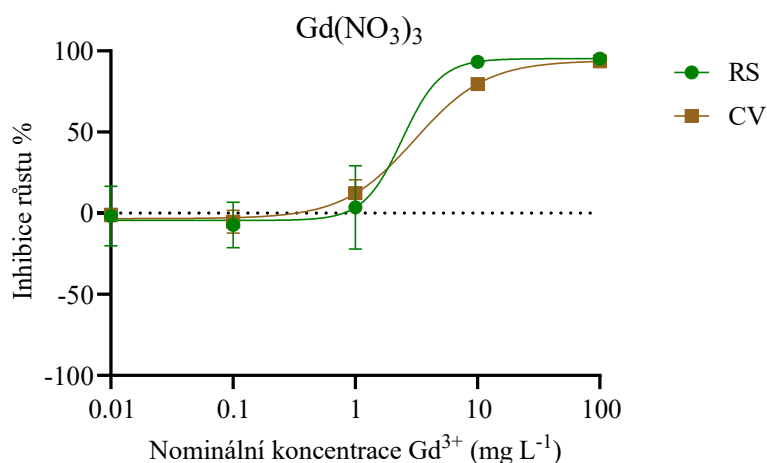

Obrázek 19 Křivky dávka-odpověď pro GdCA (Gadovist, Dotarem, ProHance, MultiHance)

Největší toxicitu pro RS vykazuje Gadovist, následovaný MultiHance, přičemž toxicita je patrná pouze při vyšších koncentracích ($>10 \text{ mg L}^{-1}$). Dle výsledků testů nelze zhodnotit, zda jsou lineární GdCA více toxické nežli makrocyclické. Pro CV nevykazují žádné z testovaných GdCA významný toxický účinek, což naznačuje odolnost tohoto organismu vůči GdCA. Dotarem a ProHance nevykazují žádné toxické účinky ani na RS, ani na CV, což je činí ekologicky přijatelnějšími a méně škodlivými GdCA pro vodní ekosystémy. Tato zjištění naznačují, že ekotoxicita GdCA závisí na jejich složení a testovaném organismu, přičemž výsledky testů ukazují, že se toxicita liší mezi jednotlivými GdCA. Tyto rozdíly by mohly sloužit jako podklad pro doporučení preferovat v klinické praxi méně toxické látky, jako jsou Dotarem a ProHance. Studie sledující ekotoxicitu GdCA na shodných zelených mikrořasách prostřednictvím AGI testu nebyla zatím publikována. Získaná data je možné porovnat pouze s výsledky získanými prostřednictvím AGI testu (72 hodin) na zelené mikrořase *Desmodesmus subspicatus*, která byla vystavena působení pěti různých GdCA (Gadovist, Magnevist, Omniscan, Primovist, ProHance). Všechny GdCA kromě Omniscanu ($\text{NOEC } 20 \text{ mg L}^{-1}$) neměly inhibiční účinky na růst mikrořasy při koncentracích nižších než 100 mg L^{-1} [14]. Tato

zjištění jsou téměř shodné s našimi ale existují drobné rozdíly, které mohou být způsobeny odlišným testovacím organizmem.

AGI test byl proveden rovněž pro $Gd(NO_3)_3$ a výsledná křivka dávka-odpověď zobrazena na obrázku 20. Pro obě mikrořasy (RS i CV) je inhibice růstu při nízkých koncentracích ($<0,1 \text{ mg L}^{-1}$) zanedbatelná a pohybuje se blízko 0 %, což naznačuje absenci toxických účinků při nízkých koncentracích. Inhibice růstu postupně narůstá při koncentracích $0,1\text{--}10 \text{ mg L}^{-1}$. U CV je nárůst inhibice plynulejší, zatímco u RS dochází k větší variabilitě (větší rozptyl měření). Při koncentraci 10 mg L^{-1} a více je inhibice růstu výrazná a dosahuje přibližně 80–100 % u obou organismů, což naznačuje vysokou toxicitu $Gd(NO_3)_3$ při těchto koncentracích. RS a CV vykazovaly podobnou citlivost, přičemž křivky mají shodný průběh. Při koncentraci 100 mg L^{-1} je inhibice růstu téměř 100 %, což značí úplnou toxicitu látky. Hodnoty EC50 byly stanoveny na $2,4 \text{ mg L}^{-1}$ pro RS a $3,1 \text{ mg L}^{-1}$ pro CV.

Obrázek 20 Křivka dávka-odpověď pro $Gd(NO_3)_3$

Hodnoty EC50 pro $Gd(NO_3)_3$ potvrzují vysokou toxicitu této anorganické formy Gd, což kontrastuje s nízkou nebo žádnou toxicitou GdCA. Tento rozdíl poukazuje na zásadní roli chemického složení a v důsledku i biologické dostupnosti při hodnocení environmentálních rizik, přičemž vyšší toxicita $Gd(NO_3)_3$, zejména při koncentracích nad 1 mg L^{-1} , může být způsobena rozdíly v biologické dostupnosti Gd z různých chemických forem. Studie zaměřená na sledování účinku Ce, Gd, La a Nd na různé druhy rostlin, včetně AGI testu na RS, potvrzuje vysokou toxicitu anorganické soli Gd, která měla ze zkoumaných REE nejvyšší toxicitu. Zároveň popisuje snižování toxicity se zvyšujícím se pH. Při pH 4 byla hodnota EC50

0,267 mg L⁻¹, zatímco při pH 6 bylo za daných podmínek AGI testu na RS možné stanovit pouze hodnoty EC5 (0,553 mg L⁻¹) a EC10 (1,136 mg L⁻¹). Toxicita anorganického Gd byla výrazně vyšší při kyselém pH, což bylo způsobeno vyšší koncentrací volných iontů Gd³⁺ [152]. Naopak při mírně zásaditém pH 8 (naše studie) byla toxicita anorganického Gd nižší, což naznačuje významný vliv podmínek prostředí na jeho účinek. Studie sledující ekotoxicitu lanthanoidů se zaměřením na environmentální riziko pro vodní organizmy popisuje v případě Gd nominální hodnotu EC50 3,11 mg L⁻¹ a experimentálně stanovenou 2,22 mg L⁻¹ pro RS (AGI test, 72 hodin) [4], což se shoduje s výsledky naší studie, která pro RS stanovila hodnotu EC50 na podobné úrovni. Vysoká toxicita Gd(NO₃)₃ zdůrazňuje riziko pro sladkovodní ekosystémy a potřebu regulace anorganických forem Gd, zejména v oblastech s kyselými vodami (např. důlní odpadní vody). Nízká toxicita GdCA naznačuje, že tyto látky jsou méně environmentálně zatěžující, avšak dlouhodobé studie jejich akumulace v ekosystémech jsou stále nezbytné.

ZÁVĚR

Tato práce se zaměřila na komplexní analýzu přítomnosti gadolinia v životním prostředí a jeho vlivu na ekosystémy a lidské zdraví. Klíčovým cílem bylo propojit dostupné vědecké poznatky o environmentálním a toxikologickém působení gadolinia, s důrazem na jeho antropogenní zdroje, a nabídnout strategie ke zmírnění jeho negativních dopadů. Součástí práce byla analýza přítomnosti gadolinia v potravinách, přičemž podíl jeho antropogenního původu byl kvantifikován prostřednictvím výpočtu gadoliniové anomálie.

Jedním z hlavních zjištění je potvrzení akumulace gadolinia antropogenního původu v ekosystémech a potravinových řetězcích. Pochází zejména z nemocničních odpadních vod obsahujících zbytky kontrastních látek na bázi gadolinia, elektronického odpadu a průmyslových procesů. Analýzy ukázaly, že koncentrace gadolinia se v potravinách liší podle jejich typu a geografického původu, což odráží rozdíly v expozici a distribuci kontaminace.

Experimentální část práce rovněž potvrdila, že efektivní řízení spotřeby a odpadu GdCA na pracovištích magnetické rezonance může výrazně přispět k minimalizaci ekologické zátěže. Výpočty bilance hmotnostního toku GdCA v regionu východních Čech ukázaly, že optimalizované postupy vedou k nižšímu množství zbytkového odpadu a minimalizují uvolňování gadolinia do prostředí. Tato zjištění zdůrazňují nutnost důsledné kontroly nakládání s těmito látkami na lokální i globální úrovni.

Výsledky ekotoxikologické studie ukázaly, že složení gadoliniových látek souvisí s jejich ekotoxicitou. Zatímco některé GdCA vykazují nízkou nebo žádnou toxicitu, jiné mohou představovat ekologické riziko pro vodní organismy, což podtrhuje význam hledání ekologičtějších alternativ.

Navzdory jeho širokému využití, zejména ve zdravotnictví, je zřejmé, že je nutné hledat řešení minimalizující environmentální dopady gadolinia. Mezi perspektivní opatření patří vývoj biologicky rozložitelných kontrastních látek, zavedení pokročilých technologií čištění odpadních vod a prevence nadměrného používání gadolinia v klinické praxi. Celkově tato práce přinesla nové poznatky o přítomnosti gadolinia v potravinách, jeho antropogenním původu a vlivu na ekosystémy. Výsledky představují důležitý krok k lepšímu pochopení environmentálních dopadů gadolinia a poskytují základ pro budoucí výzkum, směřující k vývoji udržitelnějších řešení a ochraně životního prostředí i lidského zdraví.

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] EBRAHIMI, Pooria a Maurizio BARBIERI. Gadolinium as an Emerging Microcontaminant in Water Resources: Threats and Opportunities. *Geosciences* [online]. 2019, **9**(2), 93. ISSN 2076-3263. Dostupné z: doi:10.3390/geosciences9020093
- [2] SAATZ, Jessica, Doris VETTERLEIN, Jürgen MATTUSCH, Matthias OTTO a Birgit DAUS. The influence of gadolinium and yttrium on biomass production and nutrient balance of maize plants. *Environmental Pollution* [online]. 2015, **204**, 32–38. ISSN 0269-7491. Dostupné z: doi:10.1016/j.envpol.2015.03.052
- [3] GRÄFE, J.L., F.E. MCNEILL, S.H. BYUN, D.R. CHETTLE a M.D. NOSEWORTHY. The feasibility of in vivo detection of gadolinium by prompt gamma neutron activation analysis following gadolinium-based contrast-enhanced MRI. *Applied Radiation and Isotopes* [online]. 2011, **69**(1), 105–111. ISSN 09698043. Dostupné z: doi:10.1016/j.apradiso.2010.07.023
- [4] GONZÁLEZ, Verónica, Davide A. L. VIGNATI, Marie-Noelle PONS, Emmanuelle MONTARGES-PELLETIER, Clément BOJIC a Laure GIAMBERINI. Lanthanide ecotoxicity: First attempt to measure environmental risk for aquatic organisms. *Environmental Pollution* [online]. 2015, **199**, 139–147. ISSN 0269-7491. Dostupné z: doi:10.1016/j.envpol.2015.01.020
- [5] BLOMQVIST, Lennart, Gunnar F. NORDBERG, Valeria M. NURCHI a Jan O. AASETH. Gadolinium in Medical Imaging—Usefulness, Toxic Reactions and Possible Countermeasures—A Review. *Biomolecules* [online]. 2022, **12**(6), 742. ISSN 2218-273X. Dostupné z: doi:10.3390/biom12060742
- [6] TRAPASSO, Giacomo, Stefania CHIESA, Rosa FREITAS a Eduarda PEREIRA. What do we know about the ecotoxicological implications of the rare earth element gadolinium in aquatic ecosystems? *Science of The Total Environment* [online]. 2021, **781**, 146273. ISSN 0048-9697. Dostupné z: doi:10.1016/j.scitotenv.2021.146273
- [7] KÜMMERER, Klaus a Eckard HELMERS. Hospital Effluents as a Source of Gadolinium in the Aquatic Environment. *Environmental Science & Technology* [online]. 2000, **34**(4), 573–577. ISSN 0013-936X. Dostupné z: doi:10.1021/es990633h
- [8] COBANOGLU, Hayal. Assessment of genetic damage induced by gadolinium-based radiocontrast agents. *Journal of Trace Elements in Medicine and Biology* [online]. 2022, **70**, 126914. ISSN 0946-672X. Dostupné z: doi:10.1016/j.jtemb.2021.126914
- [9] MAHMOOD, Faisal, Ulla Gro NIELSEN, Christian Brandt JØRGENSEN, Carsten BRINK, Henrik S. THOMSEN a Rasmus Hvass HANSEN. Safety of gadolinium based contrast agents in magnetic resonance imaging-guided radiotherapy – An investigation of chelate stability using relaxometry. *Physics and Imaging in Radiation Oncology* [online]. 2022, **21**, 96–100. ISSN 2405-6316. Dostupné z: doi:10.1016/j.phro.2022.02.015
- [10] ZARE-DORABEI, R., P. NOROUZI a M. R. GANJALI. Design of a novel optical sensor for determination of trace gadolinium. *Journal of Hazardous Materials* [online]. 2009, **171**(1), 601–605. ISSN 0304-3894. Dostupné z: doi:10.1016/j.jhazmat.2009.06.044

- [11] BENDA KOVSKÁ, Lenka, Anna KREJČOVÁ, Tomáš ČERNOHORSKÝ a Jana ZELENKOVÁ. Development of ICP-MS and ICP-OES methods for determination of gadolinium in samples related to hospital waste water treatment. *Chemical Papers* [online]. 2016, **70**(9), 1155–1165. ISSN 1336-9075. Dostupné z: doi:10.1515/chempap-2016-0057
- [12] IBRAHIM, Michael A., Bitá HAZHIRKARZAR a Arthur B. DUBLIN. Gadolinium Magnetic Resonance Imaging. In: *StatPearls* [online]. Treasure Island (FL): StatPearls Publishing, 2024 [vid. 2024-12-11]. Dostupné z: <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK482487/>
- [13] RAMALHO, Joana, Miguel RAMALHO, Michael JAY, Lauren M. BURKE a Richard C. SEMELKA. Gadolinium toxicity and treatment. *Magnetic Resonance Imaging* [online]. 2016, **34**(10), Gadolinium Bioeffects and Toxicity, 1394–1398. ISSN 0730-725X. Dostupné z: doi:10.1016/j.mri.2016.09.005
- [14] ROGOWSKA, Justyna, Ewa OLKOWSKA, Wojciech RATAJCZYK a Lidia WOLSKA. Gadolinium as a new emerging contaminant of aquatic environments. *Environmental Toxicology and Chemistry* [online]. 2018, **37**(6), 1523–1534. ISSN 1552-8618. Dostupné z: doi:10.1002/etc.4116
- [15] WEI, Binggan, Yonghua LI, Hairong LI, Jiangping YU, Bixiong YE a Tao LIANG. Rare earth elements in human hair from a mining area of China. *Ecotoxicology and Environmental Safety* [online]. 2013, **96**, 118–123. ISSN 0147-6513. Dostupné z: doi:10.1016/j.ecoenv.2013.05.031
- [16] MIGASZEWSKI, Zdzisław M. a Agnieszka GALUSZKA. The Characteristics, Occurrence, and Geochemical Behavior of Rare Earth Elements in the Environment: A Review. *Critical Reviews in Environmental Science and Technology* [online]. 2015, **45**(5), 429–471. ISSN 1064-3389. Dostupné z: doi:10.1080/10643389.2013.866622
- [17] ZAMANI, Hassan Ali, Ghadir RAJABZADEH, Mohammad Reza GANJALI a Parviz NOROUZI. Determination of gadolinium(III) ions in soil and sediment samples by a novel gadolinium membrane sensor based on 6-methyl-4-{{1-(2-thienyl)methylidene}amino}3-thioxo-3,4-dihydro-1,2,4-triazin-5-(2H)-one. *Analytica Chimica Acta* [online]. 2007, **598**(1), 51–57. ISSN 0003-2670. Dostupné z: doi:10.1016/j.aca.2007.07.028
- [18] ZHANG, Jue, Zhuhong WANG, Qixin WU, Yanling AN, Huipeng JIA a Yuanyi SHEN. Anthropogenic Rare Earth Elements: Gadolinium in a Small Catchment in Guizhou Province, Southwest China. *International Journal of Environmental Research and Public Health* [online]. 2019, **16**(20), 4052. Dostupné z: doi:10.3390/ijerph16204052
- [19] PANG, Xin, Decheng LI a An PENG. Application of rare-earth elements in the agriculture of China and its environmental behavior in soil. *Environmental Science and Pollution Research* [online]. 2002, **9**(2), 143–148. ISSN 1614-7499. Dostupné z: doi:10.1007/BF02987462
- [20] LI, Xiaofei, Zhibiao CHEN, Zhiqiang CHEN a Yonghe ZHANG. A human health risk assessment of rare earth elements in soil and vegetables from a mining area in Fujian Province, Southeast China. *Chemosphere* [online]. 2013, **93**(6), 1240–1246. ISSN 0045-6535. Dostupné z: doi:10.1016/j.chemosphere.2013.06.085

- [21] RUÍZ-HERRERA, León F., Lenin SÁNCHEZ-CALDERÓN, Luis HERRERA-ESTRELLA a José LÓPEZ-BUCIO. Rare earth elements lanthanum and gadolinium induce phosphate-deficiency responses in Arabidopsis thaliana seedlings. *Plant and Soil* [online]. 2012, **353**(1), 231–247. ISSN 1573-5036. Dostupné z: doi:10.1007/s11104-011-1026-1
- [22] SHERRY, A. Dean, Peter CARAVAN a Robert E. LENKINSKI. Primer on gadolinium chemistry. *Journal of Magnetic Resonance Imaging* [online]. 2009, **30**(6), 1240–1248. ISSN 1522-2586. Dostupné z: doi:10.1002/jmri.21966
- [23] ROGOSNITZKY, Moshe a Stacy BRANCH. Gadolinium-based contrast agent toxicity: a review of known and proposed mechanisms. *BioMetals* [online]. 2016, **29**(3), 365–376. ISSN 1572-8773. Dostupné z: doi:10.1007/s10534-016-9931-7
- [24] RAMALHO, J., R. C. SEMELKA, M. RAMALHO, R. H. NUNES, M. ALOBAIDY a M. CASTILLO. Gadolinium-Based Contrast Agent Accumulation and Toxicity: An Update. *AJNR. American journal of neuroradiology* [online]. 2016, **37**(7), 1192–1198. ISSN 1936-959X. Dostupné z: doi:10.3174/ajnr.A4615
- [25] IYAD, Nebal, Muntaser S.AHMAD, Sanaa G. ALKHATIB a Mohammad HJOUJ. Gadolinium contrast agents- challenges and opportunities of a multidisciplinary approach: Literature review. *European Journal of Radiology Open* [online]. 2023, **11**, 100503. ISSN 2352-0477. Dostupné z: doi:10.1016/j.ejro.2023.100503
- [26] BELLIN, Marie-France a Aart J. VAN DER MOLEN. Extracellular gadolinium-based contrast media: An overview. *European Journal of Radiology* [online]. 2008, **66**(2), 160–167. ISSN 0720-048X. Dostupné z: doi:10.1016/j.ejrad.2008.01.023
- [27] KARTAMIHARDJA, Achmad A. P., Soma KUMASAKA, Lukman HILFI, Satomi KAMEO, Hiroshi KOYAMA a Yoshito TSUSHIMA. Biosorption of different gadolinium (Gd) complexes from water by Eichhornia crassipes (water hyacinth). *International Journal of Phytoremediation* [online]. 2021, **0**(0), 1–9. ISSN 1522-6514. Dostupné z: doi:10.1080/15226514.2021.1984388
- [28] RUDNICK, Michael R., Ihab M. WAHBA, Amanda K. LEONBERG-YOO, Dana MISKULIN a Harold I. LITT. Risks and Options With Gadolinium-Based Contrast Agents in Patients With CKD: A Review. *American Journal of Kidney Diseases: The Official Journal of the National Kidney Foundation* [online]. 2021, **77**(4), 517–528. ISSN 1523-6838. Dostupné z: doi:10.1053/j.ajkd.2020.07.012
- [29] XIAO, Yu-Dong, Ramchandra PAUDEL, Jun LIU, Cong MA, Zi-Shu ZHANG a Shun-Ke ZHOU. MRI contrast agents: Classification and application (Review). *International Journal of Molecular Medicine* [online]. 2016, **38**(5), 1319–1326. ISSN 1107-3756. Dostupné z: doi:10.3892/ijmm.2016.2744
- [30] RAMALHO, Miguel, Joana RAMALHO, Lauren M. BURKE a Richard C. SEMELKA. Gadolinium Retention and Toxicity—An Update. *Advances in Chronic Kidney Disease* [online]. 2017, **24**(3), Topics in Renal Imaging, 138–146. ISSN 1548-5595. Dostupné z: doi:10.1053/j.ackd.2017.03.004
- [31] JOST, Gregor, Thomas FRENZEL, Janina BOYKEN, Laura SCHOECKEL a Hubertus PIETSCH. Gadolinium Presence in the Brain After Administration of the Liver-Specific

- Gadolinium-Based Contrast Agent Gadoxetate: A Systematic Comparison to Multipurpose Agents in Rats. *Investigative Radiology* [online]. 2019, **54**(8), 468–474. ISSN 1536-0210. Dostupné z: doi:10.1097/RLI.0000000000000559
- [32] BAU, Michael a Peter DULSKI. Anthropogenic origin of positive gadolinium anomalies in river waters. *Earth and Planetary Science Letters* [online]. 1996, **143**(1), 245–255. ISSN 0012-821X. Dostupné z: doi:10.1016/0012-821X(96)00127-6
- [33] CACHERIS, W. P., S. C. QUAY a S. M. ROCKLAGE. The relationship between thermodynamics and the toxicity of gadolinium complexes. *Magnetic Resonance Imaging* [online]. 1990, **8**(4), 467–481. ISSN 0730-725X. Dostupné z: doi:10.1016/0730-725x(90)90055-7
- [34] DAVIES, Julie, Petra SIEBENHANDL-WOLFF, Francois TRANQUART, Paul JONES a Paul EVANS. Gadolinium: pharmacokinetics and toxicity in humans and laboratory animals following contrast agent administration. *Archives of Toxicology* [online]. 2022, **96**(2), 403–429. ISSN 1432-0738. Dostupné z: doi:10.1007/s00204-021-03189-8
- [35] BIRKA, Marvin, Kristina S. WENTKER, Elke LUSMÖLLER, Brigit ARHEILGER, Christoph A. WEHE, Michael SPERLING, Rudolf STADLER a Uwe KARST. Diagnosis of Nephrogenic Systemic Fibrosis by means of Elemental Bioimaging and Speciation Analysis. *Analytical Chemistry* [online]. 2015, **87**(6), 3321–3328. ISSN 0003-2700, 1520-6882. Dostupné z: doi:10.1021/ac504488k
- [36] SEMELKA, Richard C., John P. PRYBYLSKI a Miguel RAMALHO. Influence of excess ligand on Nephrogenic Systemic Fibrosis associated with nonionic, linear gadolinium-based contrast agents. *Magnetic Resonance Imaging* [online]. 2019, **58**, 174–178. ISSN 0730-725X. Dostupné z: doi:10.1016/j.mri.2018.11.015
- [37] LENKINSKI, Robert E., Neil M. ROFSKY, Linda MOY a Sarah ATZEN. Contrast Media–driven Anthropogenic Gadolinium: Knowns and Unknowns. *Radiology* [online]. 2024, **311**(1), e240020. ISSN 0033-8419. Dostupné z: doi:10.1148/radiol.240020
- [38] LAWRENCE, Michael Glen a David Guimerà BARIEL. Tracing treated wastewater in an inland catchment using anthropogenic gadolinium. *Chemosphere* [online]. 2010, **80**(7), 794–799. ISSN 0045-6535. Dostupné z: doi:10.1016/j.chemosphere.2010.05.001
- [39] TEPE, N., M. ROMERO a M. BAU. High-technology metals as emerging contaminants: Strong increase of anthropogenic gadolinium levels in tap water of Berlin, Germany, from 2009 to 2012. *Applied Geochemistry* [online]. 2014, **45**, 191–197. ISSN 0883-2927. Dostupné z: doi:10.1016/j.apgeochem.2014.04.006
- [40] HENNEBRÜDER, Kristina, Rainer WENNRICH, Jürgen MATTUSCH, Hans-Joachim STÄRK a Werner ENGEWALD. Determination of gadolinium in river water by SPE preconcentration and ICP-MS. *Talanta* [online]. 2004, **63**(2), 309–316. ISSN 0039-9140. Dostupné z: doi:10.1016/j.talanta.2003.10.053
- [41] MORTEANI, Giulio, Peter MÖLLER, Andrea FUGANTI a Tomas PACES. Input and fate of anthropogenic estrogens and gadolinium in surface water and sewage plants in the hydrological basin of Prague (Czech Republic). *Environmental Geochemistry and*

- Health* [online]. 2006, **28**(3), 257–264. ISSN 1573-2983. Dostupné z: doi:10.1007/s10653-006-9040-6
- [42] MENAHEM, Adi, Ishai DROR a Brian BERKOWITZ. Transport of gadolinium- and arsenic-based pharmaceuticals in saturated soil under various redox conditions. *Chemosphere* [online]. 2016, **144**, 713–720. ISSN 0045-6535. Dostupné z: doi:10.1016/j.chemosphere.2015.09.044
- [43] RABIET, M., F. BRISSAUD, J. L. SEIDEL, S. PISTRE a F. ELBAZ-POULICHET. Positive gadolinium anomalies in wastewater treatment plant effluents and aquatic environment in the Hérault watershed (South France). *Chemosphere* [online]. 2009, **75**(8), 1057–1064. ISSN 0045-6535. Dostupné z: doi:10.1016/j.chemosphere.2009.01.036
- [44] LOUIS, Pauline, Abdelkrim MESSAOUDENE, Hayfa JRAD, Barakat A. ABDOUL-HAMID, Davide A. L. VIGNATI a Marie-Noëlle PONS. Understanding Rare Earth Elements concentrations, anomalies and fluxes at the river basin scale: The Moselle River (France) as a case study. *Science of The Total Environment* [online]. 2020, **742**, 140619. ISSN 0048-9697. Dostupné z: doi:10.1016/j.scitotenv.2020.140619
- [45] KULAKSIZ, Serkan a Michael BAU. Contrasting behaviour of anthropogenic gadolinium and natural rare earth elements in estuaries and the gadolinium input into the North Sea. *Earth and Planetary Science Letters* [online]. 2007, **260**(1), 361–371. ISSN 0012-821X. Dostupné z: doi:10.1016/j.epsl.2007.06.016
- [46] GONZALEZ, Laetitia, Enrico CUNDARI, Luc LEYNS a Micheline KIRSCH-VOLDERS. Towards a New Paradigm in Nano-Genotoxicology: Facing Complexity of Nanomaterials' Cellular Interactions and Effects. *Basic & Clinical Pharmacology & Toxicology* [online]. 2017, **121**(S3), 23–29. ISSN 1742-7843. Dostupné z: doi:10.1111/bcpt.12698
- [47] LERAT-HARDY, Antoine, Alexandra COYNEL, Lionel DUTRUCH, Clément PERETO, Cécile BOSSY, Teba GIL-DIAZ, Marion-Justine CAPDEVILLE, Gérard BLANC a Jörg SCHÄFER. Rare Earth Element fluxes over 15 years into a major European Estuary (Garonne-Gironde, SW France): Hospital effluents as a source of increasing gadolinium anomalies. *Science of The Total Environment* [online]. 2019, **656**, 409–420. ISSN 0048-9697. Dostupné z: doi:10.1016/j.scitotenv.2018.11.343
- [48] KULAKSIZ, Serkan a Michael BAU. Anthropogenic dissolved and colloid/nanoparticle-bound samarium, lanthanum and gadolinium in the Rhine River and the impending destruction of the natural rare earth element distribution in rivers. *Earth and Planetary Science Letters* [online]. 2013, **362**, 43–50. ISSN 0012-821X. Dostupné z: doi:10.1016/j.epsl.2012.11.033
- [49] LINGOTT, Jana, Uwe LINDNER, Lena TELGMANN, Diego ESTEBAN-FERNÁNDEZ, Norbert JAKUBOWSKI a Ulrich PANNE. Gadolinium-uptake by aquatic and terrestrial organisms-distribution determined by laser ablation inductively coupled plasma mass spectrometry. *Environmental Science: Processes & Impacts* [online]. 2016, **18**(2), 200–207. ISSN 2050-7895. Dostupné z: doi:10.1039/C5EM00533G

- [50] KULAKSIZ, Serkan. *Rare earth elements as emerging contaminants in the Rhine River, Germany and its tributaries* [online]. B.m., 2013 [vid. 2024-12-14]. Jacobs University Bremen. Dostupné z: <http://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:gbv:579-opus-1002727>
- [51] MARTINO, Chiara, Rosa BONAVENTURA, Maria BYRNE, Maria ROCCHERI a Valeria MATRANGA. Effects of exposure to gadolinium on the development of geographically and phylogenetically distant sea urchins species. *Marine Environmental Research* [online]. 2017, **128**, 98–106. ISSN 1879-0291. Dostupné z: [doi:10.1016/j.marenvres.2016.06.001](https://doi.org/10.1016/j.marenvres.2016.06.001)
- [52] BRÜNJES, Robert a Thilo HOFMANN. Anthropogenic gadolinium in freshwater and drinking water systems. *Water Research* [online]. 2020, **182**, 115966. ISSN 00431354. Dostupné z: [doi:10.1016/j.watres.2020.115966](https://doi.org/10.1016/j.watres.2020.115966)
- [53] SONG, Hyeongseok, Woo-Jin SHIN, Jong-Sik RYU, Hyung Seon SHIN, Heesun CHUNG a Kwang-Sik LEE. Anthropogenic rare earth elements and their spatial distributions in the Han River, South Korea. *Chemosphere* [online]. 2017, **172**, 155–165. ISSN 0045-6535. Dostupné z: [doi:10.1016/j.chemosphere.2016.12.135](https://doi.org/10.1016/j.chemosphere.2016.12.135)
- [54] LAWRENCE, M. G., A. GREIG, K. D. COLLERSON a B. S. KAMBER. Direct quantification of rare earth element concentrations in natural waters by ICP-MS. *Applied Geochemistry*. 2006, **21**(5), 839–848. ISSN 0883-2927.
- [55] BRAUN, Jean-Jacques, Maurice PAGEL, Jean-Pierre MULLER, Paul BILONG, Annie MICHARD a Bernard GUILLET. Cerium anomalies in lateritic profiles. *Geochimica et Cosmochimica Acta* [online]. 1990, **54**(3), 781–795. ISSN 0016-7037. Dostupné z: [doi:10.1016/0016-7037\(90\)90373-S](https://doi.org/10.1016/0016-7037(90)90373-S)
- [56] SHOLKOVITZ, Edward R, William M LANDING a Brent L LEWIS. Ocean particle chemistry: The fractionation of rare earth elements between suspended particles and seawater. *Geochimica et Cosmochimica Acta* [online]. 1994, **58**(6), 1567–1579. ISSN 0016-7037. Dostupné z: [doi:10.1016/0016-7037\(94\)90559-2](https://doi.org/10.1016/0016-7037(94)90559-2)
- [57] CIDU, Rosa a Riccardo BIDDAU. Transport of trace elements under different seasonal conditions: Effects on the quality of river water in a Mediterranean area. *Applied Geochemistry* [online]. 2007, **22**(12), Biogeochemical Gradients: Microbes, Measurements, and Modeling, 2777–2794. ISSN 0883-2927. Dostupné z: [doi:10.1016/j.apgeochem.2007.06.017](https://doi.org/10.1016/j.apgeochem.2007.06.017)
- [58] ZHANG, Chaosheng, Lijun WANG, Shen ZHANG a Xiuxia LI. Geochemistry of rare earth elements in the mainstream of the Yangtze River, China. *Applied Geochemistry* [online]. 1998, **13**(4), 451–462. ISSN 0883-2927. Dostupné z: [doi:10.1016/S0883-2927\(97\)00079-6](https://doi.org/10.1016/S0883-2927(97)00079-6)
- [59] LAWRENCE, Michael G., Christoph ORT a Jürg KELLER. Detection of anthropogenic gadolinium in treated wastewater in South East Queensland, Australia. *Water Research* [online]. 2009, **43**(14), 3534–3540. ISSN 0043-1354. Dostupné z: [doi:10.1016/j.watres.2009.04.033](https://doi.org/10.1016/j.watres.2009.04.033)
- [60] KULAKSIZ, Serkan a Michael BAU. Anthropogenic gadolinium as a microcontaminant in tap water used as drinking water in urban areas and megacities. *Applied Geochemistry* [online]. 2011, **26**(11), Sources, Transport and Fate of Trace and Toxic Elements in the

- Environment – IAGS 2009, 1877–1885. ISSN 0883-2927. Dostupné z: doi:10.1016/j.apgeochem.2011.06.011
- [61] ZHU, Yanbei, Masuki HOSHINO, Hiroshi YAMADA, Akihide ITOH a Hiroki HARAGUCHI. Gadolinium Anomaly in the Distributions of Rare Earth Elements Observed for Coastal Seawater and River Waters around Nagoya City. *Bulletin of the Chemical Society of Japan* [online]. 2004, **77**(10), 1835–1842. ISSN 0009-2673. Dostupné z: doi:10.1246/bcsj.77.1835
- [62] KULAKSIZ, Serkan a Michael BAU. Rare earth elements in the Rhine River, Germany: First case of anthropogenic lanthanum as a dissolved microcontaminant in the hydrosphere. *Environment International* [online]. 2011, **37**(5), 973–979. ISSN 0160-4120. Dostupné z: doi:10.1016/j.envint.2011.02.018
- [63] BAU, Michael, Andrea KNAPPE a Peter DULSKI. Anthropogenic gadolinium as a micropollutant in river waters in Pennsylvania and in Lake Erie, northeastern United States. *Geochemistry* [online]. 2006, **66**(2), 143–152. ISSN 0009-2819. Dostupné z: doi:10.1016/j.chemer.2006.01.002
- [64] MÖLLER, P., T. PACES, P. DULSKI a G. MORTEANI. Anthropogenic Gd in Surface Water, Drainage System, and the Water Supply of the City of Prague, Czech Republic. *Environmental Science & Technology* [online]. 2002, **36**(11), 2387–2394. ISSN 0013-936X. Dostupné z: doi:10.1021/es010235q
- [65] JOHANNESSON, Karen H., C. Dianne PALMORE, Joseph FACKRELL, Nancy G. PROUTY, Peter W. SWARZENSKI, Darren A. CHEVIS, Katherine TELFEYAN, Christopher D. WHITE a David J. BURDIGE. Rare earth element behavior during groundwater–seawater mixing along the Kona Coast of Hawaii. *Geochimica et Cosmochimica Acta* [online]. 2016, **198**(C) [vid. 2024-12-14]. ISSN 0016-7037. Dostupné z: doi:10.1016/j.gca.2016.11.009
- [66] ALIBO, Dia Sotto a Yoshiyuki NOZAKI. Rare earth elements in seawater: particle association, shale-normalization, and Ce oxidation. *Geochimica et Cosmochimica Acta* [online]. 1999, **63**(3), 363–372. ISSN 0016-7037. Dostupné z: doi:10.1016/S0016-7037(98)00279-8
- [67] DE CAMPOS, Francisco Ferreira a Jacinta ENZWEILER. Anthropogenic gadolinium anomalies and rare earth elements in the water of Atibaia River and Anhumas Creek, Southeast Brazil. *Environmental Monitoring and Assessment* [online]. 2016, **188**(5), 281. ISSN 1573-2959. Dostupné z: doi:10.1007/s10661-016-5282-7
- [68] KNAPPE, Andrea, Peter MÖLLER, Peter DULSKI a Asaf PEKDEGER. Positive gadolinium anomaly in surface water and ground water of the urban area Berlin, Germany. *Geochemistry* [online]. 2005, **65**(2), 167–189. ISSN 0009-2819. Dostupné z: doi:10.1016/j.chemer.2004.08.004
- [69] VERPLANCK, Philip L., Howard E. TAYLOR, D. Kirk NORDSTROM a Larry B. BARBER. Aqueous Stability of Gadolinium in Surface Waters Receiving Sewage Treatment Plant Effluent, Boulder Creek, Colorado. *Environmental Science & Technology* [online]. 2005, **39**(18), 6923–6929. ISSN 0013-936X. Dostupné z: doi:10.1021/es048456u

- [70] NOZAKI, Yoshiyuki, Dorte LERCHE, Dia Sotto ALIBO a Makoto TSUTSUMI. Dissolved indium and rare earth elements in three Japanese rivers and Tokyo Bay: Evidence for anthropogenic Gd and In. *Geochimica et Cosmochimica Acta* [online]. 2000, **64**(23), 3975–3982. ISSN 0016-7037. Dostupné z: doi:10.1016/S0016-7037(00)00472-5
- [71] SMITH, Coley a Xiao-Ming LIU. Spatial and temporal distribution of rare earth elements in the Neuse River, North Carolina. *Chemical Geology* [online]. 2018, **488**, 34–43. ISSN 0009-2541. Dostupné z: doi:10.1016/j.chemgeo.2018.04.003
- [72] MERSCHEL, Gila, Michael BAU, Linda BALDEWEIN, Elton Luiz DANTAS, Detlef WALDE a Bernhard BÜHN. Tracing and tracking wastewater-derived substances in freshwater lakes and reservoirs: Anthropogenic gadolinium and geogenic REEs in Lake Paranoá, Brasilia. *Comptes Rendus Geoscience* [online]. 2015, **347**(5), Geochemical and isotopic record of anthropogenic activities (Part 1), 284–293. ISSN 1631-0713. Dostupné z: doi:10.1016/j.crte.2015.01.004
- [73] PEDREIRA, Rodrigo M. A., Katharina PAHNKE, Philipp BÖNING a Vanessa HATJE. Tracking hospital effluent-derived gadolinium in Atlantic coastal waters off Brazil. *Water Research* [online]. 2018, **145**, 62–72. ISSN 0043-1354. Dostupné z: doi:10.1016/j.watres.2018.08.005
- [74] HATJE, Vanessa, Kenneth W. BRULAND a A. Russell FLEGAL. Increases in Anthropogenic Gadolinium Anomalies and Rare Earth Element Concentrations in San Francisco Bay over a 20 Year Record. *Environmental Science & Technology* [online]. 2016, **50**(8), 4159–4168. ISSN 0013-936X. Dostupné z: doi:10.1021/acs.est.5b04322
- [75] KÜNNEMEYER, Jens, Lydia TERBORG, Björn MEERMANN, Christine BRAUCKMANN, Ines MÖLLER, Andy SCHEFFER a Uwe KARST. Speciation Analysis of Gadolinium Chelates in Hospital Effluents and Wastewater Treatment Plant Sewage by a Novel HILIC/ICP-MS Method. *Environmental Science & Technology* [online]. 2009, **43**(8), 2884–2890. ISSN 0013-936X. Dostupné z: doi:10.1021/es803278n
- [76] RAJU, Chinthalapati Siva Kesava, Antje COSSMER, Holger SCHARF, Ulrich PANNE a Detlef LÜCK. Speciation of gadolinium based MRI contrast agents in environmental water samples using hydrophilic interaction chromatography hyphenated with inductively coupled plasma mass spectrometry. *Journal of Analytical Atomic Spectrometry* [online]. 2009, **25**(1), 55–61. ISSN 1364-5544. Dostupné z: doi:10.1039/B919959D
- [77] TELGMANN, Lena, Christoph A. WEHE, Marvin BIRKA, Jens KÜNNEMEYER, Sascha NOWAK, Michael SPERLING a Uwe KARST. Speciation and Isotope Dilution Analysis of Gadolinium-Based Contrast Agents in Wastewater. *Environmental Science & Technology* [online]. 2012, **46**(21), 11929–11936. ISSN 0013-936X. Dostupné z: doi:10.1021/es301981z
- [78] BIRKA, Marvin, Christoph A. WEHE, Lena TELGMANN, Michael SPERLING a Uwe KARST. Sensitive quantification of gadolinium-based magnetic resonance imaging contrast agents in surface waters using hydrophilic interaction liquid chromatography and inductively coupled plasma sector field mass spectrometry. *Journal of Chromatography A* [online]. 2013, **1308**, 125–131. ISSN 0021-9673. Dostupné z: doi:10.1016/j.chroma.2013.08.017

- [79] LINDNER, Uwe, Jana LINGOTT, Silke RICHTER, Norbert JAKUBOWSKI a Ulrich PANNE. Speciation of gadolinium in surface water samples and plants by hydrophilic interaction chromatography hyphenated with inductively coupled plasma mass spectrometry. *Analytical and Bioanalytical Chemistry* [online]. 2013, **405**(6), 1865–1873. ISSN 1618-2650. Dostupné z: doi:10.1007/s00216-012-6643-x
- [80] BIRKA, Marvin, Christoph A. WEHE, Oliver HACHMÖLLER, Michael SPERLING a Uwe KARST. Tracing gadolinium-based contrast agents from surface water to drinking water by means of speciation analysis. *Journal of Chromatography A* [online]. 2016, **1440**, 105–111. ISSN 00219673. Dostupné z: doi:10.1016/j.chroma.2016.02.050
- [81] ZHANG, Zhaolin, Wei JIANG, Tingwu GU, Ning GUO, Ruipeng SUN, Yang ZENG, Yansong HAN a Kefu YU. Anthropogenic gadolinium contaminations in the marine environment and its ecological implications. *Environmental Pollution* [online]. 2024, **359**, 124740. ISSN 0269-7491. Dostupné z: doi:10.1016/j.envpol.2024.124740
- [82] BENDSZUS, Martin, Andrea LAGHI, Josep MUNUERA, Lawrence N. TANENBAUM, Bachir TAOULI a Harriet C. THOENY. MRI Gadolinium-Based Contrast Media: Meeting Radiological, Clinical, and Environmental Needs. *Journal of Magnetic Resonance Imaging* [online]. 2024, **60**(5), 1774–1785. ISSN 1522-2586. Dostupné z: doi:10.1002/jmri.29181
- [83] DEKKER, Helena M., Gerard J. STROOMBERG, Aart J. VAN DER MOLEN a Mathias PROKOP. Review of strategies to reduce the contamination of the water environment by gadolinium-based contrast agents. *Insights into Imaging* [online]. 2024, **15**(1), 62. ISSN 1869-4101. Dostupné z: doi:10.1186/s13244-024-01626-7
- [84] TAI, Peidong, Qing ZHAO, Dan SU, Peijun LI a Frank STAGNITTI. Biological toxicity of lanthanide elements on algae. *Chemosphere* [online]. 2010, **80**(9), 1031–1035. ISSN 0045-6535. Dostupné z: doi:10.1016/j.chemosphere.2010.05.030
- [85] FRENZEL, Thomas, Philipp LENGSELD, Heiko SCHIRMER, Joachim HÜTTER a Hanns-Joachim WEINMANN. Stability of gadolinium-based magnetic resonance imaging contrast agents in human serum at 37 degrees C. *Investigative Radiology* [online]. 2008, **43**(12), 817–828. ISSN 1536-0210. Dostupné z: doi:10.1097/RLI.0b013e3181852171
- [86] SEMELKA, Richard C., Clayton W. COMMANDER, Michael JAY, Lauren M. B. BURKE a Miguel RAMALHO. Presumed Gadolinium Toxicity in Subjects With Normal Renal Function: A Report of 4 Cases. *Investigative Radiology* [online]. 2016, **51**(10), 661–665. ISSN 1536-0210. Dostupné z: doi:10.1097/RLI.0000000000000318
- [87] FUJITA, Yoshiko, Michelle WALTON, Gaurav DAS, Alice DOHNALKOVA, Gary VANZIN a Andre ANDERKO. Impacts of anthropogenic gadolinium on the activity of the ammonia oxidizing bacterium *Nitrosomonas europaea*. *Chemosphere* [online]. 2020, **257**, 127250. ISSN 0045-6535. Dostupné z: doi:10.1016/j.chemosphere.2020.127250
- [88] IDÉE, Jean-Marc, Marc PORT, Christelle MEDINA, Eric LANCELOT, Emmanuelle FAYOUX, Sébastien BALLETT a Claire COROT. Possible involvement of gadolinium chelates in the pathophysiology of nephrogenic systemic fibrosis: a critical review.

- Toxicology* [online]. 2008, **248**(2–3), 77–88. ISSN 0300-483X. Dostupné z: doi:10.1016/j.tox.2008.03.012
- [89] GRIES, H. Extracellular MRI Contrast Agents Based on Gadolinium. In: Werner KRAUSE, ed. *Contrast Agents I* [online]. Berlin, Heidelberg: Springer Berlin Heidelberg, 2002 [vid. 2024-12-14], Topics in Current Chemistry, s. 1–24. ISBN 978-3-540-42247-1. Dostupné z: doi:10.1007/3-540-45733-X_1
- [90] ZHU, Yanbei, Tomonari UMEMURA, Hiroki HARAGUCHI, Kazumi INAGAKI a Koichi CHIBA. Determination of REEs in seawater by ICP-MS after on-line preconcentration using a syringe-driven chelating column. *Talanta* [online]. 2009, **78**(3), 891–895. ISSN 0039-9140. Dostupné z: doi:10.1016/j.talanta.2008.12.072
- [91] KURVET, Imbi, Katre JUGANSON, Heiki VIJA, Mariliis SIHTMÄE, Irina BLINOVA, Guttorm SYVERTSEN-WIIG a Anne KAHRU. Toxicity of Nine (Doped) Rare Earth Metal Oxides and Respective Individual Metals to Aquatic Microorganisms *Vibrio fischeri* and *Tetrahymena thermophila*. *Materials* [online]. 2017, **10**(7), 754. ISSN 1996-1944. Dostupné z: doi:10.3390/ma10070754
- [92] WANG, Y., M. ZHANG a X. WANG. Population growth responses of *Tetrahymena shanghaiensis* in exposure to rare earth elements. *Biological Trace Element Research* [online]. 2000, **75**(1–3), 265–275. ISSN 0163-4984. Dostupné z: doi:10.1385/BTER:75:1-3:265
- [93] WILLIAMS, P. L., G. L. ANDERSON, J. L. JOHNSTONE, A. D. NUNN, M. F. TWEEDLE a P. WEDEKING. *Caenorhabditis elegans* as an alternative animal species. *Journal of Toxicology and Environmental Health. Part A* [online]. 2000, **61**(8), 641–647. ISSN 1528-7394. Dostupné z: doi:10.1080/00984100050195125
- [94] CHANG, C. A. Magnetic resonance imaging contrast agents. Design and physicochemical properties of gadodiamide. *Investigative Radiology* [online]. 1993, **28 Suppl 1**, S21-27. ISSN 0020-9996. Dostupné z: doi:10.1097/00004424-199303001-00003
- [95] CAO, Xinde, Ying CHEN, Xiaorong WANG a Xihai DENG. Effects of redox potential and pH value on the release of rare earth elements from soil. *Chemosphere* [online]. 2001, **44**(4), 655–661. ISSN 0045-6535. Dostupné z: doi:10.1016/S0045-6535(00)00492-6
- [96] SHOLKOVITZ, Edward R. The aquatic chemistry of rare earth elements in rivers and estuaries. *Aquatic Geochemistry* [online]. 1995, **1**(1), 1–34. ISSN 1573-1421. Dostupné z: doi:10.1007/BF01025229
- [97] WANG, Xiangyun, Tianzhu JIN, Vinciane COMBLIN, Antonio LOPEZ-MUT, Emile MERCINY a Jean F. DESREUX. A kinetic investigation of the lanthanide DOTA chelates. Stability and rates of formation and of dissociation of a macrocyclic gadolinium(III) polyaza polycarboxylic MRI contrast agent. *Inorganic Chemistry* [online]. 1992, **31**(6), 1095–1099. ISSN 0020-1669. Dostupné z: doi:10.1021/ic00032a034
- [98] DAVRANCHE, Mélanie, Olivier POURRET, Gérard GRUAU, Aline DIA, Dan JIN a Dominique GAERTNER. Competitive binding of REE to humic acid and manganese oxide: Impact of reaction kinetics on development of cerium anomaly and REE

- adsorption. *Chemical Geology* [online]. 2008, **247**(1), 154–170. ISSN 0009-2541. Dostupné z: doi:10.1016/j.chemgeo.2007.10.010
- [99] SOMMER, Karolin, Michael SPERLING a Uwe KARST. Species-dependent interaction of Gd-based contrast agents with humic substances. *Chemosphere* [online]. 2022, **300**, 134528. ISSN 0045-6535. Dostupné z: doi:10.1016/j.chemosphere.2022.134528
- [100] PÉDROT, Mathieu, Aline DIA a Mélanie DAVRANCHE. Dynamic structure of humic substances: Rare earth elements as a fingerprint. *Journal of Colloid and Interface Science* [online]. 2010, **345**(2), 206–213. ISSN 0021-9797. Dostupné z: doi:10.1016/j.jcis.2010.01.069
- [101] ZHANG, Yong, Xuelu GAO a Chen-Tung ARTHUR CHEN. Rare earth elements in intertidal sediments of Bohai Bay, China: Concentration, fractionation and the influence of sediment texture. *Ecotoxicology and Environmental Safety* [online]. 2014, **105**, 72–79. ISSN 0147-6513. Dostupné z: doi:10.1016/j.ecoenv.2014.04.006
- [102] LE FUR, Mariane a Peter CARAVAN. The biological fate of gadolinium-based MRI contrast agents: a call to action for bioinorganic chemists. *Metallomics* [online]. 2019, **11**(2), 240–254. ISSN 1756-5901. Dostupné z: doi:10.1039/c8mt00302e
- [103] SWAMINATHAN, Sundararaman. Gadolinium toxicity: Iron and ferroportin as central targets. *Magnetic Resonance Imaging* [online]. 2016, **34**(10), Gadolinium Bioeffects and Toxicity, 1373–1376. ISSN 0730-725X. Dostupné z: doi:10.1016/j.mri.2016.08.016
- [104] IDÉE, Jean-Marc, Marc PORT, Isabelle RAYNAL, Michel SCHAEFER, Soizic LE GRENEUR a Claire COROT. Clinical and biological consequences of transmetallation induced by contrast agents for magnetic resonance imaging: a review. *Fundamental & Clinical Pharmacology* [online]. 2006, **20**(6), 563–576. ISSN 0767-3981. Dostupné z: doi:10.1111/j.1472-8206.2006.00447.x
- [105] SZABÓ, Sándor, Györgyi ZAVANYI, Gergő KOLESZÁR, Dahlia DEL CASTILLO, Viktor OLÁH a Mihály BRAUN. Phytoremediation, recovery and toxic effects of ionic gadolinium using the free-floating plant *Lemna gibba*. *Journal of Hazardous Materials* [online]. 2023, **458**, 131930. ISSN 0304-3894. Dostupné z: doi:10.1016/j.jhazmat.2023.131930
- [106] PIARULLI, Stefania, Juliane A. RIEDEL, Frida N. FOSSUM, Florence KERMEN, Bjørn Henrik HANSEN, Bjarne KVÆSTAD, Pål A. OLSVIK a Julia FARKAS. Effects of gadolinium (Gd) and a Gd-based contrast agent (GBCA) on early life stages of zebrafish (*Danio rerio*). *Chemosphere* [online]. 2024, **350**, 140950. ISSN 0045-6535. Dostupné z: doi:10.1016/j.chemosphere.2023.140950
- [107] QIANG, Tu, Wang XIAO-RONG, Tian LI-QING a Dai LE-MEI. Bioaccumulation of the rare earth elements lanthanum, gadolinium and yttrium in carp (*Cyprinus carpio*). *Environmental Pollution* [online]. 1994, **85**, 345–350. Dostupné z: doi:10.1016/0269-7491(94)90057-4
- [108] CHEN, Y., X. D. CAO, Y. LU a X. R. WANG. Effects of rare earth metal ions and their EDTA complexes on antioxidant enzymes of fish liver. *Bulletin of Environmental Contamination and Toxicology* [online]. 2000, **65**(3), 357–365. ISSN 0007-4861. Dostupné z: doi:10.1007/s0012800136

- [109] GWENZI, Willis, Lynda MANGORI, Concilia DANHA, Nhamo CHAUKURA, Nothando DUNJANA a Edmond SANGANYADO. Sources, behaviour, and environmental and human health risks of high-technology rare earth elements as emerging contaminants. *Science of The Total Environment* [online]. 2018, **636**, 299–313. ISSN 0048-9697. Dostupné z: doi:10.1016/j.scitotenv.2018.04.235
- [110] MESA-PÉREZ, María Aurora, Oscar DIAZ RIZO, Marie J. TAVELLA, David BAQUÉ a Jose-Miguel SANCHEZ-PEREZ. Soil-to-Plant Transfer Factors of Rare Earth Elements in Rice (*Oryza sativa* L.). *Revista Ciencias Técnicas Agropecuarias*. 2018, **27**, 2071–0054.
- [111] IMRAN, Maryam, Ai NGUYEN a Yasmina SULTANBAWA. Quantification of rare earth elements in Australian and imported rice samples from different origins using ICP-MS. *Science of The Total Environment* [online]. 2023, **895**, 164865. ISSN 0048-9697. Dostupné z: doi:10.1016/j.scitotenv.2023.164865
- [112] ŠMUC, Nastja Rogan, Tadej DOLENEC, Todor SERAFIMOVSKI, Matej DOLENEC a Petra VRHOVNIK. Geochemical characteristics of rare earth elements (REEs) in the paddy soil and rice (*Oryza sativa* L.) system of Kočani Field, Republic of Macedonia. *Geoderma* [online]. 2012, **183–184**, 1–11. ISSN 0016-7061. Dostupné z: doi:10.1016/j.geoderma.2012.03.009
- [113] DING, ShiMing, Tao LIANG, JunCai YAN, ZiLi ZHANG, ZeChun HUANG a YaNing XIE. Fractionations of rare earth elements in plants and their conceptive model. *Science in China. Series C, Life Sciences* [online]. 2007, **50**(1), 47–55. ISSN 1006-9305. Dostupné z: doi:10.1007/s11427-007-2040-7
- [114] HU, Shanling, Jun XUE, Yan LIN, Jian-Ping YU a Jianguang ZHOU. Determination of Rare Earth Elements in Navel Oranges from Different Geographical Regions of China by Inductively Coupled Plasma-Mass Spectrometry. *Analytical Letters* [online]. 2014, **47**(8), 1400–1408. ISSN 0003-2719. Dostupné z: doi:10.1080/00032719.2013.867500
- [115] ZHANG, Caiyun, Dongwu LIU, Kailun SHI, Chengkun LIU, Keliang LYU, Jie CHEN a Xue WANG. Gadolinium accumulation, distribution, chemical forms, and influence on the growth of rice seedlings. *Ecotoxicology and Environmental Safety* [online]. 2019, **179**, 265–271. ISSN 0147-6513. Dostupné z: doi:10.1016/j.ecoenv.2019.04.074
- [116] RANDHAWA, Muhammad Atif, Anwaar AHMED a Muhammad Sameem JAVED. Chapter 20 - Wheat Contaminants (Pesticides) and their Dissipation during Processing. In: Ronald Ross WATSON, Victor R. PREEDY a Sherma ZIBADI, ed. *Wheat and Rice in Disease Prevention and Health* [online]. San Diego: Academic Press, 2014 [vid. 2024-12-15], s. 263–277. ISBN 978-0-12-401716-0. Dostupné z: doi:10.1016/B978-0-12-401716-0.00020-9
- [117] ANITHA, S. a E.S. Challaraj Emmanuel P. SARANRAJ. A Study on Impact of Rare Earth Elements and Bacteria in Growth of Wheat (*Triticum aestivum*). *Journal of Ecobiotechnology* [online]. 2010 [vid. 2024-03-04]. ISSN 2077-0464. Dostupné z: <https://updatepublishing.com/journal/index.php/jebt/article/view/77>
- [118] ZHANG, S. a X. Q. SHAN. Speciation of rare earth elements in soil and accumulation by wheat with rare earth fertilizer application. *Environmental Pollution (Barking, Essex:*

- 1987) [online]. 2001, **112**(3), 395–405. ISSN 0269-7491. Dostupné z: doi:10.1016/s0269-7491(00)00143-3
- [119] ZOCHER, Anna-Lena, Dennis KRAEMER, Gila MERSCHER a Michael BAU. Distribution of major and trace elements in the bolete mushroom *Suillus luteus* and the bioavailability of rare earth elements. *Chemical Geology* [online]. 2018, **483**, 491–500. ISSN 0009-2541. Dostupné z: doi:10.1016/j.chemgeo.2018.03.019
- [120] FIKET, Željka, Gordana MEDUNIĆ, Martina FURDEK TURK, Maja IVANIĆ a Goran KNIEWALD. Influence of soil characteristics on rare earth fingerprints in mosses and mushrooms: Example of a pristine temperate rainforest (Slavonia, Croatia). *Chemosphere* [online]. 2017, **179**, 92–100. ISSN 0045-6535. Dostupné z: doi:10.1016/j.chemosphere.2017.03.089
- [121] FALANDYSZ, Jerzy, Atindra SAPKOTA, Małgorzata MĘDYK a Xinbin FENG. Rare earth elements in parasol mushroom *Macrolepiota procera*. *Food Chemistry* [online]. 2017, **221**, 24–28. ISSN 0308-8146. Dostupné z: doi:10.1016/j.foodchem.2016.10.047
- [122] FALANDYSZ, Jerzy a Jan BOROVIČKA. Macro and trace mineral constituents and radionuclides in mushrooms: health benefits and risks. *Applied Microbiology and Biotechnology* [online]. 2013, **97**(2), 477–501. ISSN 1432-0614. Dostupné z: doi:10.1007/s00253-012-4552-8
- [123] KALÁČ, Pavel. Trace element contents in European species of wild growing edible mushrooms: A review for the period 2000–2009. *Food Chemistry* [online]. 2010, **122**(1), 2–15. ISSN 0308-8146. Dostupné z: doi:10.1016/j.foodchem.2010.02.045
- [124] CARPENTER, David, Céline BOUTIN, Jane E. ALLISON, Jessica L. PARSONS a Deanna M. ELLIS. Uptake and Effects of Six Rare Earth Elements (REEs) on Selected Native and Crop Species Growing in Contaminated Soils. *PLOS ONE* [online]. 2015, **10**(6), e0129936. ISSN 1932-6203. Dostupné z: doi:10.1371/journal.pone.0129936
- [125] ZAVA, Andrea, Pedro J. SEBASTIÃO a Sofia CATARINO. Wine traceability and authenticity: approaches for geographical origin, variety and vintage assessment. *Ciência e Técnica Vitivinícola* [online]. 2020, **35**(2), 133–147. ISSN 2416-3953. Dostupné z: doi:10.1051/ctv/20203502133
- [126] GONZÁLVEZ, A., A. LLORENS, M. L. CERVERA, S. ARMENTA a M. DE LA GUARDIA. Elemental fingerprint of wines from the protected designation of origin Valencia. *Food Chemistry* [online]. 2009, **112**(1), 26–34. ISSN 0308-8146. Dostupné z: doi:10.1016/j.foodchem.2008.05.043
- [127] LIU, D., X. WANG, X. ZHANG a Z. GAO. Effects of lanthanum on growth and accumulation in roots of rice seedlings. *Plant, Soil and Environment* [online]. 2013, **59**(5), 196–200. ISSN 12141178, 18059368. Dostupné z: doi:10.17221/760/2012-PSE
- [128] D'AQUINO, Luigi, Maria Concetta DE PINTO, Luca NARDI, Massimo MORGANA a Franca TOMMASI. Effect of some light rare earth elements on seed germination, seedling growth and antioxidant metabolism in *Triticum durum*. *Chemosphere* [online]. 2009, **75**(7), 900–905. ISSN 0045-6535. Dostupné z: doi:10.1016/j.chemosphere.2009.01.026

- [129] ZHU, Weifang, Suqin XU, Pinpin SHAO, Hui ZHANG, Donseng WU, Wenjia YANG, Jia FENG a Lei FENG. Investigation on Liver Function Among Population in High Background of Rare Earth Area in South China. *Biological Trace Element Research* [online]. 2005, **104**(1), 001–008. ISSN 0163-4984. Dostupné z: doi:10.1385/BTER:104:1:001
- [130] SABBIONI, E., R. PIETRA, P. GAGLIONE, G. VOCATURO, F. COLOMBO, M. ZANONI a F. RODI. Long-term occupational risk of rare-earth pneumoconiosis A case report as investigated by neutron activation analysis. *Science of The Total Environment* [online]. 1982, **26**(1), 19–32. ISSN 0048-9697. Dostupné z: doi:10.1016/0048-9697(82)90093-6
- [131] *OptiMass 9500 – GBC* [online]. [vid. 2024-09-09]. Dostupné z: <https://www.gbcsoci.com/product/optimass-9500/>
- [132] SVÍZELOVÁ, Monika. *Multiprvková analýza kostí metodou oa-TOF-ICP-MS*. Pardubice, 2018, 82 s, 2018. Diplomová práce. Univerzita Pardubice, Fakulta chemicko-technologická. Vedoucí práce Ing. Lenka Husáková, Ph.D.
- [133] MIŠÍKOVÁ, Frederika. *Prvková analýza vína a transport živin a těžkých kovů z půdy do vinné révy*. Pardubice, 2020. 103 s, 2020. Diplomová práce. Univerzita Pardubice, Fakulta chemicko-technologická. Vedoucí práce doc. Ing. Anna Krejčová, Ph.D.
- [134] *Integra 6000 – GBC* [online]. [vid. 2024-09-11]. Dostupné z: <https://www.gbcsoci.com/product/integra-6000/>
- [135] speedwave XPERT and XTRACT – The professional. <https://www.berghof-instruments.com/en/products/speedwave-xpert/> [online]. [vid. 2024-09-11]. Dostupné z: <https://www.berghof-instruments.com/en/products/speedwave-xpert/>
- [136] ISO 8692:2012 Water quality — Fresh water algal growth inhibition test with unicellular green algae. *ISO* [online]. 2012 [vid. 2024-11-17]. Dostupné z: <https://www.iso.org/standard/54150.html>
- [137] SICILIANO, Antonietta, Marco GUIDA, Sara SERAFINI, Maria MICILLO, Emilia GALDIERO, Simona CARFAGNA, Giovanna SALBITANI, Franca TOMMASI, Giusy LOFRANO, Edith Guadalupe PADILLA SUAREZ, Isidora GJATA, Antonios Apostolos BROUZOTIS, Marco TRIFUOGGI, Renato LIGUORI, Marco RACE, Massimiliano FABBRICINO a Giovanni LIBRALATO. Long-term multi-endpoint exposure of the microalga *Raphidocelis subcapitata* to lanthanum and cerium. *Science of The Total Environment* [online]. 2021, **790**, 148229. ISSN 0048-9697. Dostupné z: doi:10.1016/j.scitotenv.2021.148229
- [138] RAMARAJ, R., Y. UNPAPROM a N. DUSSADEE. Cultivation of Green Microalga, *Chlorella vulgaris* for Biogas Purification. In: [online]. 2016 [vid. 2024-11-17]. Dostupné z: <https://www.semanticscholar.org/paper/Cultivation-of-Green-Microalga%2C-Chlorella-vulgaris-Ramaraj-Unpaprom/4d2a82ba04efaa52226c67e8d9798997a3ba0b1c>
- [139] NIES collection MICROBIAL CULTURE COLLECTION | National Institute for Environmental Studies. *NIES collection CULTURE COLLECTION | National Institute for Environmental Studies* [online]. [vid. 2024-11-17]. Dostupné z: <https://mcc.nies.go.jp/strainList.do?strainId=26>

- [140] SPALLA, S., C. BAFFI, C. BARBANTE, C. TURETTA, G. COZZI, G. M. BEONE a M. BETTINELLI. Determination of rare earth elements in tomato plants by inductively coupled plasma mass spectrometry techniques. *Rapid communications in mass spectrometry: RCM* [online]. 2009, **23**(20), 3285–3292. ISSN 1097-0231. Dostupné z: doi:10.1002/rcm.4244
- [141] JOEBSTL, D., D. BANDONIENE, T. MEISEL a S. CHATZISTATHIS. Identification of the geographical origin of pumpkin seed oil by the use of rare earth elements and discriminant analysis. *Food Chemistry* [online]. 2010, **123**(4), 1303–1309. ISSN 0308-8146. Dostupné z: doi:10.1016/j.foodchem.2010.06.009
- [142] CATARINO, Sofia, Trancoso I.M, Manuel MADEIRA, Fernando MONTEIRO, Raul SOUSA a António CURVELO-GARCIA. Rare earths data for geographical origin assignment of wine: a Portuguese case study. *Bulletin de l'OIV*,. 2011, **84**, 223–246.
- [143] LI, Yan, Jia-lin YANG a Yan JIANG. Trace rare earth element detection in food and agricultural products based on flow injection walnut shell packed microcolumn preconcentration coupled with inductively coupled plasma mass spectrometry. *Journal of Agricultural and Food Chemistry* [online]. 2012, **60**(12), 3033–3041. ISSN 1520-5118. Dostupné z: doi:10.1021/jf2049646
- [144] PIPER, David a Michael BAU. Normalized Rare Earth Elements in Water, Sediments, and Wine: Identifying Sources and Environmental Redox Conditions. *American Journal of Analytical Chemistry* [online]. 2013, **04**, 69–83. Dostupné z: doi:10.4236/ajac.2013.410A1009
- [145] BOROVIČKA, Jan, Jaroslava KUBROVÁ, Jan ROHOVEC, Zdeněk ŘANDA a Colin E. DUNN. Uranium, thorium and rare earth elements in macrofungi: what are the genuine concentrations? *BioMetals* [online]. 2011, **24**(5), 837–845. ISSN 1572-8773. Dostupné z: doi:10.1007/s10534-011-9435-4
- [146] BANDONIENE, Donata, Thomas MEISEL, Alessandra RACHETTI a Christoph WALKNER. A tool to assure the geographical origin of local food products (glasshouse tomatoes) using labeling with rare earth elements. *Journal of the Science of Food and Agriculture* [online]. 2018, **98**(12), 4769–4777. ISSN 1097-0010. Dostupné z: doi:10.1002/jsfa.9124
- [147] Spotřeba potravin - 2022. *Produkty* [online]. [vid. 2024-09-13]. Dostupné z: <https://csu.gov.cz/produkty/spotreba-potravin-2022>
- [148] CATARINO, Sofia, Manuel MADEIRA, Fernando MONTEIRO, Ilda CALDEIRA, Raúl BRUNO DE SOUSA a António CURVELO-GARCIA. Mineral Composition through Soil-Wine System of Portuguese Vineyards and Its Potential for Wine Traceability. *Beverages* [online]. 2018, **4**(4), 85. ISSN 2306-5710. Dostupné z: doi:10.3390/beverages4040085
- [149] *Commission Regulation (EU) 2023/915 of 25 April 2023 on maximum levels for certain contaminants in food and repealing Regulation (EC) No 1881/2006 (Text with EEA relevance)* [online]. 25. duben 2023 [vid. 2024-11-29]. Dostupné z: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/915/oj/eng>. Legislative Body: COM, SANTE

- [150] PROGRAM, Human Foods. Environmental Contaminants in Food. *FDA.gov* [online]. 9. září 2024 [vid. 2024-11-29]. Dostupné z: <https://www.fda.gov/food/chemical-contaminants-pesticides/environmental-contaminants-food>
- [151] MIHAJLOVIC, Julia a Jörg RINKLEBE. Rare earth elements in German soils - A review. *Chemosphere* [online]. 2018, **205**, 514–523. ISSN 0045-6535. Dostupné z: [doi:10.1016/j.chemosphere.2018.04.059](https://doi.org/10.1016/j.chemosphere.2018.04.059)
- [152] SICILIANO, Antonietta, Marco GUIDA, Giovanni PAGANO, Marco TRIFUOGGI, Franca TOMMASI, Giusy LOFRANO, Edith Guadalupe PADILLA SUAREZ, Isidora GJATA, Antonios Apostolos BROUZIOTIS, Renato LIGUORI a Giovanni LIBRALATO. Cerium, gadolinium, lanthanum, and neodymium effects in simplified acid mine discharges to *Raphidocelis subcapitata*, *Lepidium sativum*, and *Vicia faba*. *Science of The Total Environment* [online]. 2021, **787**, 147527. ISSN 0048-9697. Dostupné z: [doi:10.1016/j.scitotenv.2021.147527](https://doi.org/10.1016/j.scitotenv.2021.147527)

PŘÍLOHY

Příloha A Seznam vzorků pevných potravin (mouka, rýže, mrkev) a jejich podrobné specifikace

Příloha B Seznam vzorků kapalných potravin (víno) a jejich podrobné specifikace

Příloha C Koncentrace měřených prvků vzácných zemin (REE), hodnoty gadoliniové anomálie (Gd_{anom}) a koncentrace antropogenního gadolinia (Gd_{ant}) pro všechny typy vzorků potravin (víno v $ng\ L^{-1}$) a obsah sušiny ve vzorcích mrkve

Příloha D Seznam všech publikovaných prací, včetně přednášek a posterů prezentovaných na vědeckých konferencích

Příloha A Seznam vzorků pevných potravin (mouka, rýže, mrkev) a jejich podrobné specifikace

Č.	Vzorek	Obchodní značka	Název potraviny	Původ	Původní množství	Speciální označení
1	MP 1	Babiččina volba	Mouka polohrubá pšeničná	Litoměřice, ČR	1 kg	ano
2	MP 2	Belbake	Pšeničná mouka hladká světlá	ČR	1 kg	-
3	MP 3	Penny	Polohrubá mouka pšeničná	ČR	1 kg	Česká potravina
4	MP 4	Penny	Hladká mouka pšeničná	ČR	1 kg	Česká potravina
5	MP 5	Verso natura Conad	Farina di Grano Tenero Tipo 00 Biologica	Itálie	1 kg	BIO
6	MP 6	Babiččina volba	Hladká múka na kysnuté cesto pšeničná	Kyjov, ČR	1 kg	-
7	MP 7	Babiččina volba	Múka polohrubá pšeničná výberová	ČR	1 kg	-
8	MP 8	Babiččina volba	Múka pšeničná hrubá	ČR	1 kg	-
9	MP 9	Babiččina volba	Múka hladká pšeničná speciál 00 extra	Kyjov, ČR	1 kg	-
10	MP 10	Pernerka	Pšeničná hladká	Svijany, ČR	1 kg	Regionální produkt, Český ráj
11	MP 11	Coop Jednota	Múka pšeničná hrubá	SR	1 kg	-
12	MP 12	Babiččina volba	Hladká múka na kysnuté cesto pšeničná	Kyjov, ČR	1 kg	-
13	MP 13	Coop Jednota	Pšeničná polohrubá výberová	SR	1 kg	-
14	MP 14	Mlyn Pohronský Ruskov a.s.	Pšeničná múka hladká speciál 00 extra	Pohronský Ruskov, SR	1 kg	-
15	MP 15	Penam	Pšeničná múka hladká T 650	SR	1 kg	-
16	MP 16	Mlýnárov výber	Pšeničná múka hrubá	Pohronský Ruskov, SR	1 kg	-
17	MP 17	Předměřická	Mouka pšeničná světlá hladká	Předměřice nad Labem, ČR	1 kg	KLASA
18	MP 18	Ramill	Hladká pšeničná mouka – světlá	ČR	1 kg	-
19	MP 19	Babiččina volba	Mouka polohrubá pšeničná	Kyjov, ČR	1 kg	KLASA
20	MP 20	VITAFLÓRA	Pšeničná mouka Hladká speciál 00 Extra	Kolárovo, SR	1 kg	-
21	MP 21	Pernerka	Bio pšeničná celozrnná hladká	Svijany, ČR	1 kg	BIO, Regionální produkt, Český ráj

Č.	Vzorek	Obchodní značka	Název potraviny	Původ	Původní množství	Speciální označení
22	MP 22	Penam	Mouka pšeničná polohrubá	ČR	1 kg	KLASA, Český výrobek garantováno PK ČR
23	MP 23	Penam	Mouka pšeničná hladká	ČR	1 kg	KLASA, Český výrobek garantováno PK ČR
24	MP 24	dmBIO	Weizen Mehl type 405	Německo	1 kg	BIO
25	MP 25	Penam	Mouka pšeničná hladká	Znojmo, ČR	1 kg	-
26	MP 26	Penam	Mouka pšeničná polohrubá	Znojmo, ČR	1 kg	-
27	MP 27	Penam	Mouka pšeničná hrubá	Znojmo, ČR	1 kg	-
28	MP 28	Mlýn Janderov, spol. s.r.o.	Pšeničná mouka hladká chlebová	Janderov, ČR	3 kg	-
29	MP 29	Babiččina volba	Mouka hladká pšeničná světlá 00 extra	Kyjov, ČR	1 kg	KLASA
30	MP 30	Babiččina volba	Mouka hladká pšeničná světlá 00 extra	Kyjov, ČR	2 kg	KLASA
31	MP 31	Mlynářův výběr	Pšeničná mouka polohrubá	Pohronský Ruskov, SR	1 kg	-
32	MP 32	K-Classic	Pšeničná mouka polohrubá výběrová	Kolárovo, SR	1 kg	-
33	MP 33	K-Classic	Pšeničná mouka hrubá Zlatý klas	Kolárovo, SR	1 kg	-
34	MP 34	K-Classic	Pšeničná mouka hladká	Slatinice, ČR	1 kg	-
35	MP 35	Ramill	Pšeničná mouka hladká světlá speciál 00 extra	Litoměřice, ČR	1 kg	-
36	MP 36	Clever	Pšeničná mouka polohrubá výběrová T400	ČR	1 kg	-
37	MP 37	My price	Polohrubá pšeničná mouka	Znojmo, ČR	1 kg	-
38	MP 38	Předměřická	Mouka pšeničná hrubá	Předměřice nad Labem, ČR	1 kg	Česká potravina, KLASA
39	MP 39	Předměřická	Mouka pšeničná polohrubá	Předměřice nad Labem, ČR	1 kg	Česká potravina, KLASA
40	MP 40	Belbake	Mouka pšeničná hladká	ČR	1 kg	-
41	MP 41	Babiččina volba	Hladká mouka pšeničná chlebová	Kyjov, ČR	1 kg	-
42	MP 42	Penny	Hrubá mouka pšeničná	ČR	1 kg	Česká potravina
43	MP 43	Předměřická	Mouka pšeničná světlá hladká	Předměřice nad Labem, ČR	1 kg	Česká potravina, KLASA
44	MP 44	Tesco	Mouka polohrubá pšeničná	ČR	1 kg	-
45	MP 45	Belbake	Pšeničná mouka hladká světlá	ČR	1 kg	-

Č.	Vzorek	Obchodní značka	Název potraviny	Původ	Původní množství	Speciální označení
46	MP 46	Tesco	Mouka polohrubá pšeničná	ČR	1 kg	-
47	MP 47	Albert	Hladká mouka pšeničná	ČR	1 kg	-
48	MP 48	Clever	Pšeničná polohrubá mouka	ČR	1 kg	Česká potravina
49	MP 49	Babiččina volba	Mouka hladká pšeničná světlá 00 extra	Litoměřice, ČR	1 kg	KLASA
50	MP 50	CBA	Pšeničná mouka polohrubá výběrová	ČR	1 kg	-
51	MP 51	Aviv	Matzo meal (Macesová moučka košer na Pesach)	Izrael	454 g	košer
52	MP 52	-	Mouka hladká speciál 00 extra	ČR	1 kg	-
53	MP 53	K-Classic	Pšeničná mouka polohrubá	ČR	1 kg	-
54	MP 54	Babiččina volba	Mouka hladká pšeničná světlá 00 extra	Litoměřice, ČR	1 kg	KLASA
55	MP 55	Clever	Pšeničná mouka hladká	ČR	1 kg	-
56	MP 56	Ramill	Hladká	Litoměřice, ČR	1 kg	-
57	MP 57	Ramill	Polohrubá	Litoměřice, ČR	1 kg	-
58	MP 58	Ramill	Hrubá pšeničná mouka	Litoměřice, ČR	1 kg	-
59	MP 59	Babiččina volba	Mouka polohrubá pšeničná	Kyjov, ČR	1 kg	KLASA
60	MP 60	Penny	Hladká mouka pšeničná	ČR	1 kg	Česká potravina
61	MP 61	Vitaflóra	Pšeničná múka polohrubá výberová	Kolárovo, SR	1 kg	-
62	MP 62	Mlyn Pohronský Ruskov a.s.	Pšeničná múka hladká speciál 00 extra	Pohronský Ruskov, SR	1 kg	-
63	MP 63	Mlyn Pohronský Ruskov a.s.	Pšeničná múka hrubá	Pohronský Ruskov, SR	1 kg	-
64	MP 64	Pernerka	Pšeničná polohrubá	Svijany, ČR	1 kg	Regionální produkt, Český ráj
65	MP 65	K-Classic	Pšeničná mouka polohrubá výběrová	ČR	1 kg	-
66	MP 66	Ramill	Pšeničná mouka hladká světlá speciál 00 extra	Litoměřice, ČR	1 kg	-
67	MP 67	Babiččina volba	Mouka polohrubá pšeničná	Kyjov, ČR	2 kg	KLASA
68	MP 68	Babiččina volba	Mouka polohrubá pšeničná	Kyjov, ČR	2 kg	KLASA
69	MP 69	Babiččina volba	Mouka hladká pšeničná světlá 00 extra	Kyjov, ČR	2 kg	KLASA

Č.	Vzorek	Obchodní značka	Název potraviny	Původ	Původní množství	Speciální označení
70	MP 70	Vitaflóra	Pšeničná mouka hladká speciál 00 Extra	Kolárovo, SR	1 kg	-
71	MP 71	Karlova koruna	Mouka hladká pšeničná	ČR	1 kg	Česká potravina
72	MP 72	Mlýn Havlíčkův Brod	Pšeničná mouka polohrubá	Havlíčkův Brod, ČR	1 kg	KLASA
73	MP 73	K-Classic	Pšeničná mouka polohrubá	ČR	1 kg	-
74	MP 74	Penny	Hladká mouka pšeničná	ČR	1 kg	Česká potravina
75	MP 75	Penny	Hrubá mouka pšeničná	ČR	1 kg	Česká potravina
76	MP 76	Tesco	Mouka hladká pšeničná	ČR	1 kg	-
77	MP 77	Mlýn Havlíčkův Brod	Pšeničná mouka hrubá	Havlíčkův Brod, ČR	1 kg	KLASA
78	MP 78	Penny	Hladká mouka pšeničná	ČR	1 kg	Česká potravina
79	MP 79	Mlýn Havlíčkův Brod	Pšeničná mouka polohrubá	Havlíčkův Brod, ČR	1 kg	KLASA
80	MP 80	Mlýn Havlíčkův Brod	Pšeničná mouka hladká	Havlíčkův Brod, ČR	1 kg	KLASA
81	MP 81	Mlýn Havlíčkův Brod	Pšeničná mouka hrubá	Havlíčkův Brod, ČR	1 kg	KLASA
82	MP 82	Pernerka	Pšeničná hladká	Svijany, ČR	1 kg	Regionální produkt, Český ráj
83	MS 1	Pernerka	Bio špaldová hladká	Svijany, ČR	1 kg	BIO, Regionální produkt, Český ráj
84	MS 2	Belbake	Špaldová mouka celozrnná	ČR	1 kg	-
85	MS 3	Pernerka	Bio špaldová celozrnná hladká	Svijany, ČR	1 kg	BIO, Regionální produkt, Český ráj
86	MS 4	Pernerka	Špaldová mouka polohrubá	Svijany, ČR	1 kg	Regionální produkt, Český ráj
87	MS 5	Pernerka	Bio špaldová celozrnná hladká	Svijany, ČR	1 kg	BIO, Regionální produkt, Český ráj
88	MS 6	Pernerka	Bio špaldová hladká	Svijany, ČR	1 kg	BIO, Regionální produkt, Český ráj
89	MS 7	Belbake	Špaldová mouka hladká	ČR	1 kg	-
90	MS 8	Pernerka	Bio špaldová hladká	Svijany, ČR	1 kg	BIO, Regionální produkt, Český ráj
91	MS 9	Pernerka	Špaldová celozrnná hladká	Svijany, ČR	1 kg	Regionální produkt, Český ráj
92	MS 10	Pernerka	Špaldová hladká	Svijany, ČR	1 kg	Regionální produkt, Český ráj
93	MS 11	Pernerka	Špaldová celozrnná hladká	Svijany, ČR	1 kg	Regionální produkt, Český ráj
94	MS 12	dmBIO	BIO mouka špaldová typ 630	EU	1 kg	BIO

Č.	Vzorek	Obchodní značka	Název potraviny	Původ	Původní množství	Speciální označení
95	MS 13	Belbake	Špaldová mouka hladká	ČR	1 kg	-
96	MS 14	Mlyn - PD Sokolce	100 % špaldová múka hladká biela	Sokolice, SR	1 kg	ISK Slovakia
97	MS 15	Belbake	Špaldová mouka celozrnná	ČR	1 kg	-
98	MS 16	Pernerka	Špaldová hladká	Svijany, ČR	1 kg	Regionální produkt, Český ráj
99	MS 17	Pernerka	Bio špaldová celozrnná hladká	Svijany, ČR	1 kg	BIO, Regionální produkt, Český ráj
100	MS 18	Pernerka	Bio špaldová celozrnná hladká	Svijany, ČR	1 kg	BIO, Regionální produkt, Český ráj
101	MZ 1	Předměřická	Mouka žitná tmavá chlebová	Předměřice nad Labem, ČR	1 kg	Český výrobek garantováno PK ČR
102	MZ 2	Pernerka	Žitná celozrnná hladká	Svijany, ČR	1 kg	Regionální produkt, Český ráj
103	MZ 3	Babiččina volba	Mouka žitná hladká tmavá	Kyjov, ČR	1 kg	-
104	MZ 4	Pernerka	Žitná celozrnná hladká	Svijany, ČR	1 kg	Regionální produkt, Český ráj
105	MZ 5	Nature's Promise Bio	Mouka žitná celozrnná	EU	1 kg	BIO
106	MZ 6	Pernerka	Žitná celozrnná hladká	Svijany, ČR	1 kg	Regionální produkt, Český ráj
107	MZ 7	Babiččina volba	Mouka žitná hladká tmavá	Kyjov, ČR	1 kg	-
108	MZ 8	Pernerka	Žitná celozrnná hladká	Svijany, ČR	1 kg	Regionální produkt, Český ráj
109	MZ 9	Předměřická	Mouka žitná tmavá chlebová	Předměřice nad Labem, ČR	1 kg	Český výrobek garantováno PK ČR
110	MZ 10	Babiččina volba	Hladká mouka žitná chlebová	Kyjov, ČR	1 kg	-
111	MZ 11	Pernerka	Žitná celozrnná hladká	Svijany, ČR	1 kg	Regionální produkt, Český ráj
112	MZ 12	Předměřická	Mouka žitná celozrnná	Předměřice nad Labem, ČR	1 kg	-
113	MZ 13	Babiččina volba	Hladká mouka žitná chlebová	Kyjov, ČR	1 kg	-
114	MZ 14	Mlyn Trenčan	Ražná múka chlebová 7 930	Trenčianská Turná, SR	1 kg	Značka kvality
115	MZ 15	Pernerka	Žitná celozrnná hladká	Svijany, ČR	1 kg	Regionální produkt, Český ráj
116	MZ 16	Pernerka	Žitná celozrnná hladká	Svijany, ČR	1 kg	Regionální produkt, Český ráj
117	MZ 17	Mlýn Havlíčkův Brod	Mouka hladká žitná tmavá chlebová	Havlíčkův Brod, ČR	1 kg	KLASA
118	MZ 18	Vítaflóra	Celozrnná ražná múka	Kolárovo, SR	750 g	-
119	MZ 19	Babiččina volba	Mouka žitná hladká tmavá	Kyjov, ČR	1 kg	-

Č.	Vzorek	Obchodní značka	Název potraviny	Původ	Původní množství	Speciální označení
120	MZ 20	Pernerka	Bio žitná celozrnná hladká	Svijany, ČR	1 kg	BIO, Regionální produkt, Český ráj
121	R 1	noname	noname	-	-	-
122	R 2	Golden Sun	Dlouhozrnná rýže, loupaná	Guyana	1 kg	-
123	R 3	Golden Sun	Basmati rice	Pákistán	500 g	-
124	R 4	arax	Rýže na Risotto	Itálie	500 g	-
125	R 5	dmBio	Milchreis	Itálie	500 g	BIO
126	R 6	Golden Sun	Rýže Basmati dlouhozrnná, loupaná	Pákistán	4,5 kg	-
127	R 7	BioGourmet	Natureis	Itálie	500 g	BIO
128	R 8	Campanini	Riso arborio	Itálie	5 kg	-
129	R 9	Metro chef	Italian arborio rice	Itálie	5 kg	-
130	R 10	Coop Jednota	Ryža lúpaná guľatozrnná	Čína	1 kg	-
131	R 11	BASK	Rýže loupaná dlouhozrnná	neuvedeno	1 kg	-
132	R 12	Extrudo	Rýžová mouka jednodruhová	neuvedeno	400 g	-
133	R 13	Lagris	Rýže parboiled	Myanmar	500 g	-
134	R 14	Menu gold	Rýže loupaná	Myanmar	1 kg	Český výrobek
135	R 15	Giana	Rýže jasmínová	Thajsko/ Vietnam/ Kambodža/ Myanmar	5 kg	-
136	R 16	-	Rýže Arborio	-	-	-
137	R 17	-	Rýže Nature	-	-	-
138	R 18	-	Rýže Jasmínová	-	-	-
139	R 19	Nature's Promise BIO	Rýže basmati bílá	Mimo EU	500 g	BIO
140	R 20	Lagris	Rýže natural	Itálie	500 g	-
141	R 21	THAI LY	Lepkávná hnědá rýže	Vietnam	1 kg	-
142	R 22	Fine Life	Rýže jasmínová	Thajsko/ Vietnam/ Laos / Kambodža/	500 g	-
143	R 23	Penny	Rýže loupaná dlouhozrnná	Polsko	1 kg	-
144	R 24	Lagris	Rýže dlouhozrnná parboiled	Myanmar	1 kg	-
145	R 25	ESSA	Rýže dlouhozrnná	Myanmar	1 kg	-

Č.	Vzorek	Obchodní značka	Název potraviny	Původ	Původní množství	Speciální označení
146	R 26	Menu Gold	Rýže loupaná střednězrná	Myanmar	1 kg	Český výrobek
147	R 27	Vitana	Rýže parboiled ve varných sáčcích	-	4 x 100 g	-
148	R 28	arax	Basmati rýže	Pákistán	500 g	-
149	R 29	Golden Sun	Long Grain Parboiled Rice	Myanmar	1 kg	-
150	R 30	Vitasia	Sushi Rice	Itálie	500 g	-
151	R 31	ASIA flavours	Sticky rice	Vietnam	500 g	-
152	R 32	ASIA flavours	Ryz do sushi	Vietnam	500 g	-
153	R 33	Scotti	Risotto rýže	Itálie	1 kg	-
154	R 34	Golden Sun	Long Grain Rice	Myanmar	1 kg	-
155	R 35	Menu Gold	Rýže parboiled	Guyana	1 kg	Český výrobek
156	R 36	Lagris	Rýže parboiled	Myanmar	8 x 120 g	KLASA
157	R 37	White elephant	Thajská jasmínová rýže	Thajsko	1 kg	-
158	R 38	Golden Sun	Basmati rice	Pákistán	500 g	-
159	R 39	Menu Golg	Rýže jasmínová	Kambodža	1 kg	Český výrobek
160	R 40	Vitana	Rýže parboiled	-	4 x 100 g	-
161	R 41	Penny	Dlouhozrná rýže parboiled	Polsko	1 kg	-
162	R 42	ITA-SAN	Sushi Rice	Itálie	500 g	-
163	R 43	Clever	Rýže loupaná	-	4 x 100 g	-
164	R 44	BASK	Ryža lúpaná guľatozrná	-	1 kg	-
165	R 45	Vitasia	Sushi Rice	Itálie	500 g	-
166	R 46	Vitasia	Basmati rýže Indian style	Indie	3 kg	-
167	R 47	Golden Sun	Long Grain Rice	Myanmar	1 kg	-
168	R 48	Grizly	Rýže Basmati parboiled	Pakistán	1 kg	-
169	R 49	Italiamo	Riso arborio	Itálie	1 kg	-
170	R 50	Golden Sun	Basmati rice	Pákistán	4,5 kg	-
171	R 51	Billa	Long grain rice	-	1 kg	-
172	R 52	Giana	Rýže dlouhozrná parboiled	Thajsko	1 kg	-
173	R 53	K-Classic	Round grain rice	-	1 kg	-

Č.	Vzorek	Obchodní značka	Název potraviny	Původ	Původní množství	Speciální označení
174	R 54	Vitana	Parboiled rýže	-	1 kg	-
175	R 55	Arax	Rýže parboiled	Myanmar	5 kg	-
176	R 56	Golden Sun	Basmati rice	Pákistán	500 g	-
177	R 57	Penny	Rýže dlouhozrná loupaná	Polsko	1 kg	-
178	R 58	SOS	Jasmine – dlhozrná ryža bielená	Vietnam	1 kg	-
179	R 59	BASK	Ryža lúpaná guľatozrná	-	1 kg	-
180	R 60	Menu Gold	Ryže basmati	Pákistán	2 kg	Český výrobek
181	R 61	Varoma	Rýže parboiled	-	4 x 120 g	-
182	R 62	Penny	Rýže dlouhozrná loupaná	-	1 kg	-
183	R 63	Varoma	Rýže dlouhozrná	-	4 x 100 g	-
184	R 64	Varoma	Rýže dlouhozrná	-	4 x 100 g	-
185	R 65	Albert Excellent everyday special	Jasmínová rýže	Thajsko	500 g	-
186	Mr 1	-	Mrkev	ČR	Na váhu	-
187	Mr 2	-	Mrkev	ČR	Na váhu	-
188	Mr 3	Wentink Groenten	Mrkev praná (Class I)	Holandsko	1 kg	-
189	Mr 4	-	Mrkev	Valašské Meziříčí, ČR	-	-
190	Mr 5	Lidl stánek	Polévková směs	ČR	-	-
191	Mr 6	-	Mrkev	ČR	Na váhu	-
192	Mr 7	-	Mrkva	SR	Na váhu	-
193	Mr 8	-	Mrkev	Turčianske Kľačany, SR	-	-
194	Mr 9	Zeleninárská s.r.o.	Mrkva	Králová při Senci, SR	3 kg	-
195	Mr 10	-	Mrkev	Martin, SR	-	-
196	Mr 11	-	Mrkva	SR	Na váhu	-
197	Mr 12	K Jarmark	Karotka	Hradec Králové, ČR	1 kg	Česká potravina
198	Mr 13	Hanka Mochov	Karotka praná	ČR	1 kg	Česká potravina
199	Mr 14	Hanka Mochov	Karotka praná	ČR	1 kg	Česká potravina
200	Mr 15	-	Mrkev volná	ČR	Na váhu	-
201	Mr 16	Albertova tržnice	Mrkev	ČR	1 kg	Česká potravina

Č.	Vzorek	Obchodní značka	Název potraviny	Původ	Původní množství	Speciální označení
202	Mr 17	-	Mrkev balená	ČR	1 kg	-
203	Mr 18	-	Mrkev nová sklizeň, I. jakost	Itálie	1 kg	-
204	Mr 19	Bakker s.r.o.	Mrkev	ČR	1 kg	Česká potravina
205	Mr 20	-	Mrkev volná	ČR	Na váhu	-
206	Mr 21	Družstvo BRAMKO CZ	Mrkev balená	ČR	1 kg	-
207	Mr 22	-	Mrkev	Holice, ČR	-	-
208	Mr 23	Agrico Bohemia a partneři, družstvo	Mrkev	ČR	1 kg	-
209	Mr 24	-	Karotka volně	ČR	Na váhu	-
210	Mr 25	-	Mrkev	ČR	Na váhu	-
211	Mr 26	-	Mrkev žlutá	ČR	Na váhu	-
212	Mr 27	-	Mrkev fialová	ČR	Na váhu	-
213	Mr 28	Clever	Mrkev z Piletic	Hradec Králové, ČR	1 kg	-
214	Mr 29	-	Mrkev	Mělice, ČR	Ze zahrádky	-
215	Mr 30	-	Mrkev	ČR	Na váhu	-
216	Mr 31	P+P s.r.o.	Mrkev volná	ČR	15 kg	-
217	Mr 32	-	Mrkva	SR	Na váhu	-
218	Mr 33	RuCOLA SP Z.O.O.	Marchew luz	Polsko	10 kg	-
219	Mr 34	-	Marchew	Polsko	Na váhu	-
220	Mr 35	Nature's promise	Bio karotka	Itálie	750 g	BIO
221	Mr 36	Brop s.r.o.	Mrkev volná	SR	15 kg	-
222	MR 37	Tesco	BIO mrkev	Itálie	500 g	BIO Organic
223	Mr 38	Bramko Semice	Mrkev baby sladká	ČR	1 kg	-
224	Mr 39	-	Mrkev – Svazek s natí	Itálie	Svazek	-
225	Mr 40	Tirapelle G.& D. s.r.l.	Mrkev Nová sklizeň	Itálie	1 kg	-

BIO – biopotravina, **ČR** – Česká republika, **EU** – Evropská unie, **ISK Slovakia** – Značka kvality, **MP** – mouka pšeničná, **Mr** – mrkev, **MS** – mouka špaldová, **MZ** – mouka žitná, **PK ČR** – Potravinářská komora České republiky, **R** – rýže, **SR** – Slovenská republika

Příloha B Seznam vzorků kapalných potravin (víno) a jejich podrobné specifikace

Číslo	Vzorek	Odrůda	Vinařství	Ročník	Původ
1	VB 1	Ryzlink vlašský	Vinařství Lůbalovi	2017	ČR – Morava
2	VB 2	Ryzlink vlašský	Vinařství Jaroslav Pavka	2017	ČR – Morava
3	VB 3	Ryzlink vlašský	Vinařství Na Soutoku Karel Průša	2016	ČR – Morava
4	VB 4	Veltlínské zelené	Vinařství Na Soutoku Karel Průša	2017	ČR – Morava
5	VB 5	Müller Thurgau	Vinařství Petr Bunža	2017	ČR – Morava
6	VB 6	Chardonnay	Tanzberg Mikulov	2015	ČR – Morava
7	VB 7	Chardonnay	Polivka winery	2016	ČR – Morava
8	VB 8	Chardonnay	BMVinařství	2017	ČR – Morava
9	VB 9	Chardonnay	Cramele Recas	2015	Rumunsko
10	VB 10	Ryzlink rýnský	Vinařství Žáček	2016	ČR – Čechy
11	VB 11	Sauvignon	Vinařství Na Soutoku Karel Průša	2017	ČR – Morava
12	VB 12	Savilon	Vinařství Štěpán Maňák	2017	ČR – Morava
13	VB 13	Tramín červený	Fedor Malik	2016	Slovensko
14	VB 14	Cuvée	Vinné sklepy Skalák	2017	ČR – Morava
15	VB 15	Cuvée	Vignobles	2013	Maďarsko
16	VB 16	-	Vinařství Maňák	2017	ČR – Morava
17	VB 17	Veltlínské zelené	Vinařství Málek	2017	ČR – Morava
18	VB 18	Veltlínské zelené	Vinařství Petr Bunža	2017	ČR – Morava
19	VB 19	Veltlínské zelené	Vinařství Kolby	2017	ČR – Morava
20	VB 20	Sylvánské zelené	Vinařství Popelka	2017	ČR – Morava
21	VB 21	Sylvánské zelené	RB Harmonia Vini s.r.o.	2016	ČR – Čechy
22	VB 22	Neuburské	Vinařství Jaroslav Pavka	2017	ČR – Morava
23	VB 23	Chardonnay	Vinařství Hanuš	2017	ČR – Morava
24	VB 24	Chardonnay	Vinařství Rochůz	2017	ČR – Morava
25	VB 25	Rulandské šedé	BMVinařství	2017	ČR – Morava
26	VB 26	-	-	-	-
27	VB 27	Ryzlink rýnský	Vinařství Rochůz	2017	ČR – Morava
28	VB 28	Ryzlink rýnský	Vinařství Rochůz	2017	ČR – Morava

Číslo	Vzorek	Odrůda	Vinařství	Ročník	Původ
29	VB 29	Ryzlink rýnský	Vinařství Konečný	2016	ČR – Morava
30	VB 30	Veritas	Vinařství Agrolip	2017	ČR – Morava
31	VB 31	Muškat moravský	Vinařství Hanuš	2017	ČR – Morava
32	VB 32	Muškat moravský	Vinařství Konečný	2017	ČR – Morava
33	VB 33	Tramín červený	Vinařství Jaroslav Pavka	2017	ČR – Morava
34	VB 34	Tramín červený	Vignobles	2016	Maďarsko
35	VB 35	Frankovka	Vinařství Agrolip	2017	ČR – Morava
36	VB 36	-	Cramele Recas	2017	Rumunsko
37	VB 37	Sylvánské zelené	Vinařství Hanuš	2017	ČR – Morava
38	VB 38	Muškat moravský	Vinařství Žerotín	2017	ČR – Morava
39	VB 39	Rulandské modré	Víno Hruška	2017	ČR – Morava
40	VB 40	Veltlínské zelené	Víno Homola	2017	ČR – Morava
41	VB 41	Veltlínské zelené	Vinařství Zbyněk Osička	2017	ČR – Morava
42	VB 42	Chardonnay	Vinařství Zbyněk Osička	2017	ČR – Morava
43	VB 43	Rulandské šedé	Víno Homola	2017	ČR – Morava
44	VB 44	Rulandské bílé	Víno Homola	2017	ČR – Morava
45	VB 45	Chardonnay	Víno Homola	2017	ČR – Morava
46	VB 46	-	-	-	-
47	VB 47	-	-	-	-
48	VB 48	Rulandské šedé	Vinařství Kněží hora	2017	ČR – Morava
49	VB 49	Chardonnay	Vinařství Žerotín	2015	ČR – Morava
50	VB 50	Tramín červený	Winberg Mikulov	2015	ČR – Morava
51	VB 51	Rulandské šedé	Vinařství PPS	2016	ČR – Morava
52	VB 52	Chardonnay	Znovín Znojmo	2016	ČR – Morava
53	VB 53	Rulandské šedé	Víno Hruška	2015	ČR – Morava
54	VB 54	Sauvignon	Vinařství pod Hradem	2014	ČR – Morava
55	VB 55	Veltlínské zelené	Znovín Znojmo	2016	ČR – Morava
56	VB 56	Sylvánské zelené	Via Vini	2016	ČR – Morava
57	VB 57	Sauvignon	Vinařství PPS	2016	ČR – Morava
58	VB 58	Neuburské	Víno Vachta	-	ČR – Morava

Číslo	Vzorek	Odrůda	Vinařství	Ročník	Původ
59	VB 59	Chardonnay	Vinařství Válka	2016	ČR – Morava
60	VB 60				
61	VB 61	Ryzlink rýnský	Vino Andrusiów	2016	ČR – Morava
62	VB 62	Sauvignon	Vinařství Málek	2016	ČR – Morava
63	VB 63	-	-	-	-
64	VB 64	Ryzlink vlašský	Vinařství Zbyněk Osička	2016	ČR – Morava
65	VB 65	Ryzlink vlašský	Vinařství Maděřič spol. s r.o.	2016	ČR – Morava
66	VB 66	Ryzlink vlašský	Stanislav Málek	2016	ČR – Morava
67	VB 67	Veltlínské zelené	Vinařství Žerotín	2016	ČR – Morava
68	VB 68	Veltlínské červené rané	Vinařství Petr Bunža	2016	ČR – Morava
69	VB 69	Rulandské bílé	Vinařství Maděřič	2016	ČR – Morava
70	VB 70	Rulandské bílé	Vinařství Kolby	2010	ČR – Morava
71	VB 71	Neuburské	Vinařství Maděřič	2015	ČR – Morava
72	VB 72	Rulandské bílé	Rodinné vinařství Skoupil	2014	ČR – Morava
73	VB 73	Rulandské šedé	Via Vini	2016	ČR – Morava
74	VB 74	-	-	-	-
75	VB 75	Ryzlink rýnský	Vinařství Popelka	2016	ČR – Morava
76	VB 76	Ryzlink rýnský	Vinařství Hanzel	2014	ČR – Morava
77	VB 77	Hibernal	Rodinné vinařství Skoupil	2015	ČR – Morava
78	VB 78	Cabernet Moravia	Vinařství Josef Kořínek	2015	ČR – Morava
79	VB 79	Chardonnay	Vinařství Maděřič	2016	ČR – Morava
80	VB 80	-	KASSIMEX	2016	Rumunsko
81	VB 81	-	-	-	-
82	VB 82	Saphira	Vinařství Jan Cícha	2016	ČR – Morava
83	VB 83	Zéta	Vinařství Žáček	2016	ČR – Čechy
84	VB 84	-	-	-	-
85	VB 85	Ryzlink rýnský	-	-	-
86	VB 86	Rulandské šedé	Vinařství Maděřič	2016	ČR – Morava
87	VB 87	Rulandské šedé	Vinařství Rauš	-	ČR – Morava
88	VB 88	-	-	-	-

Číslo	Vzorek	Odrůda	Vinařství	Ročník	Původ
89	VB 89	Rulandské šedé	Vinné sklepy Kutná Hora	2015	ČR – Čechy
90	VB 90	Ryzlink Vlašský	Vinařství Kolby	2013	ČR – Morava
91	VB 91	Veltlínské zelené	Víno Andrusiówe	2014	ČR – Morava
92	VB 92	Ryzlink rýnský	Víno Vachta	-	-
93	VB 93	Sauvignon	PPS Argo	2015	-
94	VB 94	Rulandské modré	Vinařství Kněží Hora	2015	ČR – Morava
95	VB 95	Svatovavřínecké	Vinařství Zemčik	2015	ČR – Morava
96	VB 96	Veltlínské červené rané	Vinařství Zemčik	-	ČR – Morava
97	VB 97	-	-	-	-
98	VB 98	Ryzlink rýnský	Vinařství Žerotín	2015	ČR – Morava
99	VB 99	Sauvignon	Víno Hruška	2015	ČR – Morava
100	VB 100	Muškat moravský	Rodinné vinařství Jedlička	2015	ČR – Morava
101	VB 101	-	-	-	-
102	VB 102	Chardonnay	Vinařství U svatého Martina	2015	ČR – Morava
103	VB 103	Sauvignon	Vinařství U svatého Martina	-	ČR – Morava
104	VB 104	Sauvignon	Vinařství Žerotín	2015	ČR – Morava
105	VB 105	Tramín červený	Vinařství Plešinger	2015	ČR – Morava
106	VB 106	Tramín červený	Vinařství Kněží hora	2015	ČR – Morava
107	VB 107	Tramín červený	Rodinné vinařství Skoupil	-	ČR – Morava
108	VB 108	Chardonnay	Nikolsburg	2015	ČR – Morava
109	VB 109	Ryzlink rýnský	Tanzberg Mikulov	2015	ČR – Morava
110	VB 110	Tramín červený	Znovín Znojmo	2015	ČR – Morava
111	VB 111	Veltlínské zelené	Vinný sklep U Otáhalů	2015	ČR – Morava
112	VB 112	Veltlínské zelené	Víno Hruška	2015	ČR – Morava
113	VB 113	Sauvignon	Znovín Znojmo	2015	ČR – Morava
114	VB 114	Sauvignon	Znovín Znojmo	2015	ČR – Morava
115	VB 115	Sauvignon	Umathum	2014	Rakousko
116	VB 116	Ryzlink rýnský	Vinařství Kněží hora	2015	ČR – Morava
117	VB 117	Ryzlink vlašský	Kamil Prokeš	2015	ČR – Morava
118	VB 118	Rulandské bílé	Vinařství Maděříč	2015	ČR – Morava

Číslo	Vzorek	Odrůda	Vinařství	Ročník	Původ
119	VB 119	Rulandské bílé	Výzkumná stanice vinařská Karlštejn	2015	ČR – Čechy
120	VB 120	Ryzlink vlašský	Vino Andrusiów	2015	ČR – Morava
121	VB 121	-	-	-	-
122	VB 122	-	-	-	-
123	VB 123	-	-	-	-
124	VB 124	-	-	-	-
125	VB 125	Rulandské šedé	Vinařství Mayer	2019	ČR – Morava
126	VB 126	Pálava	Vinařství Hanuš	2019	ČR – Čechy
127	VB 127	Sylvánské zelené	Vinařství Hanuš	2019	ČR – Čechy
128	VB 128	Ryzlink rýnský	Altenberk Vini, a.s.	2019	ČR – Morava
129	VB 129	Rulandské šedé	Altenberk Vini, a.s.	2019	ČR – Morava
130	VB 130	Ryzlink rýnský	Vinařství Košulič	2019	ČR – Morava
131	VB 131	Ryzlink rýnský	Rodinné vinařství Melkusovi	2019	ČR – Morava
132	VR 1	Rulandské modré	Vinařství Zbyněk Osička	2016	ČR – Morava
133	VR 2	Merlot	Vino Hruška	2017	ČR – Morava
134	VR 3	Svatovavřínecké	Vino Hruška	2017	ČR – Morava
135	VR 4	Frankovka	Vinařství Válka	2017	ČR – Morava
136	VR 5	Cabernet Moravia	Vinařství Josef Kořínek	2017	ČR – Morava
137	VR 6	Rulandské šedé	Cramele Recas	2016	Rumunsko
138	VR 7	Zweigeltrebe	Vinařství Josef Kořínek	2017	ČR – Morava
139	VR 8	Cabernet Sauvignon	Vinařství Kolby	2017	ČR – Morava
140	VR 9	Frankovka	BMVinařství	2017	ČR – Morava
141	VR 10	Cuvée	Střední vinařská škola Valtice	2017	ČR – Morava
142	VR 11	Frankovka	Vinařství Josef Kořínek	2017	ČR – Morava
143	VR 12	Frankovka	Vinařství Zbyněk Osička	2017	ČR – Morava
144	VR 13	Zweigeltrebe	Winberg Mikulov	2015	ČR – Morava
145	VR 14	-	-	-	-
146	VR 15	-	-	-	-
147	VR 16	-	-	-	-
148	VR 17	-	-	-	-

Číslo	Vzorek	Odrůda	Vinařství	Ročník	Původ
149	VR 18	-	-	-	-
150	VC 1	Cuvée	Via Vini	2014	Francie
151	VC 2		Vinařství Žáček	2016	ČR – Čechy
152	VC 3	Cuvée	Cramele Recas	2017	Rumunsko
153	VC 4	Modrý Portugal	Vinařství Petr Bunža	2016	ČR – Morava
154	VC 5	Agni	Šlechtitelská stanice vinařská Velké Pavlovice	2017	ČR – Morava
155	VC 6	Cabernet Moravia	Vinařství Válka	2016	ČR – Morava
156	VC 7	Cuvée	Via Vini	2016	Francie
157	VC 8	Cabernet Sauvignon	Konečný Winery	2016	ČR – Morava
158	VC 9	Cuvée	Konečný Winery	2017	ČR – Morava
159	VC 10	Cuvée	Cramele Recas	2016	Rumunsko
160	VC 11	Cuvée	Vinařství Válka	2017	ČR – Morava
161	VC 12	Cuvée	Vinařství Žerotín	2016	ČR – Morava
162	VC 13	Zweigeltrebe	Konečný Winery	2016	ČR – Morava
163	VC 14	Cabernet Moravia	Vinařství Žáček	2016	ČR – Čechy
164	VC 15	Modrý Portugal	Vinařství Kolby	2017	ČR – Morava
165	VC 16	Cabernet Sauvignon	Rodinné vinařství Skoupil	2015	ČR – Morava
166	VC 17	Merlot	Vinařství Filip Mlýnek	2016	ČR – Morava
167	VC 18	Rulandské modré	Vinařství Maděrič	2017	ČR – Morava
168	VC 19	Rulandské modré	Rodinné vinařství Jedlička	2015	ČR – Morava
169	VC 20	André	Vinařství Lůbalovi	2017	ČR – Morava
170	VC 21	Zweigeltrebe	Vinařství Lůbalovi	2017	ČR – Morava
171	VC 22	Cabernet Moravia	Vinařství Lůbalovi	2018	ČR – Morava
172	VC 23	Cuvée	Vinařství Púrynky	2016	ČR – Morava
173	VC 24	-	-	-	-
174	VC 25	Merlot	Vino Hruška	2015	ČR – Morava
175	VC 26	Rulandské modré	Vinařství Petr Bunža	2015	ČR – Morava
176	VC 27	-	-	-	-
177	VC 28	-	-	-	-
178	VC 29	-	-	-	-

Číslo	Vzorek	Odrůda	Vinařství	Ročník	Původ
179	VC 30	-	-	-	-
180	VC 31	-	-	-	-
181	VC 32	-	-	-	-
182	VC 33	-	-	-	-
183	VC 34	-	-	-	-
184	VC 35	-	-	-	-
185	VC 36	-	-	-	-
186	VC 37	-	-	-	-
187	VC 38	Frankovka	Vinařství Ludwig	2015	ČR – Čechy
188	VC 39				
189	VC 40	Dornfelder	Vinařství Zemčik		ČR – Morava
190	VC 41	Neronet	PPS Argo	2015	ČR – Morava
191	VC 42	-	-	-	-
192	VC 43	-	-	-	-
193	VC 44	Modrý Portugal	Vinařství Mayer	2019	ČR – Morava
194	VC 45	Dornfelder	Vinařství Hanuš	2019	ČR – Čechy
195	VC 46	Rulandské modré	Vinařství Hanuš	2019	ČR – Čechy
196	VC 47	Frankovka	Altenberk Vini, a.s.	2019	ČR – Morava
197	VC 48	Rulandské modré	Altenberk Vini, a.s.	2019	ČR – Morava
198	VC 49	Frankovka	Vinařství Košulič	2019	ČR – Morava
199	VC 50	Frankovka	Rodinné vinařství Melkusovi	2019	ČR – Morava
200	VC 51	Rulandské modré	Rodinné vinařství Melkusovi	2019	ČR – Morava

ČR – Česká republika, VB – víno bílé, VC – víno červené, VR – víno růžové

Příloha C Koncentrace měřených prvků vzácných zemin (REE), hodnoty gadoliniové anomálie (Gd_{anom}) a koncentrace antropogenního gadolinia (Gd_{ant}) pro všechny typy vzorků potravin (víno v $ng L^{-1}$) a obsah sušiny ve vzorcích mrkve

Vzorek	Koncentrace REE [$\mu g kg^{-1}$]														Gd_{anom}	Gd_{ant} [$\mu g kg^{-1}$]	% sušiny
	La	Ce	Pr	Nd	Sm	Eu	Gd	Tb	Dy	Ho	Er	Tm	Yb	Lu			
MP 1	6,59	12,0	3,64	3,47	3,56	1,80	34,7	0,835	1,19	0,573	1,18	0,503	3,19	0,461	8,0	30,4	
MP 2	4,71	7,08	3,24	2,46	2,79	2,17	27,7	0,729	1,12	0,501	1,12	0,421	2,88	0,422	7,4	24,0	
MP 3	9,07	8,57	8,93	6,29	1,27	1,45	17,2	1,13	1,30	1,13	0,943	1,21	1,37	1,04	3,5	12,3	
MP 4	7,20	9,51	3,77	3,40	3,57	2,07	6,32	0,768	1,12	0,522	1,26	0,431	2,22	0,395	1,5	2,23	
MP 5	11,2	23,4	5,14	8,61	6,04	2,37	7,84	1,15	3,18	0,712	1,68	0,481	2,65	0,526	1,2	1,51	
MP 6	3,96	6,52	3,29	2,30	3,80	2,02	47,7	0,798	0,890	0,504	1,13	0,411	3,11	0,416	11	43,4	
MP 7	8,69	7,75	8,79	5,95	1,08	1,52	24,2	1,09	1,25	1,10	0,876	1,19	1,41	0,994	5,1	19,5	
MP 8	9,58	22,4	4,70	6,07	4,19	1,62	53,6	0,890	1,87	0,651	1,39	0,472	3,36	0,435	11	48,8	
MP 9	9,03	7,99	8,93	6,29	1,04	1,55	7,49	1,09	1,18	1,10	0,885	1,19	1,06	0,972	1,6	2,82	
MP 10	6,40	10,7	3,46	3,30	3,15	2,09	35,5	0,801	1,25	0,554	1,39	0,467	3,32	0,454	8,7	31,4	
MP 11	9,14	7,77	8,72	6,07	1,10	1,42	13,5	1,07	1,08	1,09	1,78	1,17	1,15	0,968	2,9	8,88	
MP 12	6,81	11,7	3,75	3,69	3,18	1,87	32,9	0,813	1,40	0,556	1,33	0,476	3,32	0,471	7,9	28,8	
MP 13	2,67	3,99	2,83	1,76	2,54	1,36	13,0	0,708	0,905	0,490	1,06	0,432	2,40	0,437	3,6	9,42	
MP 14	7,38	10,0	3,74	2,96	3,90	5,30	14,9	0,777	1,21	0,556	1,31	0,499	2,81	0,456	3,5	10,7	
MP 15	9,36	8,35	8,91	6,24	1,24	1,64	4,23	1,08	1,24	1,12	0,953	1,20	1,11	1,02	0,90	**	
MP 16	3,23	3,75	2,85	1,70	3,17	1,66	20,5	0,721	1,04	0,503	1,07	0,445	2,72	0,428	5,4	16,7	
MP 17	7,62	5,54	2,96	2,09	3,13	1,98	9,13	0,737	1,09	0,513	1,14	0,465	2,44	0,457	2,4	5,29	
MP 18	9,22	8,58	8,93	6,38	1,28	1,68	3,27	1,07	1,18	1,11	0,858	1,18	1,03	1,00	0,70	**	
MP 19	4,83	6,85	3,07	2,53	3,08	1,46	18,0	0,743	1,38	0,529	1,27	0,473	2,75	0,433	4,7	14,1	
MP 20	5,89	6,29	3,13	2,58	3,13	2,41	26,7	0,778	1,28	0,543	3,10	0,508	2,77	0,455	6,7	22,7	
MP 21	11,5	10,5	9,23	6,79	1,89	3,72	2,57	1,10	1,37	1,14	0,879	1,20	1,21	1,01	0,52	**	
MP 22	11,1	7,34	6,83	3,13	0,755	1,67	11,9	1,07	0,782	0,859	0,799	0,957	0,852	0,944	2,6	7,37	
MP 23	10,3	9,64	9,19	7,26	2,18	2,05	6,27	1,19	1,67	1,25	1,23	1,31	1,86	1,09	1,2	0,87	
MP 24	17,7	24,5	8,54	7,86	2,46	1,71	14,8	1,38	1,70	0,957	0,767	0,986	1,02	0,961	2,4	8,59	
MP 25	9,09	8,28	7,01	3,74	0,848	1,65	6,03	1,08	0,882	0,860	0,626	0,965	0,587	0,929	1,3	1,43	
MP 26	7,96	6,24	6,71	2,99	0,912	1,19	11,1	1,08	0,871	0,864	0,564	0,952	0,808	0,945	2,4	6,47	
MP 27	9,26	8,63	6,96	3,70	0,764	1,44	5,27	1,10	1,03	0,878	0,642	0,953	0,641	0,934	1,1	0,616	
MP 28	9,30	7,88	6,94	3,30	0,805	2,07	4,41	1,10	0,870	0,864	0,577	0,945	0,502	0,940	0,95	**	
MP 29	10,3	10,4	9,12	7,17	1,92	1,82	2,71	1,13	1,55	1,18	1,07	1,24	1,44	1,03	0,53	**	
MP 30	10,1	9,78	9,17	7,45	1,97	1,82	3,46	1,15	1,60	1,22	1,11	1,27	1,38	1,07	0,67	**	

Vzorek	Koncentrace REE [$\mu\text{g kg}^{-1}$]														Gd _{anom}	Gd _{ant} [$\mu\text{g kg}^{-1}$]	% sušiny
	La	Ce	Pr	Nd	Sm	Eu	Gd	Tb	Dy	Ho	Er	Tm	Yb	Lu			
MP 31	8,84	7,48	8,88	6,37	1,78	1,85	5,32	1,15	1,50	1,20	0,993	1,27	1,46	1,07	1,0	0,188	
MP 32	8,87	6,91	6,77	3,16	0,677	1,52	62,6	1,13	0,906	0,858	0,523	0,955	1,73	0,946	13	57,9	
MP 33	8,54	7,28	8,84	6,39	1,68	1,40	2,79	1,13	1,45	1,17	1,04	1,27	1,39	1,06	0,55	**	
MP 34	9,40	7,41	7,06	3,66	0,768	1,88	26,6	1,12	0,802	0,857	0,529	0,948	0,880	0,945	5,6	21,9	
MP 35	9,16	7,19	6,89	3,53	1,08	1,58	67,8	1,14	0,801	0,865	0,539	0,948	1,74	0,953	14	63,0	
MP 36	9,04	7,79	6,90	3,31	0,728	1,37	59,9	1,13	0,926	0,907	0,613	0,945	1,73	0,977	13	55,1	
MP 37	8,38	6,59	6,74	3,15	0,939	1,37	17,2	1,12	0,852	0,860	0,536	0,961	0,830	0,973	3,6	12,5	
MP 38	10,8	11,4	9,40	7,69	2,14	1,75	3,09	1,24	1,84	1,29	1,34	1,30	1,72	1,10	0,55	**	
MP 39	8,78	7,13	6,83	3,32	0,728	1,57	17,4	1,07	0,832	0,888	0,529	0,947	0,792	0,954	3,9	12,9	
MP 40	9,41	7,60	6,91	3,26	0,867	1,78	40,5	1,09	0,843	0,869	0,573	0,957	1,21	0,941	8,7	35,8	
MP 41	20,1	25,8	11,2	12,3	3,60	2,92	3,54	1,31	2,20	1,34	1,55	1,34	1,82	1,15	0,56	**	
MP 42	9,07	8,64	6,90	3,45	0,990	1,41	22,3	1,11	0,889	0,886	0,652	0,967	1,05	0,943	4,7	17,5	
MP 43	11,8	12,5	9,46	8,18	2,83	2,14	3,79	1,29	1,95	1,28	1,31	1,34	1,97	1,17	0,63	**	
MP 44	9,10	7,53	9,00	6,79	2,64	2,05	6,71	1,24	1,87	1,29	1,36	1,36	2,12	1,17	1,2	0,972	
MP 45	8,90	7,20	6,86	3,08	1,02	1,82	28,8	1,10	0,818	0,861	0,523	0,934	1,28	0,929	6,1	24,1	
MP 46	8,00	6,23	6,72	3,04	0,955	1,19	9,00	1,06	0,708	0,844	0,519	0,955	0,662	0,957	2,0	4,45	
MP 47	11,4	11,8	7,31	4,61	1,14	1,84	10,1	1,10	1,05	0,865	0,619	0,964	0,708	0,942	2,1	5,33	
MP 48	8,53	6,63	6,85	3,31	0,999	1,75	6,26	1,06	0,813	0,850	0,526	0,950	0,615	0,935	1,4	1,70	
MP 49	8,58	7,09	6,87	3,10	0,776	1,68	35,2	1,08	0,782	0,840	0,569	0,937	1,12	0,941	7,7	30,6	
MP 50	8,73	8,13	6,77	3,48	1,16	1,25	19,7	1,12	0,812	0,864	0,499	0,946	0,918	0,927	4,1	14,9	
MP 51	10,6	10,3	7,16	3,92	1,12	2,13	19,2	1,12	0,828	0,862	0,659	0,959	1,01	0,942	4,0	14,4	
MP 52	9,77	9,55	7,07	3,34	0,969	1,90	10,5	1,09	0,872	0,854	0,528	0,961	0,672	0,963	2,3	5,89	
MP 53	8,97	9,14	6,84	3,48	0,783	1,30	5,01	1,05	0,863	0,848	0,546	0,943	0,630	0,925	1,1	0,539	
MP 54	9,23	9,52	6,98	3,50	1,23	1,43	6,57	1,08	0,938	0,879	0,624	0,957	0,595	0,928	1,4	1,88	
MP 55	12,4	13,3	7,26	4,48	1,06	1,52	12,7	1,12	1,08	0,867	0,595	0,957	0,944	0,945	2,6	7,87	
MP 56	14,8	11,1	9,26	7,58	2,54	2,19	18,3	1,27	1,91	1,28	1,38	1,35	2,11	1,15	3,2	12,5	
MP 57	13,7	13,3	9,38	7,46	2,71	2,14	8,81	1,27	1,89	1,29	1,42	1,35	1,95	1,17	1,5	2,92	
MP 58	11,4	10,5	9,27	7,10	2,45	2,01	11,9	1,29	2,12	1,34	1,46	1,38	2,31	1,20	2,0	6,03	
MP 59	34,9	14,6	9,55	8,49	2,99	2,09	11,1	1,37	2,21	1,35	1,80	1,39	2,46	1,20	1,8	4,78	
MP 60	12,1	13,3	9,33	7,28	2,66	2,27	7,01	1,27	2,05	1,28	1,33	1,34	2,08	1,17	1,2	1,14	
MP 61	13,7	13,6	9,39	8,04	3,34	2,31	12,4	1,31	2,22	1,33	2,04	1,38	2,35	1,21	2,0	6,15	
MP 62	11,1	11,7	9,33	7,70	2,72	2,36	8,38	1,27	2,04	1,28	1,53	1,33	1,98	1,17	1,4	2,52	
MP 63	16,6	18,5	10,3	10,5	3,64	2,06	17,8	1,42	2,87	1,43	2,08	1,39	2,37	1,18	2,6	11,1	
MP 64	16,0	13,4	9,67	9,35	3,48	2,37	9,03	1,32	2,27	1,36	1,49	1,37	2,20	1,19	1,4	2,75	
MP 65	14,0	13,8	9,40	7,75	2,99	2,23	9,77	1,31	2,18	1,30	1,64	1,36	2,36	1,17	1,6	3,66	

Vzorek	Koncentrace REE [$\mu\text{g kg}^{-1}$]														Gd _{anom}	Gd _{ant} [$\mu\text{g kg}^{-1}$]	% sušiny
	La	Ce	Pr	Nd	Sm	Eu	Gd	Tb	Dy	Ho	Er	Tm	Yb	Lu			
MP 66	12,4	11,9	9,29	7,44	2,74	2,28	15,0	1,27	2,01	1,32	1,48	1,36	2,14	1,19	2,6	9,14	
MP 67	12,5	15,3	9,27	7,79	2,88	1,95	22,6	1,28	2,18	1,29	1,48	1,35	2,37	1,14	3,8	16,6	
MP 68	10,3	10,1	9,02	7,19	2,68	1,88	19,4	1,26	1,87	1,29	1,44	1,34	2,49	1,18	3,3	13,6	
MP 69	12,2	10,4	9,21	7,32	2,86	2,36	16,2	1,28	2,22	1,35	1,68	1,38	2,21	1,20	2,7	10,2	
MP 70	12,0	9,52	9,15	7,17	2,86	2,20	14,6	1,32	2,12	1,34	1,40	1,38	2,33	1,18	2,4	8,53	
MP 71	10,8	9,68	9,27	7,41	2,95	2,23	12,9	1,30	2,00	1,32	1,43	1,40	2,36	1,17	2,1	6,78	
MP 72	12,8	10,4	9,41	7,55	2,79	2,81	12,4	1,29	2,05	1,32	1,48	1,37	2,25	1,16	2,1	6,38	
MP 73	10,6	9,55	9,18	7,36	2,97	2,11	15,4	1,44	2,33	1,34	1,55	1,41	5,01	1,28	23	147	
MP 74	11,2	11,8	9,35	7,91	2,82	2,21	43,9	1,32	2,21	1,34	1,48	1,34	2,73	1,15	7,2	37,8	
MP 75	12,1	7,97	8,99	7,00	2,43	1,88	17,7	1,32	1,96	1,30	1,58	1,36	2,30	1,17	3,0	11,7	
MP 76	13,3	9,98	9,15	7,11	2,64	2,26	18,0	1,28	1,81	1,33	1,37	1,36	2,22	1,17	3,1	12,1	
MP 77	10,2	9,83	9,06	7,10	2,29	2,11	23,9	1,26	1,90	1,28	1,39	1,33	2,25	1,15	4,2	18,2	
MP 78	10,7	10,1	9,22	7,47	3,27	2,29	14,0	1,27	2,04	1,35	1,41	1,37	2,56	1,19	2,3	8,02	
MP 79	11,0	9,73	9,22	7,36	3,06	2,21	25,6	1,31	2,03	1,28	1,51	1,38	2,95	1,19	4,2	19,5	
MP 80	11,2	9,07	9,15	7,28	3,46	2,57	9,30	1,33	2,12	1,35	1,57	1,41	2,43	1,22	1,5	2,97	
MS 1	12,2	12,1	11,2	8,32	2,29	2,42	4,46	1,81	1,52	1,48	1,53	1,46	1,31	1,63	0,56	**	
MS 2	22,8	21,6	13,0	11,9	2,99	5,93	35,3	2,03	1,89	1,92	2,38	1,70	2,70	2,14	3,9	26,2	
MS 3	21,9	30,8	13,7	14,1	3,50	5,12	30,2	2,18	2,30	1,99	2,12	1,74	2,69	2,18	3,1	20,4	
MS 4	14,4	15,6	12,1	10,5	2,22	2,43	30,3	2,01	1,85	1,90	1,83	1,70	2,45	2,15	3,5	21,6	
MS 5	16,6	19,7	12,0	10,6	3,06	3,71	3,92	1,85	1,90	1,54	1,55	1,47	1,33	1,65	0,47	**	
MS 6	12,8	13,9	11,3	8,57	2,28	2,15	3,33	1,83	1,55	1,53	1,56	1,46	1,23	1,66	0,42	**	
MS 7	11,8	11,5	11,1	8,14	2,44	2,55	5,46	1,83	1,54	1,52	1,51	1,48	1,28	1,66	0,68	**	
MS 8	11,5	11,3	11,0	8,12	2,36	2,25	3,44	1,81	1,52	1,51	1,53	1,46	1,28	1,64	0,43	**	
MS 9	13,5	13,3	11,4	8,50	2,57	3,43	3,75	1,84	1,68	1,53	1,65	1,49	1,38	1,67	0,46	**	
MS 10	12,4	12,1	11,2	8,40	2,10	2,62	8,53	1,82	1,79	1,52	1,62	1,50	1,48	1,66	1,1	0,604	
MS 11	15,0	16,3	11,6	9,04	2,80	3,72	3,54	1,84	1,73	1,55	1,63	1,48	1,41	1,65	0,43	**	
MS 12	11,2	10,6	11,0	7,91	2,16	2,27	3,53	1,80	1,45	1,48	1,50	1,46	1,27	1,64	0,45	**	
MS 13	12,6	13,1	11,2	8,64	2,45	2,31	3,57	1,82	1,62	1,50	1,51	1,48	1,29	1,63	0,44	**	
MS 14	11,3	10,7	11,0	8,12	2,24	2,21	3,74	1,79	1,47	1,49	1,49	1,46	1,27	1,62	0,48	**	
MS 15	14,1	14,6	11,5	9,10	2,75	3,79	3,67	1,83	1,64	1,50	1,51	1,46	1,30	1,65	0,45	**	
MS 16	12,4	11,6	11,1	8,12	2,49	3,25	4,04	1,82	1,56	1,52	1,50	1,47	1,48	1,63	0,50	**	
MS 17	15,4	16,6	11,7	9,63	3,03	4,15	4,21	1,84	1,75	1,56	1,68	1,47	1,38	1,64	0,51	**	
MS 18	15,0	16,3	11,6	9,09	2,61	3,82	8,49	1,85	1,67	1,56	1,68	1,47	1,56	1,66	1,0	0,291	
MZ 1	26,0	29,5	13,5	13,7	2,70	3,02	11,7	2,07	1,73	1,90	1,90	1,70	2,13	2,14	1,3	2,59	
MZ 2	15,2	17,7	12,4	11,2	2,46	3,80	13,2	2,01	2,04	1,89	1,92	1,70	2,27	2,15	1,5	4,41	

Vzorek	Koncentrace REE [$\mu\text{g kg}^{-1}$]														Gd _{anom}	Gd _{ant} [$\mu\text{g kg}^{-1}$]	% sušiny
	La	Ce	Pr	Nd	Sm	Eu	Gd	Tb	Dy	Ho	Er	Tm	Yb	Lu			
MZ 3	13,1	13,7	12,1	10,4	2,09	3,17	5,96	1,97	1,66	1,87	1,79	1,68	2,01	2,12	0,70	**	
MZ 4	16,8	18,3	12,8	11,3	2,58	6,04	9,15	2,01	1,80	1,88	1,80	1,69	1,93	2,11	1,0	0,310	
MZ 5	12,7	13,1	12,0	10,2	2,20	2,71	5,45	1,98	1,63	1,85	1,75	1,70	2,02	2,13	0,63	**	
MZ 6	13,1	12,8	11,3	8,34	2,18	3,37	13,2	1,80	1,53	1,49	1,50	1,46	1,40	1,64	1,7	5,35	
MZ 7	14,8	15,8	12,2	10,9	2,30	3,39	15,1	1,99	1,79	1,88	1,83	1,69	2,15	2,13	1,7	6,38	
MZ 8	16,7	14,2	12,2	10,5	2,28	3,45	70,0	2,08	1,93	1,89	1,86	1,70	3,27	2,16	7,8	60,9	
MZ 9	12,1	11,9	11,0	8,23	2,26	2,53	3,38	1,81	1,54	1,49	1,49	1,46	1,19	1,62	0,43	**	
MZ 10	13,7	14,1	11,4	8,70	2,34	2,78	3,56	1,81	1,59	1,51	1,53	1,45	1,23	1,64	0,45	**	
MZ 11	41,7	66,9	16,4	23,1	6,37	4,60	9,72	2,31	4,06	1,96	2,75	1,62	2,25	1,75	0,88	**	
MZ 12	16,6	16,9	12,5	11,3	2,82	4,92	38,5	2,06	1,76	1,87	1,83	1,71	2,76	2,16	4,2	29,4	
MZ 13	12,7	12,6	11,2	8,26	2,20	2,81	3,53	1,79	1,49	1,49	1,50	1,45	1,19	1,64	0,45	**	
MZ 14	14,4	16,2	12,2	11,1	2,46	2,73	32,1	2,05	1,83	1,90	1,82	1,71	2,53	2,14	3,6	23,1	
MZ 15	12,7	12,0	11,2	8,10	2,30	3,30	2,72	1,78	1,45	1,49	1,50	1,45	1,18	1,62	0,35	**	
MZ 16	16,2	16,4	12,5	11,3	2,37	5,13	52,7	2,04	1,92	1,91	1,82	1,70	2,77	2,13	5,9	43,8	
MZ 17	19,1	23,4	12,5	11,0	3,24	3,84	4,86	1,88	1,89	1,54	1,62	1,45	1,32	1,64	0,57	**	
MZ 18	11,6	9,15	7,74	4,96	3,10	3,16	6,99	1,02	1,65	0,960	1,38	0,791	1,89	0,860	1,4	2,01	
MZ 19	11,0	8,72	7,49	4,86	2,71	1,71	4,29	0,968	1,52	0,892	1,24	0,756	1,61	0,819	0,92	**	
MZ 20	12,0	9,84	7,62	4,83	3,24	2,43	4,21	1,02	1,70	0,948	1,34	0,798	1,77	0,836	0,84	**	
R 1	8,65	11,1	7,98	6,32	1,22	1,50	28,6	1,31	0,777	1,16	1,02	1,21	1,74	1,33	5,1	22,9	
R 2	8,51	8,51	8,02	6,32	0,974	2,45	11,9	1,21	0,841	1,16	1,02	1,21	1,33	1,33	2,3	6,76	
R 3	27,5	28,7	10,3	11,5	2,34	4,08	25,4	1,42	1,56	1,31	1,71	1,28	2,03	1,38	4,0	19,0	
R 4	15,0	20,4	9,15	10,3	2,19	2,07	27,1	1,40	1,48	1,30	1,46	1,31	2,27	1,47	4,3	20,9	
R 5	10,6	12,7	8,31	7,04	1,38	2,18	28,9	1,34	1,18	1,21	1,38	1,26	1,99	1,39	5,0	23,1	
R 7	11,3	12,8	8,65	8,35	2,97	2,39	6,57	1,46	1,93	1,39	1,79	1,41	2,79	1,55	0,98	**	
R 8	10,3	11,4	8,49	8,14	3,41	2,24	5,94	1,55	2,21	1,45	1,91	1,48	3,19	1,61	0,83	**	
R 9	9,80	11,4	8,42	8,15	3,46	2,33	5,13	1,62	2,36	1,52	2,15	1,57	3,40	1,72	0,69	**	
R 10	10,1	10,2	8,42	7,90	3,05	2,23	5,83	1,51	2,12	1,44	1,97	1,45	3,05	1,62	0,84	**	
R 11	12,2	11,7	8,57	7,93	3,23	2,38	7,18	1,53	2,12	1,43	1,86	1,47	2,88	1,58	1,0	0,117	
R 12	9,06	8,14	8,20	7,85	2,89	2,00	5,48	1,49	2,00	1,42	1,77	1,43	2,97	1,64	0,80	**	
R 13	11,9	9,44	8,39	7,95	3,00	2,11	5,19	1,53	2,12	1,45	1,84	1,47	2,99	1,62	0,74	**	
R 14	11,2	12,0	8,53	8,13	2,88	2,15	8,13	1,50	2,13	1,44	1,89	1,43	3,00	1,62	1,2	1,28	
R 15	10,2	10,7	8,38	7,88	3,02	2,35	8,51	1,49	2,03	1,46	1,87	1,50	3,18	1,63	1,2	1,66	
R 16	10,6	8,96	8,32	7,59	3,15	2,11	5,30	1,52	2,07	1,45	1,89	1,48	3,08	1,64	0,76	**	
R 17	12,9	8,54	8,41	7,93	3,49	2,52	25,3	1,68	2,24	1,50	2,28	1,52	3,78	1,68	3,3	17,6	
R 18	8,67	8,00	8,39	8,19	4,07	2,49	9,21	1,67	2,79	1,59	2,42	1,62	4,12	1,80	1,2	1,34	

Vzorek	Koncentrace REE [$\mu\text{g kg}^{-1}$]														Gd _{anom}	Gd _{ant} [$\mu\text{g kg}^{-1}$]	% sušiny
	La	Ce	Pr	Nd	Sm	Eu	Gd	Tb	Dy	Ho	Er	Tm	Yb	Lu			
R 19	10,9	10,0	7,53	4,91	2,81	0,974	4,36	1,03	1,71	0,954	1,38	0,805	1,78	0,840	0,88	**	
R 20	11,1	10,6	7,62	5,27	3,09	1,04	3,75	1,02	1,72	0,956	1,32	0,835	1,91	0,847	0,75	**	
R 21	13,7	14,6	8,13	6,10	3,72	1,47	8,68	1,08	1,90	0,972	1,35	0,835	1,83	0,853	1,6	3,30	
R 22	10,1	7,76	7,38	4,60	2,84	0,863	6,22	0,998	1,63	0,950	1,28	0,802	1,82	0,847	1,3	1,40	
R 23	9,67	7,13	7,38	4,48	3,26	1,09	4,66	1,05	1,85	1,01	1,49	0,859	2,02	0,908	0,90	**	
R 24	10,6	8,74	7,50	5,01	2,94	0,913	4,42	1,03	1,72	0,988	1,46	0,841	1,91	0,863	0,89	**	
R 25	9,97	7,58	7,24	4,39	2,71	0,889	2,90	0,969	1,46	0,892	1,20	0,775	1,57	0,816	0,62	**	
R 26	10,4	8,94	8,15	9,62	14,1	1,76	4,13	1,53	3,47	1,45	2,65	1,16	4,21	1,21	0,41	**	
R 27	4,59	9,82	3,88	4,44	1,50	0,848	2,89	0,585	1,13	0,729	1,39	0,662	1,23	0,554	1,0	0,112	
R 28	4,09	7,55	3,84	4,23	1,57	0,867	2,70	0,587	1,27	0,711	1,37	0,711	1,24	0,601	0,96	**	
R 29	4,76	9,69	3,84	4,21	1,24	0,868	3,50	0,563	1,17	0,707	1,34	0,654	1,39	0,572	1,3	0,886	
R 30	10,1	11,4	10,8	7,13	0,929	0,935	2,90	1,51	0,977	1,12	1,10	1,53	1,62	1,41	0,46	**	
R 31	10,0	11,1	10,7	7,12	0,526	0,872	3,06	1,47	0,926	1,13	1,04	1,53	1,57	1,40	0,50	**	
R 32	9,87	11,2	10,7	7,21	0,539	0,889	35,3	1,53	1,12	1,13	1,18	1,52	2,15	1,43	5,6	29,0	
R 33	10,0	11,3	10,8	7,05	0,809	0,934	4,37	1,50	1,08	1,13	1,19	1,53	1,64	1,43	0,70	**	
R 34	10,2	12,0	10,8	7,41	0,809	0,986	16,9	1,53	1,15	1,13	1,15	1,54	1,91	1,44	2,6	10,5	
R 35	16,1	27,3	11,9	10,3	1,32	1,29	3,89	1,57	1,36	1,19	1,36	1,53	1,70	1,42	0,58	**	
R 36	11,1	13,5	11,0	7,50	0,669	0,913	8,46	1,51	1,19	1,13	1,15	1,53	1,79	1,41	1,3	2,17	
R 37	10,5	12,1	10,8	7,35	0,887	1,07	4,01	1,50	0,968	1,14	1,06	1,52	1,68	1,41	0,64	**	
R 38	10,5	12,1	10,8	7,17	0,731	0,911	17,5	1,49	1,01	1,13	1,12	1,53	1,75	1,39	2,8	11,3	
R 39	10,5	11,5	10,8	7,35	0,820	1,25	4,70	1,50	1,00	1,15	1,11	1,52	1,71	1,41	0,75	**	
R 40	10,6	12,5	9,35	7,90	1,26	1,27	4,75	1,28	1,14	1,27	1,47	1,23	0,822	1,21	0,86	**	
R 41	10,8	12,0	9,37	7,93	1,04	1,37	7,67	1,29	1,20	1,27	1,48	1,22	0,814	1,20	1,4	2,18	
R 42	8,78	8,73	8,97	7,09	1,05	1,23	4,67	1,23	0,996	1,25	1,45	1,23	0,744	1,19	0,89	**	
R 43	9,25	8,01	9,08	7,10	1,07	1,32	4,65	1,25	0,995	1,26	1,48	1,22	0,734	1,19	0,87	**	
R 44	9,00	7,81	9,04	7,00	0,947	1,25	3,88	1,26	1,07	1,27	1,47	1,23	0,776	1,21	0,73	**	
R 45	8,98	7,68	9,02	7,10	0,994	1,21	4,73	1,25	1,03	1,25	1,46	1,23	0,789	1,19	0,89	**	
R 46	9,78	9,41	9,20	7,60	1,19	1,35	5,16	1,28	1,13	1,29	1,52	1,25	0,914	1,23	0,94	**	
R 47	11,3	11,7	9,38	7,86	1,36	1,31	5,70	1,29	1,42	1,34	1,67	1,27	0,999	1,22	1,0	0,103	
R 48	10,5	10,5	9,34	7,93	1,48	1,33	3,42	1,29	1,21	1,30	1,49	1,24	0,850	1,21	0,61	**	
R 49	9,83	9,84	9,18	7,73	1,16	1,30	9,11	1,28	1,15	1,29	1,48	1,25	0,951	1,22	1,7	3,63	
R 50	10,3	9,02	9,26	7,56	1,52	1,92	3,31	1,28	1,11	1,29	1,57	1,24	0,799	1,21	0,59	**	
R 51	8,86	7,73	9,00	6,99	1,15	1,26	4,38	1,25	1,08	1,26	1,45	1,24	0,862	1,21	0,82	**	
R 52	11,4	12,7	9,50	8,58	1,49	1,43	6,56	1,32	1,48	1,33	1,66	1,25	1,07	1,22	1,1	0,840	
R 53	9,03	7,63	9,02	7,02	1,33	1,48	3,67	1,25	1,16	1,27	1,46	1,23	0,758	1,21	0,68	**	

Vzorek	Koncentrace REE [$\mu\text{g kg}^{-1}$]														Gd _{anom}	Gd _{ant} [$\mu\text{g kg}^{-1}$]	% sušiny
	La	Ce	Pr	Nd	Sm	Eu	Gd	Tb	Dy	Ho	Er	Tm	Yb	Lu			
R 54	9,31	7,90	9,09	7,32	1,16	1,52	4,19	1,29	1,17	1,29	1,57	1,26	0,868	1,23	0,76	**	
R 55	9,08	7,72	9,08	7,18	1,31	1,37	2,08	1,27	1,14	1,28	1,57	1,25	0,829	1,22	0,38	**	
R 56	9,21	7,93	9,09	7,30	1,20	1,43	27,3	1,30	1,21	1,31	1,86	1,26	1,29	1,26	4,9	21,7	
R 57	9,08	7,93	9,13	7,29	1,26	1,37	4,07	1,28	1,13	1,29	1,51	1,25	0,925	1,23	0,74	**	
R 58	8,79	7,19	8,98	7,00	1,05	1,25	5,85	1,27	1,11	1,29	1,48	1,24	0,805	1,21	1,1	0,460	
R 59	8,62	7,06	8,98	7,14	1,36	1,28	8,52	1,26	1,09	1,30	1,49	1,25	0,876	1,23	1,6	3,05	
R 60	8,89	7,64	9,03	7,22	1,34	1,35	2,80	1,27	1,17	1,29	1,56	1,24	0,928	1,23	0,51	**	
R 61	8,88	7,25	9,04	7,33	1,74	1,34	2,34	1,31	1,25	1,34	1,63	1,28	0,989	1,27	0,41	**	
R 62	10,8	10,5	9,41	8,15	2,03	1,75	4,29	1,31	1,38	1,32	1,58	1,26	0,966	1,26	0,73	**	
R 63	8,72	7,10	9,01	7,15	1,49	1,30	3,38	1,28	1,18	1,30	1,59	1,26	0,910	1,23	0,61	**	
R 64	9,54	8,34	9,16	7,50	1,54	1,41	3,51	1,30	1,25	1,32	1,61	1,26	0,967	1,23	0,62	**	
R 65	9,07	7,46	9,04	7,25	1,39	1,52	2,26	1,29	1,22	1,30	1,56	1,26	1,07	1,25	0,40	**	
Mr 1	68,0	85,6	20,5	28,6	10,0	25,3	11,9	2,03	5,35	2,07	3,71	1,55	3,09	1,49	1,1	0,936	10,9
Mr 2	49,3	67,3	16,3	23,5	6,66	8,47	10,6	2,04	4,98	2,02	3,60	1,56	3,28	1,51	1,0	0,480	12,6
Mr 3	20,1	19,1	10,9	10,2	3,47	8,32	9,0	1,44	1,90	1,47	2,01	1,32	1,73	1,33	1,3	2,24	10,2
Mr 4	56,9	55,3	18,2	20,5	8,98	31,6	7,04	1,73	3,26	1,74	2,67	1,44	2,11	1,41	0,74	**	13,8
Mr 5	14,2	11,3	9,94	8,27	2,37	5,82	6,14	1,36	1,50	1,36	1,68	1,30	1,34	1,30	1,00	**	11,7
Mr 6	12,8	14,0	9,24	7,22	1,38	4,83	5,03	1,38	1,24	1,31	1,02	1,28	1,38	1,19	0,84	**	11,5
Mr 7	22,2	25,5	11,0	10,2	2,81	11,1	5,31	1,51	1,71	1,44	1,32	1,30	1,70	1,23	0,77	**	12,6
Mr 8	51,1	59,5	16,5	18,9	6,94	26,9	9,40	1,76	3,13	1,66	2,19	1,42	2,59	1,34	1,0	0,356	10,0
Mr 9	21,9	22,6	10,9	9,49	2,84	12,7	6,81	1,45	1,55	1,37	1,33	1,31	1,66	1,20	1,0	0,165	11,5
Mr 10	41,6	52,2	14,8	19,3	5,47	15,2	9,11	1,85	3,72	1,72	2,28	1,42	2,54	1,34	1,0	0,142	13,4
Mr 11	28,5	31,0	12,0	11,7	3,98	15,1	7,72	1,53	1,86	1,47	1,36	1,33	1,90	1,23	1,1	0,465	11,1
Mr 12	20,6	21,6	10,7	9,14	2,90	10,6	14,1	1,49	1,64	1,35	1,23	1,30	1,58	1,18	2,1	7,26	11,1
Mr 13	20,3	23,3	10,4	9,74	2,73	8,47	7,98	1,42	1,50	1,36	1,17	1,29	1,34	1,21	1,2	1,50	15,4
Mr 14	23,3	24,9	11,0	10,4	3,60	10,4	11,0	1,52	2,02	1,44	1,38	1,33	1,69	1,23	1,6	3,92	10,2
Mr 15	51,9	56,0	16,0	19,1	7,67	28,4	10,3	1,95	3,67	1,75	2,17	1,45	2,49	1,29	1,0	0,334	10,4
Mr 16	36,5	35,9	13,3	13,9	4,82	17,6	15,5	1,66	2,33	1,54	1,63	1,33	1,94	1,23	1,9	7,44	10,8
Mr 17	16,0	16,2	9,6	7,27	1,94	6,75	8,74	1,37	1,24	1,36	1,03	1,29	1,59	1,17	1,4	2,66	10,8
Mr 18	20,2	18,6	10,4	8,00	2,32	11,4	14,6	1,42	1,26	1,34	1,10	1,27	1,60	1,17	2,3	8,25	10,7
Mr 19	41,3	35,2	13,6	14,1	5,26	25,8	15,2	1,62	2,55	1,59	1,61	1,39	2,34	1,27	1,9	7,20	10,9
Mr 20	16,1	15,5	9,73	7,60	2,34	6,78	9,62	1,38	1,50	1,38	1,24	1,32	1,57	1,21	1,5	3,39	9,13
Mr 21	57,2	77,4	16,6	23,6	6,57	13,4	9,97	1,91	3,21	1,63	2,15	1,37	2,13	1,25	1,0	0,442	10,7
Mr 22	33,3	28,5	12,1	9,80	4,26	23,2	11,3	1,48	1,37	1,33	1,17	1,30	1,81	1,21	1,6	4,15	10,2
Mr 23	19,2	19,2	10,2	8,39	2,71	8,87	8,25	1,46	1,44	1,36	1,17	1,31	1,54	1,22	1,2	1,62	10,5

Vzorek	Koncentrace REE [$\mu\text{g kg}^{-1}$]														Gd _{anom}	Gd _{ant} [$\mu\text{g kg}^{-1}$]	% sušiny
	La	Ce	Pr	Nd	Sm	Eu	Gd	Tb	Dy	Ho	Er	Tm	Yb	Lu			
Mr 24	16,1	15,3	9,68	7,57	1,98	7,95	13,5	1,41	1,16	1,34	1,06	1,32	1,84	1,21	2,2	7,26	10,7
Mr 25	45,2	46,7	14,1	16,6	5,04	19,1	14,7	1,76	2,94	1,53	1,88	1,39	2,14	1,25	1,7	6,24	12,1
Mr 26	90,2	77,1	21,1	27,6	10,7	39,3	23,1	2,30	5,00	2,07	3,10	1,50	2,84	1,39	1,9	10,9	11,0
Mr 27	69,6	56,3	16,9	20,5	8,02	28,4	11,5	1,90	4,16	1,94	2,87	1,60	2,81	1,41	1,2	1,65	16,7
Mr 28	34,0	37,8	12,9	13,5	4,99	15,8	14,1	1,62	2,41	1,61	1,89	1,38	2,24	1,32	1,8	6,20	10,4
Mr 29	116	179	27,6	53,1	15,6	13,1	30,3	3,25	11,3	3,16	6,24	1,99	6,35	1,85	1,7	12,9	11,9
Mr 30	24,9	29,3	11,5	11,3	3,45	9,23	13,7	1,58	2,14	1,47	1,73	1,35	2,10	1,27	1,9	6,36	12,2
Mr 31	24,4	23,3	10,9	10,0	3,87	11,8	13,0	1,59	1,98	1,45	1,46	1,35	1,88	1,23	1,7	5,46	10,2
Mr 32	36,2	41,7	13,1	14,1	5,07	14,1	16,3	1,63	2,48	1,61	1,70	1,41	1,95	1,30	2,0	8,32	11,7
Mr 33	39,4	27,1	12,9	10,0	4,72	29,1	17,1	1,48	1,59	1,35	1,11	1,30	1,53	1,20	2,4	9,87	13,2
Mr 34	47,6	44,1	13,9	15,2	5,79	17,8	12,7	1,69	2,64	1,57	1,61	1,36	2,23	1,26	1,5	4,29	12,9
Mr 35	25,0	21,1	10,9	9,01	2,84	11,0	12,0	1,47	1,88	1,42	1,39	1,33	1,75	1,22	1,8	5,31	11,6
Mr 36	29,7	24,1	11,8	9,45	3,27	20,3	11,3	1,50	1,42	1,36	1,22	1,33	1,79	1,21	1,6	4,36	11,4
Mr 37	37,0	42,4	13,4	17,1	4,41	8,07	20,9	1,70	3,58	1,65	2,38	1,43	2,47	1,36	2,6	12,8	13,2
Mr 38	46,4	72,9	13,0	20,9	6,51	7,91	21,3	1,23	4,52	1,31	2,62	0,878	1,92	0,964	3,1	14,5	11,8
Mr 39	58,9	69,4	11,7	18,1	4,58	4,05	8,35	1,02	2,85	0,927	1,60	0,713	0,730	0,796	1,5	2,95	11,3
Mr 40	13,9	14,0	6,54	5,09	2,14	7,14	16,3	0,633	1,21	0,701	1,06	0,661	0,697	0,740	5,2	13,2	11,9
VB 1	*	2610	333	981	320	142	346	48,8	361	75,4	287	42,5	349	59,2	1,2	60,5	
VB 2	57,1	10,5	*	*	*	25,3	*	*	31,4	*	35,6	3,63	90,8	7,22	**	**	
VB 3	2750	5940	642	2120	720	308	796	140	865	212	633	101	822	143	1,0	33,9	
VB 4	1600	2990	256	709	236	160	201	32,2	255	39,9	169	29,2	246	34,0	1,0	5,87	
VB 5	201	281	23,9	49,1	44,1	34,3	32,2	4,02	65,9	*	33,6	*	42,5	*	1,1	3,80	
VB 6	1310	2520	265	712	236	94,1	213	27,4	175	25,9	106	19,4	137	18,0	1,2	37,5	
VB 7	2510	6390	505	1430	480	156	594	95,8	701	146	531	72,1	585	93,8	1,1	74,8	
VB 8	1120	2200	239	736	217	120	247	38,7	267	54,0	232	47,7	352	53,0	1,1	30,8	
VB 9	109	55,2	*	*	*	67,9	*	*	31,5	*	29,7	*	60,9	5,53	**	**	
VB 10	39,0	19,3	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	**	**	
VB 11	2260	5290	452	1210	337	130	343	51,1	333	64,8	209	31,1	256	27,0	1,1	43,1	
VB 12	107	159	10,6	33,0	*	25,7	*	*	65,6	*	40,3	*	40,4	*	**	**	
VB 13	237	403	33,2	69,7	38,7	54,2	28,7	4,75	97,2	15,4	131	20,0	235	41,7	1,0	**	
VB 14	81,3	118	5,11	*	*	31,0	*	*	27,6	*	26,5	*	75,6	3,37	**	**	
VB 15	7850	11800	1540	4600	1488	339	1790	307	2170	472	1470	219	1500	220	1,1	135	
VB 16	647	1520	192	620	297	62,3	321	58,5	430	84,5	256	29,3	201	24,4	1,0	3,00	
VB 17	499	1130	114	330	148	61,3	135	25,5	292	60,0	254	50,7	451	73,8	0,9	**	
VB 18	395	579	68,1	158	70,5	48,0	101	18,2	150	21,3	104	11,5	158	16,4	1,1	7,60	

Vzorek	Koncentrace REE [$\mu\text{g kg}^{-1}$]														Gd _{anom}	Gd _{ant} [$\mu\text{g kg}^{-1}$]	% sušiny
	La	Ce	Pr	Nd	Sm	Eu	Gd	Tb	Dy	Ho	Er	Tm	Yb	Lu			
VB 19	506	988	100	293	119	52,7	145	29,4	227	43,2	186	25,4	227	32,9	1,0	**	
VB 20	437	869	96,4	222	112	120	115	23,0	193	45,1	217	33,2	311	48,9	0,9	**	
VB 21	329	550	62,8	178	52,2	53,5	27,8	*	64,1	*	25,8	*	27,2	*	**	**	
VB 22	331	555	58,4	116	60,7	54,3	47,9	6,70	102	16,1	121	14,5	179	21,9	1,1	4,02	
VB 23	111	210	11,0	21,9	*	19,3	17,7	5,04	60,6	*	55,5	6,86	107	27,2	**	**	
VB 24	106	113	15,2	*	*	22,5	*	*	32,2	*	*	*	*	*	**	**	
VB 25	4120	8770	973	2920	1010	297	904	153	1020	183	678	102	744	113	1,0	9,27	
VB 26	1350	3130	241	699	266	100	332	67,7	553	119	506	68,7	631	102	1,0	**	
VB 27	219	358	36,5	105	84,4	47,0	47,2	9,42	115	*	63,2	*	37,1	*	0,77	**	
VB 28	122	191	19,3	33,4	*	24,1	*	3,78	47,5	*	52,8	*	36,5	*	**	**	
VB 29	1150	2650	219	601	236	100	245	35,6	380	63,7	277	40,3	327	50,6	1,2	35,6	
VB 30	144	267	21,1	53,1	*	25,1	*	*	58,7	*	43,7	*	88,3	8,17	**	**	
VB 31	382	721	71,2	187	78,7	63,4	94,8	21,1	146	17,4	75,6	9,08	59,6	*	0,89	**	
VB 32	163	254	11,1	23,2	*	38,4	*	6,69	95,6	19,0	135	19,5	230	34,3	**	**	
VB 33	443	679	74,4	174	109	76,6	82,0	14,3	165	32,8	138	24,3	244	37,1	0,93	**	
VB 34	279	296	25,3	58,8	36,3	105	14,3	*	36,3	*	21,0	*	*	*	**	**	
VB 35	140	258	15,2	36,6	35,3	24,1	*	*	39,1	*	36,2	3,89	50,3	*	**	**	
VB 36	94,3	104	*	*	*	133	*	*	*	*	14,7	4,06	69,0	7,19	**	**	
VB 37	1860	3460	367	1130	383	193	356	44,3	300	57,2	190	31,5	263	45,5	1,3	71,7	
VB 38	211	437	36,1	228	71,0	97,2	58,9	5,05	64,4	29,2	91,1	20,5	264	50,1	1,5	18,8	
VB 39	90,3	180	*	36,8	*	90,6	31,5	*	38,0	22,6	64,9	21,0	267	39,7	**	**	
VB 40	1190	1860	233	723	241	98,4	297	63,2	408	109	390	71,8	625	111	0,92	**	
VB 41	631	1510	132	490	208	103	235	37,9	328	82,3	272	40,2	377	69,6	1,1	24,4	
VB 42	139	391	*	120	55,1	86,1	44,0	9,52	87,4	25,6	59,6	19,2	193	34,1	0,82	**	
VB 43	730	1260	133	409	120	93,9	178	36,8	213	59,5	188	26,7	286	45,0	1,0	**	
VB 44	350	745	34,9	170	50,0	85,7	70,4	13,0	113	33,3	107	18,5	232	41,3	1,1	4,11	
VB 45	666	1160	114	506	172	91,1	161	28,8	233	65,1	200	46,6	369	61,8	1,0	**	
VB 46	1590	3780	366	1130	377	147	357	60,2	456	102	325	60,9	383	68,0	1,0	9,94	
VB 47	818	1460	137	512	170	141	186	28,9	164	39,6	111	15,1	140	9,46	1,1	22,0	
VB 48	2820	5920	676	1930	593	237	589	101	587	141	462	72,8	493	79,1	1,0	16,5	
VB 49	376	777	53,7	223	49,2	104	65,7	8,43	75,8	33,6	91,2	22,1	248	40,3	1,4	18,1	
VB 50	299	689	59,7	180	75,6	53,4	76,8	10,9	217	30,6	183	33,7	378	64,3	1,2	12,0	
VB 51	3650	6480	762	2180	670	284	746	140	990	210	612	100	710	104	1,0	**	
VB 52	355	631	16,9	148	64,5	62,7	67,9	9,74	93,9	36,0	142	37,2	347	54,7	1,2	10,8	
VB 53	131	193	*	71,9	*	82,1	17,3	4,38	13,8	17,1	57,2	9,5	107	19,5	**	**	

Vzorek	Koncentrace REE [$\mu\text{g kg}^{-1}$]														Gd _{anom}	Gd _{ant} [$\mu\text{g kg}^{-1}$]	% sušiny
	La	Ce	Pr	Nd	Sm	Eu	Gd	Tb	Dy	Ho	Er	Tm	Yb	Lu			
VB 54	603	1610	184	732	189	110	201	32,0	210	56,4	162	24,5	233	32,1	1,1	19,9	
VB 55	322	770	23,4	200	55,0	59,7	84,8	18,2	163	53,3	204	32,6	394	71,5	1,0	**	
VB 56	117	442	*	102	33,9	82,4	33,8	4,05	80,0	28,6	125	15,4	227	44,5	1,3	8,04	
VB 57	186	244	8,62	*	*	39,9	*	*	40,5	*	24,1	*	20,3	*	**	**	
VB 58	182	339	*	114	49,8	60,9	48,2	3,77	58,7	24,6	93,2	16,8	190	27,2	1,7	19,2	
VB 59	25,5	*	*	*	*	54,9	*	*	58,4	22,0	74,7	25,1	235	36,9	**	**	
VB 60	682	1740	81,9	321	101	145	151	25,9	191	67,8	233	39,1	343	64,1	1,1	18,8	
VB 61	1090	2890	262	950	271	209	357	52,9	422	110	358	82,5	547	105	1,2	68,4	
VB 62	423	1130	63,6	371	166	80,0	159	33,1	253	89,0	244	49,3	492	72,8	0,88	**	
VB 63	101	123	*	54,2	*	66,4	116	*	*	12,7	29,3	7,21	64,7	8,37	**	**	
VB 64	2520	5450	618	2040	783	225	771	147	1010	229	723	121	825	126	1,0	**	
VB 65	1851	3820	356	1080	354	165	301	62,8	433	82,1	344	56,6	452	63,6	0,86	**	
VB 66	75,4	187	*	24,3	*	70,0	25,6	*	67,6	24,6	91,8	17,5	219	39,2	**	**	
VB 67	1580	3760	330	1000	309	137	369	68,9	494	111	399	67,6	601	100	1,0	5,27	
VB 68	828	1440	161	405	172	76,2	153	24,6	187	24,9	109	17,8	193	30,1	1,0	5,59	
VB 69	1820	4130	417	1220	389	151	383	70,8	441	94,3	306	59,5	491	89,1	1,0	**	
VB 70	1460	3320	332	912	297	99,1	270	53,9	382	79,9	280	49,5	468	72,9	0,90	**	
VB 71	1780	2660	310	983	348	206	400	58,9	411	114	331	55,3	441	73,9	1,2	66,3	
VB 72	1850	4650	428	1310	475	142	455	83,6	549	115	423	62,6	524	81,9	1,0	**	
VB 73	186	366	5,61	140	*	99,3	45,3	*	61,0	27,6	123	28,2	242	49,2	**	**	
VB 74	1270	2990	244	842	274	82,9	311	57,9	431	116	381	54,0	411	73,2	1,0	1,51	
VB 75	2040	3830	422	1250	408	232	419	70,8	401	89,4	253	33,7	299	54,0	1,1	20,2	
VB 76	1140	1880	176	590	165	159	227	42,1	339	93,5	282	50,2	465	82,0	1,1	11,4	
VB 77	3210	7730	710	2040	806	232	884	163	1170	272	845	132	1107	193	1,0	3,79	
VB 78	4390	8610	994	2970	894	397	899	131	740	164	410	59,1	478	94,9	1,2	123	
VB 79	2240	5920	508	1370	374	226	416	70,2	516	126	450	86,0	656	136	1,1	28,9	
VB 80	125	67,8	*	*	*	122	*	*	*	*	*	*	50,7	10,0	**	**	
VB 81	4410	5160	952	3130	945	253	1140	209	1380	311	1100	139	1090	171	1,0	36,9	
VB 82	62	133	0	24,3	*	44,1	18,0	5,75	55,5	27,6	88,3	23,1	191	38,2	**	**	
VB 83	1090	1960	201	589	195	69,2	204	30,9	261	69,4	181	26,6	261	42,3	1,1	25,1	
VB 84	671	1460	83,4	303	74,3	81,5	134	15,6	148	49,8	188	33,0	308	50,4	1,6	50,5	
VB 85	266	560	32,6	222	103	93,6	84,2	18,0	136	42,5	175	36,8	318	63,9	0,83	**	
VB 86	1360	3200	279	887	243	157	280	49,2	414	103	383	71,6	606	102	1,1	14,6	
VB 87	962	1550	162	477	141	117	131	21,0	174	22,0	113	8,96	98,2	9,02	1,1	6,71	
VB 88	611	1320	63,3	230	155	102	124	19,8	128	56,6	196	36,5	363	67,1	1,0	1,71	

Vzorek	Koncentrace REE [$\mu\text{g kg}^{-1}$]														Gd _{anom}	Gd _{ant} [$\mu\text{g kg}^{-1}$]	% sušiny
	La	Ce	Pr	Nd	Sm	Eu	Gd	Tb	Dy	Ho	Er	Tm	Yb	Lu			
VB 89	35,1	*	*	*	*	53,8	*	*	*	*	*	*	26,2	*	**	**	
VB 90	575	1110	38,8	184	61,6	90,6	85,5	13,5	107	36,0	140	21,4	265	44,2	1,2	13,9	
VB 91	798	1280	95,0	362	156	142	121	25,9	169	44,9	151	27,9	238	49,0	0,82	**	
VB 92	568	1070	82,2	343	79,0	106	109	14,5	97,8	40,4	105	23,8	224	36,3	1,4	28,6	
VB 93	7790	15200	1620	4800	1398	527	1720	296	2020	458	1370	239	1550	276	1,1	136	
VB 94	49,0	26,6	*	*	*	35,1	*	*	15,3	*	*	*	*	*	**	**	
VB 95	2650	8280	992	3530	1060	518	1150	201	1400	336	1130	185	1620	302	1,0	45,5	
VB 96	1340	3230	288	735	215	92,9	241	33,7	295	47,4	203	25,2	224	27,2	1,2	45,5	
VB 97	444	691	47,6	119	83,2	94,3	56,8	8,08	119	17,0	113	21,7	171	32,3	1,0	1,20	
VB 98	2140	5280	385	1240	378	214	483	73,6	690	167	600	90,2	881	169	1,2	81,2	
VB 99	492	469	38,3	88,5	77,0	45,6	13,4	4,07	65,6	*	113	18,8	214	40,5	0,36	**	
VB 100	776	1460	153	443	177	80,6	147	25,6	191	17,8	112	16,7	164	35,0	1,0	**	
VB 101	302	531	19,5	160	48,0	37,4	50,1	*	47,7	24,6	56,0	14,5	166	26,5	**	**	
VB 102	412	383	37,5	120	78,0	47,4	30,0	4,46	112	15,5	133	30,7	338	62,7	0,76	**	
VB 103	1090	1800	177	554	188	170	165	26,9	220	37,5	178	30,7	285	52,0	1,0	4,80	
VB 104	5260	5850	1060	3250	982	253	1190	223	1490	338	1140	146	1170	192	1,0	17,7	
VB 105	89,7	56,3	*	*	*	20,8	*	*	23,8	*	*	*	28,5	*	**	**	
VB 106	134	346	*	115	70,7	113	78,8	15,6	146	47,9	154	30,8	255	30,4	1,0	**	
VB 107	187	305	7,25	120	95,0	83,8	56,1	11,8	99,0	39,1	148	31,7	331	76,2	0,76	**	
VB 108	226	377	21,6	64,9	36,6	46,5	*	*	84,3	12,8	115	19,9	256	47,3		**	
VB 109	395	349	29,8	84,4	96,4	46,0	23,8	4,31	79,9	14,8	125	33,0	329	59,5	0,54	**	
VB 110	507	902	44,2	165	84,3	117	84,9	17,4	127	42,9	139	29,1	383	63,8	0,91	**	
VB 111	2850	6130	688	2150	645	299	603	92,9	549	96,2	339	40,2	319	40,3	1,1	49,2	
VB 112	169	167	10,5	*	66,7	41,4	*	*	39,7	*	37,3	*	72,6	*	**	**	
VB 113	445	696	49,9	119	57,8	69,4	51,8	11,5	154	25,1	152	27,1	264	45,7	0,83	**	
VB 114	522	997	39,5	388	92,3	97,3	120	19,5	149	49,7	177	37,1	325	63,9	1,1	15,6	
VB 115	83,0	48,4	*	*	*	26,3	*	*	15,5	*	16,2	*	29,8	*	**	**	
VB 116	223	442	10,3	*	*	73,2	*	*	70,8	*	62,8	6,61	112	11,6	**	**	
VB 117	1900	5320	313	909	368	186	423	74,7	612	142	542	81,3	635	108	1,0	19,9	
VB 118	1720	3680	419	1140	381	173	400	78,6	577	150	549	100	790	136	0,95	**	
VB 119	2400	5460	614	1970	581	269	621	92,3	602	124	412	60,5	501	89,4	1,2	87,4	
VB 120	612	1220	120	365	165	124	194	35,3	322	65,6	291	40,2	356	55,0	1,0	5,47	
VB 121	449	839	50,6	284	59,1	85,3	114	14,4	131	30,4	93,9	13,3	134	15,9	1,5	39,8	
VB 122	84,8	163	*	*	*	68,6	*	*	*	*	*	*	26,6	*	**	**	
VB 123	1000	2630	266	968	305	164	394	67,8	491	133	488	76,6	739	150	1,1	35,7	

Vzorek	Koncentrace REE [$\mu\text{g kg}^{-1}$]														Gdanom	Gdant [$\mu\text{g kg}^{-1}$]	% sušiny
	La	Ce	Pr	Nd	Sm	Eu	Gd	Tb	Dy	Ho	Er	Tm	Yb	Lu			
VB 124	148	314	8,01	193	118	78,0	143	18,6	183	51,7	104	22,6	146	18,9	1,3	35,5	
VB 125	72,9	26,4	46,1	19,9	*	42,6	*	*	*	*	23,2	*	*	4,72	**	**	
VB 126	53,9	*	29,9	*	*	26,4	*	*	*	*	17,5	*	*	*	**	**	
VB 127	71,5	*	30,9	*	*	58,6	*	*	*	*	23,1	*	14,1	5,44	**	**	
VB 128	74,8	*	34,4	*	*	63,0	*	*	*	*	18,1	*	*	*	**	**	
VB 129	66,5	*	27,8	*	*	37,8	*	*	*	*	18,1	*	*	*	**	**	
VB 130	74,7	*	33,0	*	*	52,1	*	*	*	*	14,2	*	*	*	**	**	
VB 131	103	*	28,8	*	*	38,0	*	*	*	*	*	*	*	*	**	**	
VR 1	187	493	32,9	61,4	35,9	40,3	17,8	3,50	68,6	*	43,9	3,75	49,9	*	0,74	**	
VR 2	72,9	75,1	*	*	*	34,0	*	*	35,4	*	29,1	5,86	86,5	11,5	**	**	
VR 3	70,8	42,6	*	*	*	54,1	*	*	23,5	*	21,0	*	54,5	*	**	**	
VR 4	4030	9940	948	2790	943	311	902	140	906	178	588	80,6	644	95,6	1,1	76,8	
VR 5	192	466	35,3	83,0	31,5	15,8	26,2	*	80,3	*	71,6	14,0	160	23,1	**	**	
VR 6	62,2	*	*	*	*	36,3	*	*	17,5	*	*	*	28,5	*	**	**	
VR 7	195	240	33,1	70,9	35,7	18,7	17,4	*	53,6	*	30,4	*	22,1	*	**	**	
VR 8	556	1160	150	374	138	87,9	171	31,7	248	45,1	187	27,6	226	28,8	1,0	5,04	
VR 9	3300	7790	815	2470	725	210	747	117	751	143	480	61,5	435	53,3	1,1	76,0	
VR 10	670	1330	135	376	130	85,0	147	23,1	225	44,2	215	40,6	286	51,2	1,1	18,3	
VR 11	291	526	62,9	161	55,2	24,3	67,4	7	139	25,4	158	28,2	287	47,1	1,5	22,2	
VR 12	60,1	*	*	*	*	39,5	*	*	*	*	*	*	*	*	**	**	
VR 13	299	397	*	64,1	*	55,7	61,0	6,15	52,5	27,9	99,1	25,3	221	35,3	**	**	
VR 14	182	260	*	123	*	63,3	25,8	*	34,1	*	*	*	58,1	*	**	**	
VR 15	1710	2990	328	1010	385	190	343	59,0	338	81,9	318	56,0	485	77,9	1,0	**	
VR 16	354	753	55,8	255	69,3	72,6	112	17,4	136	46,9	162	40,0	423	84,0	1,3	22,6	
VR 17	617	1150	105	410	88,8	110	146	20,4	122	41,2	133	27,5	258	45,1	1,4	38,7	
VR 18	476	1250	81,7	361	165	78,5	172	35,2	305	89,0	319	51,4	520	79,8	0,92	**	
VC 1	492	843	91,9	220	85,8	57,5	42,9	5,07	49,2	*	28,2	*	*	*	1,0	**	
VC 2	54,4	38,7	*	*	*	18,3	*	*	*	*	*	*	*	*	**	**	
VC 3	171	19,1	*	*	*	170	*	*	*	*	*	*	*	*	**	**	
VC 4	307	467	45,8	98,4	55,4	74,8	46,4	*	70,5	*	23,3	*	20,7	*	**	**	
VC 5	338	614	51,9	121	72,6	73,2	44,0	13,9	153	21,6	157	24,3	173	22,3	0,58	**	
VC 6	300	449	37,7	48,1	*	96,0	16,9	*	48,8	*	13,8	*	*	*	**	**	
VC 7	256	131	11,2	*	30,0	208	*	*	20,4	*	*	*	*	*	**	**	
VC 8	111	118	*	*	*	46,4	*	*	*	*	*	*	*	*	**	**	
VC 9	261	522	39,6	93,2	33,9	48,7	39,8	8,29	122	17,3	108	20,5	220	29,6	0,93	**	

Vzorek	Koncentrace REE [$\mu\text{g kg}^{-1}$]														Gdanom	Gdant [$\mu\text{g kg}^{-1}$]	% sušiny
	La	Ce	Pr	Nd	Sm	Eu	Gd	Tb	Dy	Ho	Er	Tm	Yb	Lu			
VC 10	45,3	*	*	*	*	40,2	*	*	*	*	*	*	17,6	*	**	**	
VC 11	1740	3520	396	1150	355	158	347	50,6	344	60,0	207	34,1	245	31,5	1,1	45,0	
VC 12	748	1560	165	598	312	107	299	55,2	397	98,6	237	39,5	371	46,3	1,0	**	
VC 13	78,5	36,6	*	*	*	55,6	*	*	*	*	*	*	*	*	**	**	
VC 14	107	14,5	*	*	*	77,5	*	*	*	*	*	*	*	*	**	**	
VC 15	74,9	25,4	*	*	*	46,1	*	*	*	*	*	*	*	*	**	**	
VC 16	126	87,7	*	*	*	76,6	*	*	21,5	*	*	*	*	*	**	**	
VC 17	193	254	22,3	17,4	*	24,3	*	*	30,3	*	*	*	*	*	**	**	
VC 18	196	271	*	83,5	35,0	157	28,6	4	27,1	17,5	38,8	4,36	97,4	10,2	1,1	1,39	
VC 19	171	192	16,7	*	*	83,9	*	*	34,9	*	24,5	*	*	*	**	**	
VC 20	27,3	*	*	*	*	27,7	*	*	*	*	*	*	*	*	**	**	
VC 21	23,5	*	*	*	*	30,1	*	*	*	*	*	*	*	*	**	**	
VC 22	31,2	*	*	*	*	16,2	*	*	*	*	*	*	*	*	**	**	
VC 23	1320	2670	282	822	260	163	252	41,8	261	34,7	132	15,4	106	3,50	1,0	10,9	
VC 24	414	655	39,1	187	74,2	117	56,3	7,43	49,7	14,7	16,1	*	47,4	*	1,1	5,76	
VC 25	81,2	103	*	*	*	87,4	*	*	*	*	15,0	5,61	59,7	6,87	**	**	
VC 26	2710	5010	556	1550	394	253	413	62,5	302	58,2	160	22,6	154	13,8	1,1	52,2	
VC 27	267	540	24,7	134	*	73,6	53,5	*	32,5	13,7	26,8	8,09	39,5	*	**	**	
VC 28	648	1080	80,5	337	80,4	115	100	15,5	73,1	23,9	44,0	*	69,2	*	1,2	15,6	
VC 29	190	197	*	31,6	*	136	14,0	*	*	10,6	*	*	46,4	*	**	**	
VC 30	258	440	9,5	122	34,3	112	53,9	*	43,0	21,2	39,2	4,41	97,4	5,36	**	**	
VC 31	51,6	10,7	*	*	*	91,3	*	*	*	*	*	*	20,0	*	**	**	
VC 32	338	614	51,9	121	72,6	73,2	44,0	13,9	153	21,6	157	24,3	173	22,3	0,58	**	
VC 33	40,8	10,4	*	*	*	68,1	*	*	*	*	*	*	23,8	*	**	**	
VC 34	1690	2570	327	970	323	189	308	48,0	264	69,3	141	19,6	159	14,9	1,1	24,8	
VC 35	210	44,9	*	*	*	338	*	*	*	*	*	*	27,1	*	**	**	
VC 36	177	151	*	29,5	*	154	20,9	*	*	*	*	5,87	35,0	*	**	**	
VC 37	195	240	*	42,1	*	92,2	32,2	*	17,5	10,3	20,6	3,66	39,9	*	**	**	
VC 38	1310	2840	255	749	227	114	219	42,6	277	59,9	233	36,0	320	57,5	0,94	**	
VC 39	197	330	10,6	*	*	79,1	*	*	28,6	*	25,0	4,20	98,5	15,6	**	**	
VC 40	168	299	*	71,1	*	94,7	42,8	*	16,5	19,0	38,7	5,15	91,9	16,0	**	**	
VC 41	325	330	26,0	42,2	70,8	38,4	19,0	4,86	75,1	*	62,6	6,05	71,0	*	0,48	**	
VC 42	75,3	185	*	*	*	52,2	*	*	*	*	*	*	40,0	*	**	**	
VC 43	123	204	*	58,6	*	66,6	35,6	*	49,7	26,9	61,9	20,5	199	36,1	**	**	
VC 44	96,0	29,8	36,6	*	*	84,3	*	*	*	*	21,2	*	*	*	**	**	

Vzorek	Koncentrace REE [$\mu\text{g kg}^{-1}$]														Gd _{anom}	Gd _{ant} [$\mu\text{g kg}^{-1}$]	% sušiny
	La	Ce	Pr	Nd	Sm	Eu	Gd	Tb	Dy	Ho	Er	Tm	Yb	Lu			
VC 45	95,0	57,4	37,7	41,9	*	72,3	17,6	*	22,3	*	23,7	*	19,0	4,10	**	**	
VC 46	116	89,4	43,5	47,5	*	74,3	25,3	*	33,9	*	38,7	*	17,4	5,38	**	**	
VC 47	99,5	*	31,4	*	*	113	*	*	*	*	15,0	*	*	*	**	**	
VC 48	94,3	76,4	41,4	47,1	*	116	29,5	*	41,9	*	39,3	*	25,4	5,18	**	**	
VC 49	80,8	*	31,2	*	*	68,6	*	*	*	*	17,3	*	*	*	**	**	
VC 50	50,3	*	26,7	*	*	24,2	*	*	*	*	*	*	*	*	**	**	
VC 51	91,7	*	27,5	*	*	87,9	*	*	*	*	17,2	*	*	*	**	**	

* – naměřená koncentrace byla pod hodnotou limitu kvantifikace (LOQ), ** – na základě výpočtu nebylo Gd_{anom} nebo Gd_{anth} ve vzorku nalezeno, **MP** – mouka pšeničná, **Mr** – mrkev, **MS** – mouka špaldová, **MZ** – mouka žitná, **R** – rýže, **VB** – víno bílé, **VC** – víno červené, **VR** – víno růžové

Příloha D Seznam všech publikovaných prací, včetně přednášek a posterů prezentovaných na vědeckých konferencích

1. Články v odborných časopisech související s tématem disertační práce

Mišíková F., Patočka J., Krejčová A.: *Multi-elemental analysis of wine sample using ICP-OES and ICP-MS methods. Anthropogenic gadolinium in wine*. Scientific Papers of the University of Pardubice, Series A, Faculty of Chemical Technology, 2021, vol. 27, no. 2021, s. 103-118. ISSN: 1211-5541.

Černíková F., Krejčová A., Patočka J.: *Quantification of Gadolinium Presence in Flour, Rice, and Carrot Samples Using ICP-MS*. Journal of Food Composition and Analysis (2024). DOI: 10.1016/j.jfca.2024.107106. **Q2 (dle WOS), IF₂₀₂₄ 4,0**.

2. Další články v odborných časopisech

Josefová D., **Mišíková F.**, Krejčová A., Patočka J.: *Gadolinium of anthropogenic origin in food crops*. Scientific Papers of the University of Pardubice, Series A, Faculty of Chemical Technology, 2022, vol. 28, no. 2022, s. 61-75. ISSN: 1211-5541.

3. Příspěvky ve sbornících z mezinárodních i domácích konferencí – prezentující autor

Mišíková F., Krejčová A., Patočka J.: *Monitoring of Gadolinium Anomaly in Soil, Grapevine and Wine Samples from the Czech Republic*. Studentská odborná konference Chemie je život 2020, Vysoké učení technické v Brně (online konference), 26. – 27. 11. 2020, Sborník abstraktů, str. 108–109, ISBN 978-80-214-5920-0.

Mišíková F., Borovská L., Krejčová A.: *Determination of trace elements in pure manganese matrix using inductively coupled plasma optical emission spectrometry (ICP-OES)*. 73. Zjazd chemikov, Horný Smokovec, Vysoké Tatry, Slovensko, 6. – 10. 9. 2021, online sborník ChemZi 17/1 (2021), str. 169-170, ISSN 1336-7242.

Mišíková F., Krejčová A., Patočka J.: *Determination of Anthropogenic Gadolinium and Correlation of Elements between Vineyard Soil, Vine, and Wine*. 21st European Meeting on Environmental Chemistry, Novi Sad, Srbsko, 30.11 – 3.12. 2021, Book of Abstracts str. 171, ISBN 978-86-7132-078-8.

Mišíková F., Van Drimmelen Ch., Revel M., Heise S., Krejčová A.: *Vliv kontrastních látek na bázi gadolinia a hexahydrátu dusičnanu gadolinitého na růst dvou druhů sladkovodních mikrořas*. 74. sjezd chemiků, Olomouc, 4. – 7.9. 2022, Sborník příspěvků, str. 293, ISSN 2336-7210.

Mišíková F., Kubitová P., Krejčová A.: *Mass Flow Balance of Gadolinium-Based Contrast Agents in Workplaces with Magnetic Resonance Imaging Services*. 22nd European Meeting on Environmental Chemistry, Lublaň, Slovinsko, 5. – 8. 12. 2022, Book of Abstracts, str. 119, ISBN 978-961-297-035-2 (PDF).

Mišíková F., Krejčová A., Patočka J.: *Sledování gadoliniové anomálie a vstupu antropogenního gadolinia do potravních řetězců ve vybraných vzorcích mouky*. CoNFeReNCe, Rosteme s chemií, Pardubice, 15. – 16. 6. 2023, Sborník přednášek, str. 35, ISBN 978-80-7560-461-3.

Mišíková F., Krejčová A., Patočka J.: *Antropogenní gadolinium vstupující do potravního řetězce*; 75. Zjazd chemikov, Vysoké Tatry, Slovensko, 4. – 8. 9. 2023, online sborník ChemZi 19/1 (2023), str. 177, ISSN 1336-7242.